Budapest, 1902. Hetedik évfolyam. 347. szám. Péntek, december 19.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt). Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Krieghammer bukása.

Budapest, december 18.

(v.) Hogy a katonai javaslatok áldozatokat fognak követelni, azt körülbelül mindenki tudta. De hogy Krieghammer Ödön közös hadügyminiszter ur lesz az áldozatok elseje, azt senki előre nem sejthette, még talán az imitt elparentálandó kegyelmes ur sem. Valóban ő excellenciáját kegyetlen sors érte utól: megforditott kronosz lett belőle, akit felfalnak a saját gyermekei. Hogy elmégyen a hadügyi kormányzat éléről, ahol sok év óta működött, bucsuztatóul meg kellene vonnunk hibáinak és érdemeinek, jó és rossz tulajdonságainak mérlegét. De nem teszszük. Mert nem tehetjük. Nem tudunk mi felőle sem hibát, sem érdemet; nem ismerjük semmiféle bünét, semmiféle erényét. Nem is volt ő hadügyminiszter talán, hanem csak hadügyminisztérium; a legfőbb alkatrész a katonai gépezetben. És ugy járt, ahogy a géprészek járni szoktak. Működnek egy ideig, el is kopnak, aztán kicserélik őket. Krieghammer táborszernagy ur elkopott, helyette uj géprészt kell hát a masinába illeszteni. Ő maga elmegy a lomtárba, ullevele az a bizonyos kék iv, amely a sirig tartó enyhe pihenést, pompás nyugdijat és tehát gondtalan életet jelent.

A kiegyezés óta nálunk egyáltalán csupán egyszer volt *egy* hadügyminiszter. Ez báró Kuhn volt, eszes ember és vitéz katona, akinek a waffenrockban is volt határozott politikai karaktere s erősen kidomborodó egyénisége. Mióta ő visszalépett, különböző néven bár, mindig csak *a* hadügyminisztert ismertük. Hitták légyen akár Bylandt-Reithnak, akár Bauernak, akár Krieghammernak, mint a hadügyi kormányzat vezetői ezek az urak valamenynyien a megtévesztésig hasonlitottak egymáshoz. Inkább egy fogalmat láttunk bennük, mint husból és vérből való embert, akinek van szubjektivitása. Valamennyien elsősorban generálisok voltak, s csak aztán kormányférfiak. Sőt tulnyomó mértékben tábornokok és csak igen csekély mértékben miniszterek. S még ennél is nagyobb volt az a baj, hogy miniszteretnek is sokkal inkább voltak osztrákok, mint osztrák-magyarok. Egyedüli jogalapja miniszteri működésüknek a katonai szabályzat volt; a magyar alkotmányra lelkesedés nélkül gondoltak, s inkább a katonai aspirációk teljes valósulásának akadályát látták benne, mint egy nagyhatalom véderejének alkalmas erőforrását. És feladatukat nem abban keresték, hogy kormányozzanak, ami az adott viszonyok okos számbavételét s a közjogi igazságok feltétlen tiszteletbentartását követeli, hanem abban, hogy parancsnokoljanak. A hadügyminiszterek csak arra ügyeltek, hogy a hadsereg ne politizáljon; s jó példával akarván elüljárni, maguk is utálták s lenézték azt, ami sajátképp az ő alkotmányos hivatásuk lett volna: a politikát. Mind a két szemük mellé odarakták a katonai felfogás ellenzőjét, hogy ne lássanak se jobbra, se balra, hanem mindig csak arra az ösvényre, amelyet a katonai szabályzatok mutatnak. Az ő szemükben egyedül a hadseregnek volt abszolut létjoga s abszolut értéke; minden egyéb csak alárendelt jelentőségü és mellékes körülmény volt nekik. És észre sem vették, hogy amikor távoltartottak a hadügyi kormányzattól és a véderőtől minden politikai momentumot, ugyanakkor mégis politikát csináltak, még pedig rossz politikát, a hadsereg s a nagyhatalmi állás szempontjából a lehető legrosszabbat. Megcsinálták ugyanis azt a katonai politikát, mely nem deferál az állampolitikának, ettől függetlenül alakul és működik és szükség esetén még ennek rovására is keresi a maga foganatját. Törökországban a katonai őrházak mellett ott áll mindenütt egy pár nagy csizma. Mikor az őrszemet felváltják, a régi strázsa kibuvik a csizmákból s az uj beléjük buvik. A bécsi hadügyminisztériumi palota előtt is ott áll a hadügyminiszterek csizmája. Az az egy pár csizma, amelynek csak a gazdái változnak, de ő maga mindig ott marad. Nincs az egyéni lábra szabva, hanem ugy alkották meg, mint a török strázsák csizmáját: hogy a legnagyobb lábnak se legyen kicsi. Nem mondom, hogy hadügyminisztérváltáskor az uj ember individualitás nélkül megy bele a régi hivatalba. De hogy ott rögtön kisikkad belőle minden szubjektivitás, azt a tapasztalás cáfolhatatlanul bizonyitja. S ezért tökéletesen mindegy, mi a neve a közös hadügyminisztérium vezetésének, Péternek hivják-e, vagy Pálnak, zömök-e, vagy magas, barna-e vagy szőke. Mihelyt betette a lábát abba a palotába, tüstént *a* hadügyminiszter lesz belőle. A *valaki* lehámlik róla, s ami megmarad, az már csupán *valami*. Még pedig olyasvalami, ami hajthatatlan, konok, fejjel a falnak menő, az eleven élet igazságaival nem törődő, s a valósággal, s az ebben lakó kényszerrel sem megalkudni, sem megbarátkozni nem tudó. A hadsereg persze nem akar különbözni a vezetőjétől, hát elzárkózik ő is a realitástól. És éli ő is a maga külön életét. Amig lehet, az államban és az állammal; ám ha kell, az állam felett, s az egyéb állami érdekek ellenére is. S az egyetlen kérdés, mely e jelenség láttára felmerül, csak az, a hadügyminiszterek okozzák-e a hadsereg ilyen állapotát, vagy a hadsereg ilyen állapota alakitja-e magához a hadügyminisztereket. De ezen a kérdésen igazán nem érdemes elmélkedni.

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Irta: JÓKAI MÓR

(4)

— Hát mikor az a nagy veszedelem volt, hogy a tenger felmászott a hegyre, mindaketten gyerekek voltunk; én is, a Cava is, akkor ő szeretett engem s én haragudtam ő rá, most már én szeretem őtet s ő haragszik én rám.

Na már ennél pontosabb anyakönyvi kimutatást nem lehet kivánni. Azóta tizenkét év mulhatott el e szerint. A negrito lehet tizenhét éves, a Cava tizenhat.

— De már most hogyan fogsz visszatérni a csónakoddal?

— Ugy, hogy a csónakot a hátamra veszem, s ugy megyek fel a kapaszkodón a hajóig. Csak te gyere utánam.

S azzal kiszedte a csónakjából a szétfeszitő bordákat, a bőrt összegöngyölitette s szijjal átszoritva, könnyedén a vállára vetette. Nem volt az nehéz.

A kormányost ott hagytam a matrózokkal a forrásnál s magam elindultam a negrito nyomában.

Nemsokára ráakadtunk a feljáratra.

Ráismertem a kőzetre: lávatalaj volt. Mintegy harminc méternyi megkövesült lávafolyam huzódott végig a vulkán tölcsérétől a hegy lábáig és még messze a tengerbe. A part közelében látható volt egy vasmacska, két alsó lapátja mélyen elmerülve a megkeményült lávában. A fogantyujába akasztott lánc felnyult egész a hegytetőn fekvő vashajó hátuljáig, megfeszülve, mint egy ideghur, erősen.

Micsoda elemi erőnek kellett annak lenni, mely azt a vashajót oda a magasba fellöditotta s ezt a horgonyra kötött láncot igy egyenesre kifeszitette!

Most az a kifeszitett lánc szolgál kapaszkodó támaszul a lépcsősoron felhaladónak. Egy hosszu sor garádics van vágva a lávatömegbe a horgonytól föl a vashajóig.

— Nagy munka lehetett ennek a garádicsnak a kivágása, — mondám a negritonak.

Elismerte, hogy az volt.

Amint fölfelé haladtunk, ujabb meglepetés várt rám.

Jobbról-balról széles lonkák (eskarp) voltak a lávatömegbe vágva, amilyen széles az volt, és minden lonka átalakitva gyümölcsös-, virágoskertté. Valóságos Semiramis-kertjei voltak azok. A láva a legkedvezőbb talaja a növényzetnek. Mindig nagy kedvelője voltam a természettudománynak. Fiumei iskolánk könyvtára gazdag az exotikus plántákról irott képes munkákban. Valamennyi fának és cserjének, még a gumós virágoknak is tudtam a nevét.

Az ott a *kornaró*-pálma, akkora fürtökkel, hogy két embernek dolgot ád rudon elcepelni; mellette az *algarobo* füszeres zamatu szilváival, tövében a *bixa*-virág lilaszin máktokjaival, a lonka védfalára kifeszitve a citromtermő *huitoch*. Sövényét képezi a *bossia Parkii*, melynek diógyümölcse vajat rejt a héja alatt.

Az átellenes lonkán találom az *aguamielt*, melynek derekából a mámoritó italt, a *pulkot* csapolják, meg a *kupuasszut* kakaó-tobozaival, az *onguriát* függő dinnyécskéivel, a *solpichront* tyuktojást mimelő gyümölcsökkel rakva, az *ananászt* paradicsomalaku gerezdes bogyóival, cserjéket a *narancstermő* coyaviérből, a földön elterülő pikkelyes *paszték dinnyéket*, az *aracachát*, s a mellett a kávéfákat, narancscsemetéket, aranyalmákkal megrakva, függefákkal vegyest. És azt a tömérdek tropikus virágot, amiket illusztrált munkákból tanultam ismerni és bámulni. Most mind elém jöttek. Gazdagság van itten!

És mindez egy ujabb rejtély volt előttem.

A felemlegetett növények nagy része nem amerikai. A legtöbb *Japán*ban, *Khinában*, *Kelet-indiá*ban, *Afriká*ban otthonos: onnan hozták ide. Kicsoda? Annak hatalmas embernek kell lenni, sokat utazottnak, képzett természettudósnak és otthonról gazdagnak.

Talán megtudhatok valamit a negritótól.

— Ki alkotta ezeket a szép kerteket?

— Hát ki más, mint a capitano, [illegible] padrone a saját két kezükkel. Ők vágták [illegible] a fekete követ, ők aprózták fel, ők ültették [illegible] bele magot. Ez az ő mindennapi munkájuk.

— Hát te nem segitettél nekik a munkában?

— Soha! Dolgozni? Azt én nem szeretem. Ezek az én kicsi kezecskéim nem arra valók, hogy kapanyélen feltörjenek. Én csak hálóval és szigonnyal tudok bánni: halász vagyok. A

Lapunk mai száma tizenhat oldal.

A hadügyminiszteri palotának tehát uj lakója lesz. Megint valami vitéz generális és nagytudásu katona. És megint olyan tábornok, aki készséggel mászik bele az otthagyott pár csizmába. Nekünk mindegy, akármelyik lesz az ármádia tábornokai közül. A katonaság rengeteg masinája nem változik, ha az egyik géprészt kicserélik benne. Nem uj ember kellene oda, hanem uj szellem. Szellem, mely felfogná valahára, hogy a néphadsereg egyuttal politikai szervezet is, mert azok a milliók, akiknek borjut raknak a hátára és puskát a vállára, nemzeti érzéseket, polgári kötelékekhez füzött lelkeket s elvághatatlan politikai érdekszálakat visznek magukkal a kaszárnyába. Ezek a kaszárnyák nem nézhetnek farkasszemet a körülöttük nyüzsgő embertömeggel, mely szociális vonatkozásában mint társadalom s politikai szervezetében mint nemzet jelentkezik; mert hiszen ugyanaz a tömeg indul majd harcba, ha mozgósitani kell, ugyanannak kell fáradalmakat türnie, vért ontania és halált szenvednie, ha megindul a háboru végzetes kockajátéka. Hát meg kellene érezniök a véderő kormányzóinak, hogy a kaszárnyákban az egyenruhába öltözött társadalom s a véradót lerovó nemzet vonul be. S ha ezt megértették, akkor számolniok kellene azzal, hogy a néphadsereget nemcsak a fegyelem tartja össze sikeresen, hanem az erkölcsi forrásokból táplálkozó kötelességtudás és a lelkesedés is. Ezt a kötelességtudást a polgári öntudat váltja ki s ezt a lelkesedést a nemzeti önérzet tenyészti.

Ennek az uj szellemnek várjuk, hivjuk az eljövetelét. Hadd hulljon le valahára a forsriftos ellenző a hadügyminiszterek szeme mellől, s hadd tünjön el valahára az a pár csizma a közös hadügyminiszter kabinetjéből. Ha csatákat akarunk majdan nyerni, ne fojtsuk el a katonában a polgárt s a hadseregben a nemzetet. Különben pedig istennek ajánljuk Krieghammer Ödön táborszernagy urat.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, december 18.

A kivándorlási javaslatot ma részleteiben is letárgyalta a törvényhozás. Volt nehány módositás, ami többséget kapott, de a javaslat intencióját és lényegét egyik sem érinti. Egy órára megvolt a javaslat s ekkor pártkülönbség nélkül az egész Ház lelkesen megéljenezte a miniszterelnököt.

Régi határozat értelmében a kivándorlási javaslat elintézése után a hátralevő kérvények kerültek sorra. Ezek közül országos érdeklődés füződik a főváros kérvényéhez, mely Kossuth szobrának felállitását sürgeti. A függetlenségi párt ezt a kérvényt s az egész kérdést állandóan abból a föltevésből kezelte, hogy a kormány késleltetni akarja a szobrot, sőt egyenesen ellene dolgozik. A miniszterelnök ugyan ismételten talált alkalmat e hiedelem eloszlatására, de azért a szélsőbal szónokai ma is csak a régi nótát fujták. *Széll* Kálmán miniszterelnök mai beszédében férfias egyenességgel oszlatta el a rosszakaratu legendát s kijelentette, hogy a Kossuth-szobor felállításának utjába soha egy szalmaszálnyi akadályt sem gördittet, valami hunyászkodás sincs a dologban, sőt határozottan óhajtja a szobor felállitását. A Kossuthról való meleg megemlékezés s ez a férfias nyilatkozat rendkivül tetszett az egész Háznak s ha *Rátkay* László ezzel szemben azt hánytorgatta, hogy a többség nem jó szemmel nézi a Kossuth-szobrot, ez hamis taktika, nem egyéb. Közbeszólásokkal a többség nyomban jelezte, hogy a Kossuth-szoborra gyüjtött alaphoz többel járultak a szabadelvüpárt tagjai, mint a szélsőbaliak, de nem ez a fontos. Faktum azonban, hogy a Kossuth-szoborra együtt van a szükséges összeg s igy a törvényhozás akciója egyszerüen fölösleges. A pénz együtt van, akadály nincs, a miniszterelnök kijelentette, hogy óhajtja a szobor létrejöttét: mi kell egyéb?

A Ház meg is nyugodott a miniszterelnök nyilatkozatában s a kérvényt egyszerüen kiadta az összkormánynak.

A képviselőház ülése december 18-án.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf *Apponyi* Albert.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Wlassics* Gyula, *Láng* Lajos.

Elnök: Megnyitja ülést. Fölolvassák és hitelesitik a mult ülés jegyzőkönyvét.

Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter: Beterjeszti az 1887: XXIV. t.-c. alapján létesitett országos tanitói gyám- és árvaalapról, az országos tanitói nyugdij- és gyámalap 1901. évi állapotáról szóló jelentéseit és az országos tanitói- és gyámalap vagyonának állapotáról szóló mathematikai mérleget.

Elnök: A jelentések tárgyalás és jelentéstétel végett kiadatnak a közoktatásügyi bizottságnak.

(A kivándorlási javaslat.)

Elnök: Következik a kivándorlási javaslat részletes tárgyalása.

Simonyi-Semadam Sándor: A negyedik paragrafusnál pótlást nyujt be s ajánlja, hogy a kivándorlóknak az utlevél kiadásakor ismertető füzetet osszanak ki arról a vidékről, ahova ki akarnak vándorolni.

Széll Kálmán: Ellenzi a módositást, mert a kivándorlást nem akarja előmozditani. Ha valaki az utlevelét kéri s kitanitást kiván, ugy is kitanitják.

Simonyi-Semadam Sándor: Visszavonja a módositást.

A Ház változatlanul fogadta el a paragrafust.

Gróf **Wilczek** Frigyes: A nyolcadik paragrafusnál módositást nyujt be, hogy azok, akik gyámság, gondnokság alatt állanak, szabadságvesztéssel voltak büntetve, vagy erkölcsileg kifogás alá esnek, ne kapjanak engedélyt kivándorlók szállitására.

Széll Kálmán: Elfogadja a módositást, az első rész kivételével, amely a gyámság, gondnokság és csőd alattiakra vonatkozik, mert ilyen egyének amugy sem kapnak engedélyt cégjegyzésre.

A Ház a paragrafust Wilczek változtatott módositásával elfogadta.

Bizony Ákos: A 21. §-nál módositást nyujt be, hogy a *megvonható* szó helyett *megvonandót* tegyenek s hogy az *engedély* szó helyébe *vagy jóváhagyás* tétessék.

Széll Kálmán: Elfogadja a módositást.

A Ház is elfogadja.

Simonyi-Semadam Sándor: A 26. §. 5. és 6. pontjához stiláris módositást nyujt be.

Széll Kálmán: Az 5. pontnál Simonyi módositását kibővitő módositást ajánl, hogy a vasuti és hajózási viteldij és a hajón való utazás-ellátási dij számokkal és szavakkal jelöltessék meg a szerződésben. A hatodik ponthoz benyujtott módositást nem fogadja el.

A szakaszt a miniszterelnök módositásával fogadja el a Ház.

Bizony Ákos: A 44. §-nál az *akár bel-, akár külföldön* szavak kihagyását ajánlja.

Széll Kálmán: Elfogadja Bizony stiláris módositását.

A Ház is. Stiláris módositásokkal fogadták el a 45. és 46. paragrafust is.

Visontai Soma: A 49. §-nál fölveendő, hogy a 47. §-ban megállapitott kihágási esetekben az esküdtbiróság, a 48. §-ban megállapitott kihágási esetekben pedig a törvényszék illetékes.

Széll Kálmán: Hozzájárol Visontai módositásához.

A Ház is.

A többi paragrafust vita nélkül fogadták el.

(A kérvények.)

Rátkay László kijelenti, hogy a függetlenségi párt külön törvényjavaslatban fogja sürgetni a nótapör törlését.

A Ház elfogadja a kérvényi biz ottság avaslatát s a kérvényeket kiadták a kormánynak.

Daróczy Aladár bemutatja Budapest főváros közönségének kérelmét, hogy Kossuth szobra felállitásának költségeihez a törvényhozás is járuljon hozzá. A kérvény kiadandó volna az összkormánynak.

Várady Károly: Nem fogadja el a bizottság javaslatát, hanem azzal kéri kiadatni a kérvényt a

---

matunidát is meg tudom ölni, a nagy tekenősbékát, aminek hosszu orrmánya van, amivel üt, aztán csak a kész gyümölcsöt szedem le a fáról, s az *ignamét* a földből, aki olyan, mint a tenyerem, öt ujja van, nyersen is jó, sülve még jobb, ugy vagyok én itt, mint Ádám a paradicsomban.

Meglepett ez a szó.

— Hát tudsz te valamit Ádámról, meg a paradicsomról?

— Hogyne? A donna sokszor összegyüjt bennünket a hajón s egy nagy könyvből, amit ő szentirásnak nevez, felolvas előttünk igen szép történeteket. Onnan tudom, hogy az angyal kikergette az első embereket a paradicsomból. Gondolom, hogyan történt. Ahogy itt minálunk. Az angyal rázuditotta a tengert a paradicsomra s leseperte az embereket róla. Mért nem tett Ádám ugy, mint én: kapaszkodott volna bele egy kókuszpálmába. És aztán fejéhez vágta Ádámnak az angyal: „fáradságos munkával egyed a te kenyeredet!“ De jó, hogy én ezt nem hallottam. Most [illegible] vagyok az Ádám a paradicsomban.

— Hát itt nem dolgoznak?

— De bizony dolgoznak, ahányan csak vannak. A cava kendert áztat, tilol, gerebenez, a m[illegible]a fonálnak sodorja, a donna megszövi os[illegible]n, a cara ruhát varr belőle, a kadét vadászik, a suhanc birkát fej, sajtot készit, a manola őröl, süt, főz; a capitano, meg a padrone kapál, arat, csépel; csak én magam nem dolgozom.

Nem nevetett hozzá.

Ha a pápua nevet, akkor már dühös.

Próbát akartam tenni, hogy csakugyan pápua-e?

(Folytatása következik.)

Kancellárból nemzetőr-kapitány.

(*Idősb Szögyény-Marich László emlékiratai. Kiadják fiai. Első kötet. 1836—1848. december 2.*)

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: ***Ifj. Ábrányi Kornél.***

Amily szerényen beszéli el idősb Szögyény-Marich László a maga széditően gyors emelkedését, mig alig 40 éves korában eléri az alkancellári hivatalt és méltóságot; — s amily történelmi közvetlenséggel és drámai erővel rajzolja meg azokat a válságos és komor napokat, melyek a párisi forradalom és az 1848-iki magyar alkotmány szentesitése közt Bécsben lefolytak: — épp oly idilli egyszerüséggel nyujt találó jellemképet önmagáról, midőn nem bukva, hanem még politikai ellenfeleitől is becsülve hagyja el hivatalát, s mint Cincinnátus falura vonul, a világot rengető zajból a természet csöndjébe.

Még mint alkancellár s a gróf Apponyi György lemondása óta egy hónapig egyedüli és tényleges kancellár elkisérte Szögyény a királyt Pozsonyba, hol a király felolvasta a Szögyény által készitett trónbeszédet, melyet nagy lelkesedéssel fogadtak, (ez volt Szögyénynek mint kancellárnak utolsó müve) s erről a jelenetről följegyzi: „Az ünnepély alatt Eötvös báró miniszter a mellette álló Zichy Domonkos grófnak azt mondá, hogy oszsza meg velük ő is a közörömöt, mire utóbbi, mint tőle tudom, azt felelé: „Kívánom, hogy az uj állapot annyi hónapig tartson, mint ahány századon át ősi alkotmányunk fennállott.“ (A gróf jó kivánsága teljesült; mert az *uj állapot* egy kis megszakitás után ma áll is s reménhetőleg állani fog még beláthatatlan időkig.)

Mint távozó kancellárt, a főhercegek a felség nevében a Szent István-rend középkeresztjével kinálták meg Szögyényt, de ő nem fogadta el. Korrekt érzületét a következő sorokban illusztrálja: „Minthogy Apponyi nehány héttel ezelőtt kitüntetés nélkül távozott, de mert most már *miniszteri ellenjegyzés nélkül semmit nem tehet*, s esetleg ezzel neki kellemetlenséget okoznék: ezen két indok alapján a nekem szánt kitüntetést köszönetem mellett nem fogadtam el.“

Bécsből gőzhajón utazott Fejérmegyébe, s Gönyőnél partra szállva, onnan gyorsfuvarosokkal utazott Csoórra, ősi birtokára. „Azt hittem — irja emlékirataiban — hogy mindenütt örömtől mámoros volt jobbágyokkal fogok találkozni, de mily nagy vala meglepetésem, midőn Örsön lovakat váltva, az ottani gyorsfuvaros nem győzött a történt változások fölött panaszkodni, erősitvén, hogy szivesen robotolna megint, csak a mult jó idők térnének vissza ismét.“ (Fájdalom, a magyar nép közt ilyen alakok még ma is találhatók!)

Midőn a volt kancellár, az uralkodóház bizalmasa, a hatalomhoz és a legelőkelőbb társaságokhoz szokott excellenciás ur falusi magányába tért, otthoni ismerősei nem győztek csodálkozni a felett, hogy mily nyugodtan viseli a fényes állásról való lelépést és a csöndes nyugalomba térést. „Pedig — jegyzi meg erre Szögyény — ez éppen nem volt szinleit, de a körülmények hatalmának rideg felfogásából s a teljesitett polgári kötelesség nyugodt öntudatából folyó, természetes, őszinte hangulat.“

S boldog is tudott volna lenni a békés magányban, hol olvasással és tanulmányokkal akarta betölteni a hézagokat, melyek a hosszu és terhes hivataloskodás alatt szükségképp beállottak tudományos ismereteiben, — ha a haza sorsa nem aggasztotta volna. De a rác és horvát mozgalmak következtében annyira bonyolódni kezdtek a dolgok, hogy ezek alatt fájdalmasan sóhajt fel: „Derült kedélylyel és megelégedéssel szentelném magamat e sok élvezetet igérő feladatoknak: de bár távol a világtól, figyelemmel kisérve a történőket, melyeket bona fide sine ira et studio elfogadtam, sőt becsületes és ildomos felhasználásukkal kedvező eredményüket sem tartottam lehetetlennek, aggodalommal és mély buval

kormánynak, hogy az összegre nézve sürgősen terjesszen elő törvényjavaslatot. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Rátkay László: A főváros nemcsak anyagi, hanem erkölcsi támogatást is kér. Mert titkos kezek eddig megakadályozták a Kossuth-szobor felállítását. Mondják ki, hogy Kossuth szobrára nem adnak egy fillért s nem akarják a szobrot sem. Ez legalább egyenes. De kitérni nem szabad. Indítványozom, hogy adjon a Ház egy aranyat a szoborra, ezzel bizonyítja erkölcsi támogatását. A meghunyászkodás politikáját többé folytatni nem szabad.

Plohler Győző: Azt tartja, hogy a főváros csak erkölcsi támogatást sürget. Rátérve a miniszterelnöknek Kossuthról mondott beszédére, elismeri, hogy ily ékesszólóan még nem beszéltek miniszterelnöki székből Kossuthról, de az is igaz, hogy oly vakmerően sem merte senki kétségbevonni Kossuthot. A miniszterelnök felállított egy összeférhetetlenségi tant, amely szemben áll a történelemmel s a nemzet meggyőződésével.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. Ház! Ámbár Kossuth Lajosra vonatkozólag ebben a Házban felvetett kérdésekre nézve már két izben volt szerencsém nyilatkozni, mégis szükségét látom a történt aposztrofálások után annak, hogy az ezen alakban most felvetett újabb Kossuth-kérdésnél is elmondjam pár szóval álláspontomat. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) A társadalom lelkesedéssel és azzal a kegyelettel, amelylyel adózik és adózunk mindnyájan Kossuth Lajos felejthetetlen nagy érdemeinek és nagy nevének, sietett az ő halála után rövid idő alatt összerakni filléreit, hogy számára két emléket alkosson. Egyet a fővárosnak sirkertjében, az ő hamvai számára és emlékezetének megőrzésére, egy mauzoleum céljára, egy másikat a neki állítandó szobor számára.

Nekem volt szerencsém már a t. Házban jelentést tenni arról, hogy a társadalom erre a célra olyan nagy összeget gyüjtött össze, amely mindkét célnak, a mauzoleum és a szobor költségeinek fedezésére elégséges. Az az összeg ma kamatok nélkül körülbelül 800.000 koronát tesz ki, azóta kamatostul jelentékenyen meghaladja ezen összeget. Én kijelentettem a t. Házban már egy alkalommal és azért nem volt illetékes az, aki nekem szememre vetette, hogy valami titkos kéz visszatartja a fővárost attól, hogy Kossuthnak szobrot emeljen és azért nem volt igaza Rátkay képviselő urnak és ha őt felvilágositom, maga is be fogja látni, hogy igazságtalan és ami még több, igaztalan volt velem szemben, hogy a titkos kéz nem lehet más, mint én. — ismétlem, hogy egy alkalommal már megmondtam — és sajnálom, hogy ő rosszul emlékezve, ezt igy releválja — hogy én soha semmit sem tettem olyan irányban, hogy Kossuth Lajos szobrának emelését késleltessem. (Élénk helyeslés jobbfelől.) nem fogok tenni semmit ezután sem. (Élénk helyeslés jobbfelől.) és a főváros a technikai munkálatokra szolgáló idő leteltével a pályázat kihirdetésében, a szobor elkészitésében eljár szabadon, tetszése szerint és a szükséges pénzösszeg együtt lévén és meglévén az előfeltételek, a szobor el fog készülni és óhajtom is, hogy az a maga rendes utján elkészüljön. (Helyeslés jobbfelől.) Gondolom, hogy ezután jogom volt azt mondani, hogy nem volt igaz a vád, amelyet ellenem emeltek. (Helyeslés jobbfelől.)

Higyje meg nekem Rátkay képviselő ur. és ezt egész határozottan mondom, hogy igaztalan akkor is, amikor engem azzal vádol, hogy én érzelmi politikát hirdetek ebben a Házban vagy megforditva, a Házat intem és tanácsolom a Háznak, hogy ebben a kérdésben érzelmi politikát ne kövessen és mégis magam követem, de a csunyát, a meghunyászkodás érzelmének a politikáját. Rátkay képviselő urnak ezt az inszinuációját én visszautasitom. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Én egyetlen egy kérdésben, olyanban sem, ami az érzelem szférájától el nem választható, vagy aminek egyik vagy másik kiágazása vagy vonatkozása abba belenyulik, követem a meghunyászkodás politikáját, (Ugy van! jobbfelől.) és éppen ezért utasitom el magamtól azt a gyanusitást, mintha én nemtelen, nem nemes, csunya, vagy akármiféle más hasonló érzelemtől hagynám magamat vezettetni. (Ugy van! jobbfelől.) Legkevésbé vezettetem pedig magamat a meghunyászkodástól, mert ezt nem is ismerem. (Helyeslés jobbfelől.) Engem itéljen meg bárki akármilyen szigoruan, tegye ezt joga szerint, de igaztalan volem szemben és el sem fogadom senkitől sem, ha bármi kérdésben bármi téren, bármily helyen, bárhol és bárkivel szemben nekem a meghunyászkodás érzetét imputálja. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Es Kossuth Lajosról ott is ugy beszélek, mint itt, (Helyeslés jobbfelől.) ugy és nem másképp. Ugy, ahogy érzek. Ugy, ahogy nyilvánosan és ahogy négyszemközt szoktam beszélni, nyilatkozom ott is, ahol közelében állok annak, akinek felelősséggel tartozom és akinek első tanácsadója vagyok ez idő szerint. (Élénk helyeslés jobbfelől.) És ha nem igy érezném, ha a meghunyászkodás politikáját követném, akkor mondhatnám-e, amit előbb mondtam, hogy: óhajtom Kossuth Lajos szobrát! (Élénk tetszés jobbfelől.)

Most áttérek a honkrét kérdésre. (Halljuk! Halljuk!) Konkrét inditvány adatott be az iránt, hogy e Ház járuljon egy aranynyal Kossuth Lajos szobrának költségeihez. Ugy tudom, hogy a főváros nem ezt kérte, hanem anyagi hozzájárulást kért, ez pedig nem anyagi hozzájárulás. Ugy tartom, hogy vannak dolgok, vannak kérdések, amelyekről őszintén kell nyilatkozni, amelyekkel kellő őszinteséggel kell szembeszállani, mert a kérdést kikerülni nem szabad sem nekem, sem önöknek. Én kifejtettem már ebben a Házban őszintén, mik a nézeteim Kossuth Lajosról. Gondolom, hogy ha én őt ugy jellemeztem, a hogy ő bennem él, az önöknek nem tetszhetik hisz azt önöknek is el kell ismerniök, hogy melegebben nem érezne iránta. (Mozgás a szélsőbalon.)

Kifejtettem azt is ebben a Házban, hogy én azokból az okokból, amiket akkor bőven elmondtam, — mert az érzelmek ütközésében, az érzelmek félreértésében ebben a kérdésben veszedelmet látnék, — hogy tehát azokból a magas szempontokból ezen országnak nagy és életbevágó érdekei miatt azt óhajtom, hogy ez idő szerint törvényhozási aktus ne létesüljön Kossuth Lajos kérdésében (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ez az!) mert vagy az akar ez lenni és ekkor nyiltan meg kell tennünk, vagy nem akar az lenni, és ekkor nem szabad megkerülni azt egy aranynyal. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ezt én nem tartom helyes utnak.

Egyedül helyes megoldásnak csak azt tartom, ami az én álláspontom ma. (Halljuk! Halljuk!) Miután szükség nincs rá, mert ez a szobor, amely óhajtom, hogy létesüljön, létesül anélkül is, az ily kerülő uton való állásfoglalást, amit nem akarok más néven nevezni, (Mozgás a szélsőbaloldalon.) én a magam részéről helyesnek, sem ezen Ház méltóságával, sem Kossuth Lajos emlékével és a hozzáfüzött kegyelet mélységével és érintetlenségével megegyeztethetőnek magam részéről nem tartom. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ez az én nézetem, ezt vallom, ezért kérem a kérvényi bizottság javaslatának elfogadását. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Rátkay László: Kijelenti, hogy politikailag értette a meghunyászkodás szavát.

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt sem fogadom el.

Rátkay László: Fenntartja ezt az állitást a miniszterelnökkel szemben, mert azt mondani, hogy a Kossuth-kultusz ellenkezik a nemzet érdekeivel, nem szabad.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ezt nem mondtam.

Rátkay László: Nem szabad Kossuthot egyedül felelőssé tenni a detronizálásért. (Zaj.)

Elnök: Ezek a fejtegetések nem tartoznak a személyes kérdés keretébe.

Rátkay László: Akkor személyes megtámadtatás cimén kérek szót. Mert ha gyanusitásról beszélnek . . .

Széll Kálmán miniszterelnök: Hát a meghunyászkodás nem az? S a titkos kéz? Ez nem gyanusitás?

Rátkay László: Nem jelent önérzetet, ha a többség nem akar pénzt megszavazni Kossuth szobrára.

A Ház a kérvényi bizottság javaslatát fogadta el.

(A jövő ülés napirendje.)

Elnök: Inditványozza, hogy holnap Papp Zoltán okolja meg inditványát, azután a kérvények kerüljenek sorra, végül az inségmunkákról szóló törvényjavaslat.

A Ház ehhez hozzájárul.

Elnök az ülést bezárja.

BELFÖLD

Szent-Gotthárd kérelme. Szent-Gotthárdról ma délelőtt nagy küldöttség tisztelgett *Széll* Kálmán miniszterelnöknél, azután pedig *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszternél, hogy a *szent-gotthárd—bierbaumi* helyiérdekü vasutnak a *jehring-touristenfeldi* vasuthoz Bierbaum állomásnál való csatlakozásához kérjék a kormány támogatását. A küldöttség ezuttal a saját képviselőjénél tisztelgett, mert tudvalevőleg *Széll* Kálmán a szent-gotthárdi kerület országgyülési mandátumának a birtokosa s mint a küldöttség egyik szónoka mondotta, a kerület minden választópolgára minden lakója ugy tekint fel rá mint atyjára, akinél mindig csak jóakaratra, igaz, őszinte támogatásra talál. És a kerület képviselője lett aztán a kereskedelmi miniszternél az előbb neki tolmácsolt kérelem és a tisztelgő deputáció szószólója.

A miniszteriánácsi terembe lépő miniszterelnököt nagy éljenzéssel fogadták.

Martin Antal plébános adta elő a kérelmet. Elmondotta, hogy a kerületnek már régi vágya a tervezett csatlakozás létesitése.

---

kell szemlélnem az események tulrohanó árját, mely az általunk egykor szorgalmasan müvelt, egyengetett és termékenyitett talajt veszélythozó hullámaival elboritani fenyegeti."

Hogy a volt alkancellár csakugyan milyen bona fides-szel fogadta el az uj állapotokat, semmisem bizonyitja jobban, mint az, hogy az uj állapotokba nemcsak érzelmileg, hanem tényleg is miként illeszkedett bele. A magyar kormány mindenekelőtt az esküdtszék és a nemzetőrség felállitását sürgette. S koránál fogva a volt alkancellár beleesett ugy az esküdti, mint a nemzetőri kötelesek közé. A megye tehát fölvette őt a sajtóvétségek ügyében biráskodó esküdtszéki tagok közé, — a katonai bizottmány pedig besorozta nemzetőrnek. És pedig nem tiszteletbeli, hanem valóságos nemzetőrnek; s a volt alkancellár hüségesen meg is felelt mindakét polgári kötelességnek. Ő maga ezt az ő helyzetében szokatlanul kedélyes epizódot igy irja le:

„*Csoór*ott csakhamar megalakult a nemzetőrség. A kötelezettek, holmi rossz puskákkal és botokkal felkészülve, egy itteni zsellér, kiszolgált katona által vasárnaponként gyakoroltatnak a fegyverforgatásban és katonai mozdulatokban.

A szomszéd *Inota* község nemzetőrei a csoóriakkal együtt egy századot alkotnak, s *tisztjeiket megválasztván*, engem az inotai református lelkész által kérettek a *kapitányság elvállalására.*

A volt alkancellár nemcsak elvállalja a nemzetőri kapitányságot, hanem komolyan is veszi. Felöltvén a nemzetőri kapitány uniformisát, a legénységgel együtt ünnepélyesen letette a nemzetőri esküt a magyar alkotmányra. „A századot nőm egy sajátmaga készittette zászlóval ajándékozta meg; ünnepélyes zászlószentelés tartatott, melyen a csoóri plébános beszéd kiséretében megáldotta a jelvényt." S kell-e mondani, hogy a volt alkancellár a maga nemzetőri századában kiváló népszerüséget élvez? — Ez jól is esik neki, csak azt tartja nevetségesnek, hogy folyvást „excellenciás kapitány uramnak" szólitják nemzetőrei. De már erről leszoktatni senkit sem tud.

De a volt alkancellárt az a végzete, hogy minden pályán gyorsan emelkedjék, — még itt sem hagyta el. Csak rövid ideig volt nemzetőri kapitány, mert nemsokára *katonai parancsnokká* neveztetett ki. Hogy miként jutott ehhez a gyors karriérhez, ő maga igy beszéli el: „A népfelkelés szervezésével és rendezésével Fejérmegyében Salamon Lajos volt megbizva, ki november 10-iken Kossuth proklamációját kihirdetvén, azzal egyidejüleg a népfelkelésnek az egyes helyiségekben, miként, hol és mikor foganatositása iránt való intézkedéseit köztudomásra juttatta. Ezen intézkedések szerint minden nemzetőri kapitány az illető község népfelkelési katonai parancsnokává neveztetett ki. Igy én Csoór és Inota községek katonai parancsnokává neveztettem ki". — S az erre vonatkozó kinevezést el is tette s az még most is megvan a családi irattárban.

Arra, hogy a volt alkancellár nemcsak figuráns nemzetőri kapitány volt, hanem tényleg (a gyakoriatokon kivül) szolgálatot is teljesitett, ő maga jegyzi fel a következő esetet: „Jellasich betörése naponkint komolyabban fenyegetvén, a kormány minden megyébe, amelyek területén a bán átvonulása valószinü volt, kormánybiztosokat rendelt. Fejérmegyébe Salamon volt kiküldve, ki szeptember 5-ikén engem, mint nemzetőri kapitányt, *maga elé rendelt*, a csoóri és inotai nemzetőrök készenlétben tartására nézve több utasitást is adott."

S hogy a volt alkancellár mint nemzetőri kapitány csakugyan komolyan vette ezeket az utasitásokat, s ha a sor arra kerül, végre is hajtotta volna azokat, — az kétségtelenül kitünik abból, hogy Szögyény, aki mint alkancellár már a Jellasich bánná kinevezésének is ellen nyilatkozott, — később, mint nemzetőri kapitány még inkább elitélte és rosszalta Jellasich betörését. S habár a fejérmegyei „*urak*" közül igen sokan tőle, mint volt kancellártól az ellenkezőt várták, sohasem helyezett e rosszallását mindenki előtt nyiltan is kifejezni. S ha a szerencsétlen gróf Zichy Odön Szögyényre hallgat, tragikus sorsát ő is kikerülte volna. De gróf Zichy Ödön szinte szándékosan futott bele balvégzetébe, amiről Szögyény emlékirataiban a következő érdekes, és történelmi szempontokból is nagyon becses följegyzéseket teszi:

„Zichy Ödön hazakisért. Fiatal korom óta jól ismertem, mert még a Thereziánumban együtt voltunk; később ugyanazon elvek mellett küzdöttünk, s vig kedve és élcei miatt nagyon kedveltem őt. Most a volt alkancellár és a volt fejérmegyei adminisztrátor mint nemzetőri kapitányok találkoztak, bár mint ilyenek akcióba nem léptünk, mert századainkat sohasem mozgositották. *Zichy alig várta Jellasichot, mert Messiásnak tekintette, ki* — mint mondá — *a jelenlegi prókátorkormánytól szabaditandja meg az országot.*

Én *határozottan kárhoztattam ezen nézetét* s figyelmeztettem az elmaradhatatlan következményekre, valamint azon veszélyekre, melyeknek magát kiteszi, ha a — tőlem amugy is rosszalt — horvát betörés iránt *rokonszenvét mutat.* Ő azonban tovább is megmaradt nézeténél, mondván, hogy rosszabb dolgunk a jelenleginél semmi esetre sem lehet. Ezután elváltunk egymástól, ő jó reményekkel eltelve, szomoru sejtelmekkel én a jövő iránt."

Á betőrő horvát bánt tényleg több magyar főur tüntető szivességgel fogadta, ünnepelte, midőn főhadiszállását Székesfejérvárt ütötte fel. S ez volt az a körülmény, mely a magyar kormányt megerősitette abban a gyanujában, mely a Jellasich betörését, Szögyény szavai szerint „nemcsak a bécsi cselszövények eredményének, hanem az országban levő konzervativ párttal való egyetértésének is tulajdonitotta." „S mikor a magyar kormány arról értesült, hogy (s itt ismét Szögyény emlékirataiból idézünk,) a fejérmegyei nagybirtokosság, s ennek befolyása alatt a megyei tisztviselők részéről Jellasich megelőző

A terv szerint a kiépitendő normálvágányu helyiérdekü vasut a győr—fehring—gráci fővonal Szent-Gotthárd állomásáról indulna ki s Laponispatak völgyében haladva Rábafüzes, Patafalva, Királyfalva, Körtvélyes, Dobrafalva, Radófalva és Német-Hidegkut községek érintésével az osztrák államvasutak fehring—hartbergi vonalához a bierbaumi állomáson csatlakoznék. A tervezett vasutnak célja a határforgalom könnyitése, a határszél népesedésének előmozditása, valamint a gabona- és marhavásárnak Szent-Gotthárdon leendő emelése, mert eddig a határon fekvő magyar községeink közlekedési eszközök hiányában gabonájukat, szarvasmarhájukat kizárólag Fürstenfeldre szállithatták eladás végett, hol egyrészt sok zaklatásnak, másrészt a fürstenfeldi kereskedők kénye-kedvének vannak kitéve.

A vonal mentén fekvő községeik pedig, mig egyrészt mezőgazdasági szempontból részesülnének nagy előnyben, másrészt a járás központjával, Szent-Gotthárddal és a megye székhelyével, Szombathellyel vasuton érintkezhetnének, ami ugy közigazgatási, mint igazságszolgáltatási szempontból kiszámithatlan értéket képviselne. Kérik a kormányelnököt, hasson oda, hogy a tervezett helyiérdekü vasut kiépitéséhez feltétlenül kivánatos bierbaumi csatlakozásra vonatkozó előengedélyt az osztrák vasuti minisztertől megnyerhessék.

Széll Kálmán kormányelnök szivesen fogadta a küldöttséget. Az ország minden részéből seregestül jönnek kérvényezők s az ő ajtaja valamennyinek nyitva áll. Mert hisz kisebb körzetek érdekeiből áll a közérdek, jólétéből a közjólét. Annál szivesebben látja azokat magánál, akik hozzá még különben is, politikailag is közel állanak, akik az ő képviselői kerületének a nevében jöttek. Készséggel támogatja a kérelmet a szakminiszternél, de ajánlja, hogy a kerület is kövessen el a maga részéről minden lehetőt az esetleg fölmerülő akadályok elháritására. Az ő és a kormány támogatására ebben bizton számithatnak. Sajnálja, hogy ei nem beszélgethet a deputáció tagjaival, de a képviselőházban való teendői nem engedik. Egy sürgős módositást kell megszövegeznie, amelyre várnak. (Gróf Apponyi Albert, a Ház elnöke benyit.) Ime, amint látják, már sietni kell.

A küldöttség zajosan éltette a kormányelnököt, aki e közben átsietett dolgozószobájába.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter fogadta ezután a deputációt. *Széll* Kálmán kormányelnök néhány pillanatra a terembe jött s bemutatta a miniszternek a deputációt.

— Legyen szives excellenciád választókerületem küldöttségét meghallgatni és kérelmét jóindulatába venni.

Dr. *Vargha* Gábor tolmácsolta itt a szentgotthárdiak kérelmét, rövid, tartalmas beszédben.

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter örömmel veszi át a kérelmet, mert hisz talán mondania se kell, hogy a kormány csak örül, ha minnél több vasut létesülhet. Készséggel közreműködik abban, hogy a terv lehetőleg megvalósuljon s kéri, hogy ismertessék az ügyet a kereskedelmi minisztérium illetékes szakosztályában is.

A deputáció éljenzéssel fogadta a miniszter megnyugtató válaszát. A miniszter ezután néhány szót váltott a küldöttség tagjaival s a tisztelgés ezzel végződött.

A tengerszem ügye. *Koerber* osztrák miniszterelnök, mint belügyminiszter, a következő átiratot intézte *Széll* Kálmán miniszterelnökhöz:

Folyó hó 7-én 118.062. sz. a. kelt nagybecsü átiratára válaszolva, nem forog fenn akadály arra nézve, hogy a Gácsország és Magyarország között, a Halas-tó körüli területen fennállott határvitát a választott bíróság által 1902. szeptember 12-én hozott itéletével végleg befejezettnek tekintsem.

A választott bíróság ezen itéletével Gácsország minden további igényei, amennyiben azok a Halas-tó körüli terület határára vonatkoznak, elenyésznek és különösen Gácsországnak a választott bíróság tárgyalása folyamán dr. Balzer által emelt, a választott bíróság által különben visszautasitott azon fenntartása, hogy igényeit az ugynevezett lengyel hegygerinczig kiterjesztett határra nézve esetleg későbben érvényesitendi, a választott bíróság által hozott itélettel végleg el van intézve.

Fogadja nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Koerber, s. k.

A tanitói nyugdij- és gyámalap. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ma terjesztette be a képviselőház elé az országos tanitói nyugdij- és gyámalapról, továbbá az 1894. évi XXVII. t. c. alapján létesitett országos nyugdij- és gyámintézetről szóló jelentését.

A nyugdij- és gyámalapról szóló jelentés kiemeli, hogy 1901-ben az országos tanitói nyugdijintézetbe felvett tagok száma 22.252 volt, az iskolafentartói dijak 22.987 tanitói és óvói állomás után rovattak ki, vagyis minden 100 tanitói állomáson alkalmazott tanitó közül 97 tagja a nyugdijintézetnek. Az intézet terhére a mult év végéig 8045 nyugdijas, segélyezett vagy gyámolitott tag részére utalványozott évi járandóság összesen 2,854.549 korona 28 fillérre rug. Az országos tanitói nyugdij- és gyámalap ez idő szerint négy árvaleányt tart fenn. Debreczenben 80 fiu, 80 leány, Kecskeméten 120 fiu 120 leány, Kolozsvárolt 60 leány és Hódmezővásárhelyen mindkét nembeli összesen 20 óvóköteles árva részére. E szerint 480 tanitóárva részesitheto árvaházi nevelésben, de a mult év során csak 434 vette ezt igénybe. Az árvaházi növendékek felvétele alkalmával az orvosok több gyermeken görvénykórt konstatáltak. Ezek részére négy hónapos kurára Csizen gyógyházat létesitettek. Összesen 32 árvát ápoltak a gyógyházban, a mi 2298 korona 22 fillérbe került. A nyugdij- és gyámintézet mult évi állapotáról szóló jelentés kiemeli, hogy az intézet kötelékében az év végén 91 tanintézet állott 827 tanári állással. Az év végén a tanárok nyugdija cimén 278.469 korona volt a szükséglet. Az özvegyek részére ellátási dij fejében az év végéig 43.073, az árvák nevelési járulékára pedig 6542 koronát folyósitottak.

A margittai mandátum. A Kuria első választási tanácsa ma tartotta a *Szatmári* Mór országgyülési képviselő mandátuma ellen beadott kérvény tárgyalását.

Dr. *Tetétleni* Armin folytatta, mint a kérvényezők képviselője, tegnap félbeszakitott beszédét. A vizsgálat anyagából annak megállapitását kérte, hogy a képviselő programmbeszédében tényleg izgatott a földbirtokos-osztály ellen, s ez alapon kérte a választás megsemmisitését.

Aigner Adolf a képviselő védője részletes boncolás alá veszi a vád összes érveit, s kimutatja, hogy elméletileg lehetetlen a tényalladék megállapitását konstruálni. Mert lehetetlen hogy egymásnak ellentmondó és pártindulatok után induló egy-két tanunak határozatlan vallomását megcáfolhatatlan bizonyitéknak fogadja el a Kuria, a kifogástalan tanuk sokasága ellenében.

Azután áttér azoknak a kifogásoknak részletes megcáfolására, melyeket a vád a védelem tanuival szemben felhozott. Kimutatja, hogy e kifogások a jegyzőkönyv tartalma szerint egyrészt nem állhatnak, másrészt jogilag tarthatatlanok. Minthogy e szerint a képviselő tanui kifogástalanoknak jelentkeznek, ellenben a vád tanui bitelt érdemlőknek nem mutatkoznak, a kérvény elutasitását kéri.

Dr. *Eröss* Samu, a választást védők képviselője, rövid beszéd kiséretében a kérelemhez csatlakozik.

Válkay Bertalan elnök erre a tárgyalást beszüntette s a tanács visszavonult. Félórai tanácskozás után az elnök kihirdette a következő itéletet:

A Kuria a kérvényt elutasitja s a kérvényezőket a képviselő védelmi költségeinek megfizetésére kötelezte.

A soroksári Duna-ág. *Hieronymi* Károly vezetése alatt ma délelőtt a soroksári Duna-ág mentén levő gyárak tulajdonosai küldöttségileg tisztelegtek *Széll* Kálmán miniszterelnöknél, mint belügyminiszternél, *Lukács* László pénzügyminiszternél és *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszternél. A Duna-ág megnyitásának a beruházási programmba való fölvételét kérték, amely dologban már Budapest főváros törvényhatósága és az érdekelt területen fekvő községek is tisztelegtek küldöttség utján a kormánynál. Ugy a kormányelnök, mint a miniszterek szivesen látták a gyárosok deputációját s megigérték a kérelem sürgős tanulmányoztatását.

---

szivességgel fogadtatott: ezen körülmény megvizsgálására a honvédelmi bizottmány Fejérvárra *Kállay* Ödön személyében kormánybiztost küldött. Október 14-ikén késő estve hivatalos levelet vettem tőle, amelyben felszólit, hogy másnap reggel jelenjek meg nála. Bementem tehát a városba, az „Arany Sas"-vendéglőbe, hol a biztos szállva volt. Előszobájában egy megyei szolgabirót találtam. Ettől értesültem, hogy nyilatkozatom kivántatik az iránt, hogy a Jellasich átvonulása alkalmával Csoórott működött szolgabiró ezen tisztében miként járt el." Ez ügyben Szögyény a kivánt nyilatkozatot aláirta, — s midőn ezután Kállay Ödönnel találkozott, a volt alkancellár és a honvédelmi bizottság kormánybiztosa, egy félórai bizalmas beszélgetés után, a legmelegebb barátságban bucsuztak egymástól.

Történelmileg fontos adat az is, melyet Szögyény gróf Zichy Odönről följegyez, midőn róla a Görgey Artur statáriális itélete után megemlékezik. Szögyény, habár „herostratesi tettnek" nevezi a Görgey itéletét, igy ir:

„Mindenesetre elsősorban ő maga volt az okozója szomoru sorsának, mert nem elég, hogy Jellasichnak proklamációit átvette s kocsijában magával vitte, továbbá, hogy Jellasichtól „salvus conductus"-szal volt ellátva, hanem ezenkivül, ennek Fejérvárott léte alatt, folyvást a városban tartózkodott, tisztjeivel állandón együtt volt, s midőn serege a városból Buda felé kivonult, azt a sorompóig kisérte s fennhangon igy bucsuzott a tisztektől: „Jó és szerencsés végzést kivánok, uraim!" Ezen a fejérvári nép annyira felbőszült, hogy nem lehetett kételkedni, hogy az első alkalmat felhasználják ennek a megbosszulására."

Idősb Szögyény László emlékiratai csak 1848 december 2-ig terjednek s az ötvenes és hatvanas évekre vonatkozó följegyzések csak ezután kerülnek sajtó alá. De az első kötet fontos adatai s végtelenül vonzó közvetlensége után óhajtanunk kell, hogy ne sokáig kelljen várnunk az emlékiratok második kötetére.

A cukorjavaslatok.

— *A képviselőház pénzügyi bizottságának ülése.* —

Budapest, december 18.

A *képviselőház pénzügyi bizottsága* ma délután 5 órakor *Falk* Miksa elnöklete alatt folytatta a cukorjavaslatok általános tárgyalását. A kormány részéről jelen voltak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* és *Darányi* miniszterek és *Toepke* Alfréd államtitkár.

A vitát *Komjáthy* Béla nyitotta meg. Kijelentette, hogy a javaslatokat megszavazza azzal a feltétellel, ha Ausztriában hasonlóképp meghozzák a megfelelő javaslatokat, nehogy Ausztria miatt cukoriparunkra kár háruljon. Kérdi a minisztert, hogy miben van erre nézve garanciája? Meggyőződése, hogy az osztrák alkotmány 14. §-ával ilyen természetü törvényeket életbeléptetni nem lehet, mert megtörténhetik, hogy a kormány intézkedését a birodalmi tanács megváltoztatja, sőt megváltoztathatja egy következő kormány is. Törvényes biztositékot kér és a javaslatok elfogadását ehhez a feltételhez füzi.

A cukoradó-javaslattal szemben megjegyzi, hogy a felemelt cukoradó fenntartását nem tartja helyesnek, ellenben elengedhetetlen szükségesnek vallja a cukoradó leszállitását. Ismétli, hogy a javaslatot elfogadja.

Barta Ödön is elfogadja a brüsszeli egyezményt, nem annyira hajlandóságból, mint inkább kényszerüségből. Nem érti az előadó nagy elismerését, mert szerinte a magyar államot grófi Khevenhüller képviselte diplomáciailag és mert Toepke államtitkár mint szakértő vett részt a tanácskozásokban. Khevenhüller müködése különben figyelemreméltó. Rendelkezési állapotban lévő ur, akit reaktiválhatnak tehát bármikor, megengedi magának azt a hangot, amelyet még végrendeletében sem jogosult használni. Mielőtt az általa aláirt egyezményt ratifikálta volna a két törvényhozás, Khevenhüller ur megengedi magának, hogy maga izgat az egyezmény elfogadása ellen Ausztriában. Kérdi a miniszterelnököt, hajlandó-e Khevenhüller urat visszarántani az őt megillető korlátok közé? Ez is hozzátartozik az emlitett garanciákhoz, amelyekre nézve felvilágositást kért. A cukoradó leszállitását a maga részéről is feltétlenül szükségesnek mondja. Kijelenti, hogy a konvenciót elfogadja, az adójavaslat tárgyalásának elhalasztását kéri.

Szederkényi Nándor szintén kényszerhelyzetben van és ennek folytán elfogadja az egyezményt. Az adójavaslatot azonban semmiesetre sem fogadja el.

Széll Kálmán miniszterelnök csak pár szónyi nyilatkozatot akar tenni. Örömét fejezi ki, hogy olyan tárgyilagos a bizottság kritikája, még az ellenzék részéről is, amiért külön is elismerését fejezi ki. Országos érdekről lévén szó, ha ilyen objektiv és előzékeny magatartással találkozunk, ez a mi parlamentárizmusunkra a legjobb fényt veti. Ami Barta nyilatkozatát illeti, Khevenhüllerre vonatkozólag nincs abban a helyzetben, hogy nyilatkozzék. Ma a félhivatalos jelentések azt mondják, hogy nem hiteles az, amit a lapok mint Khevenhüller nyilatkozatát reprodukáltak, *aminek szóló valóban csak örvend.* A másik megjegyzése a helyzetre vonatkozik, amelyben Magyarország a konvencióban jelentkezik. Hogy Khevenhüller ugy irta magát alá, amint aláirta, az megfelel a törvénynek. Ő mint követ irta alá és mint közös diplomáciai képviselőnk. A konvencióban Magyarország, amint kell, mint külön szerződő fél jelentkezik. Az egyezmény egész szövege és aláirása bizonyitja ezt. Toepke államtitkár mint magyar meghatalmazott jelent meg, amit az egyezmény VII. cikke határozottan kifejez, mondván, hogy Magyarország külön szerződő fél. Csak ennyit óhajtott megjegyezni.

Lukács László pénzügyminiszter szintén nagy köszönettel fogadja az objektiv kritikát, annál is inkább, mert azt nem annyira az egyezmény belső értékének tulajdonitja, hanem annak, hogy a bizottság minden tagja tudatában volt a helyzetnek, amelyben a kormány volt és hogy a kormány olyan megoldással jött ki ebből a helyzetből, mint az előttünk fekvő javaslat. Elismeri, hogy a prémiumrendszer a legroszszabb eredményekre vezetett, amelyek lehetővé tették Angliának ezt a lépést. Reflektálván a hallott megjegyzésekre, Miklóssal szemben elismeri, hogy a kormany nem csinál érdemet a kontigens-kérdésből, azt azonban nem ismeri el, hogy jogunkat szereztük vissza, mert hisz közös vámterületen vagyunk és nincs törvény, amely ezt az állitást igazolná. Kontingentálva lévén a cukor, nem fenyeget annak veszedelme, hogy Ausztria káros hatással lehet a mi kontingensünkre. Ha Ausztriából jön cukor, ott ür támad és azt pótolni kell. Máshonnan pedig, mint tőlünk, nem vehetik. Tehát veszedelem ebben a tekintetben nem fenyeget. Ha történik is eleinte kisérlet, hogy Ausztriából cukrot hozzanak át, a fentebbi körülmény ezt a hiábavaló törekvést rövid idő alatt meg fogja hiusitani. A kristálycukor forgalombahozatala már kisértett, tehát nem uj dolog. De nem volna helyes a finomitásért sujtani olyan gyárakat, amelyek költségesebben dolgoznak, olyan gyárak javára, amelyek kevesebb költséggel dolgoznak. De végre is a legfinomabb előállitásra kell sujtani fektetni, már csak azért is, hogy finomitás végett ne menjen ki az anyag külföldre és a finomitási hasznot ne a külföld tegye sebre. Továbbá alkalmat adunk a gyengébb minőség megszokására, akkor könnyen beözönölhetnék az olcsóbb nádcukor, ami igen nagy veszedelem volna. Miklós Ödönnel szemben tagadja, hogy az állam befolyásol-

hatná az áralakulásokat. Ha a rayonnirozásról szólott volna ilyen értelemben, abban még lett volna valami. Az utak javitása természetesen kötelessége a kormánynak és csak sajnos, hogy az utalapok annyira meg vannak terhelve a vicinálisok által.

Hieronymit megnyugtatja, hogy a brüsszeli egyezmény iratait költségkimélésből nem nyomtatták ki, mert az tényleg sokba került volna. Az az állitást, mely szerint Anglia fenntartotta magának a jogot, hogy gyarmatainak cukoriparát segélyezze, nem osztja mert Anglia fenntartása másra vonatkozik. Brit-Kelet-Indiára nézve megjegyzi a miniszter, hogy miután nem épett be a kanvencióba, nem igen kinálkozik mód megszoritására. Egyébként is ott még nincs nagy cukoripar. Hieronymi kifogásával szemben az adójavaslatra nézve megjégyzi, hogy az a javaslat egészen helyesen megbirálható az egyéni kontingensre vonatkozó javaslat benyujtása előtt. Olyan vivmányról van szó, amelyet meg kell ragadnunk.

A cukoradó leszállitását többen hozták szóba ebben a bizottságban. Egy szempont jogosult ebben a tekintetben. A prémium elesett, essék el az emelés is. Más szempont a leszállitás mellett nem szól. A felemelt adó egyáltalán nem csökkenti a fogyasztást és ezért tartotta meg, ámbátor még korántsem zárkozott el az eszme elől. Azt állitja, hogy három év alatt a felemelt adót ugy is elérnők; ez sem egészen reális számitás, mert olyan alapra helyezkedik, amelyben már Ausztria is be van véve.

Garanciát arra nézve nehéz nyujtani, hogy Ausztriában miként mennek keresztül a javaslatok. Ám Ausztriának épp ugy érdeke a törvények megalkotása, mint nekünk és bizik hozzá éppen azért, hogy Ausztriában is meg fogják alkotni a törvényeket. Oszintén megvallja, hogy a törvények megalkotását a 14. §-al is lehetségesnek véli. Hogy a birodalmi tanács, vagy más kormány esetleg meg fogja a törvényt később másitani, abból reá önálló szerződő félre nézve semmi baj sem következnék, de igen is sulyos helyzet támadna ebből magára Ausztriára, tehát ilyen eshetőségtől nem lehet tartani. Arra kéri a bizottságot, hogy az egyezményt és az adójavaslatot szavazza meg.

Hieronymi Károly igazolja állitásait és számitásait a közvetett és közvetlen kedvezményekre, valamint a fogyasztási adóra nézve.

A bizottság az egyezményt egyhangulag elfogadta és ezzel a javaslat egészében is le van tárgyalva. Az *adójavaslatot* a bizottság többsége a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

A részleteknél a cimet *Neményi* Ambrus előadó módositásával fogadta el a bizottság, amely ezután változatlanul elfogadta a javaslat többi részét is.

Elnök: Köszönetet mond a bizottság tagjainak az utóbbi időben tanusitott erőfeszitő tevékenységért.

Széll Kálmán miniszterelnök ugyanazt a köszönetet tolmácsolja az elnökkel szemben, aki igazán fáradhatatlan odaadással vezette a tárgyalásokat. (Éljen az elnök!) Javasolja, hogy karácsony előtt a bizottság ne tartson ülést és az ujévben első ülésén a napokban benyujtandó kontingensjavaslatot vegye tárgyalás alá. A bizottság ebben az értelemben állapodott meg és legközelebbi ülését január 5-ikére tüzte ki.

Krieghammer lemondása.

Budapest, december 18.

Krieghammer közös hadügyminiszter lemondásának hirét, amelyet bécsi tudósitónk távirata már jelzett, ma félhivatalosan is *megerősitik*. Egyes bécsi értesülések szerint a lemondást a felség már el is fogadta. A hadügyminiszter távozása tehát immár bevégzett dolognak tekintendő. Ámbár bizonyos részről tagadják, mégis határozottan megállapitható, hogy Krieghammer lemondása a katonai javaslatok sorsával van összefüggésben.

A külügyminisztérium hivatalos lapja, a *Fremdenblatt* is közli a lemondást. A hadügyminiszter már hetekkel ezelőtt beadta lemondását. Történtek ugyan kisérletek arra, hogy maradását lehetővé tegyék, de ezek eredménytelenek maradtak. Tegnapelőtt a hadügyminiszter ismét kihallgatáson volt a királynál és megujitotta lemondását. Osztrák parlamenti körökben a lemondott miniszter utódjaiként *Fittreich* Henrik altábornagyot, helyettes vezérkari főnököt és *Schönaich* altábornagyot emlegetik. Kombinációba jön ezeken kivül báró *Waldstätten* János táborszernagy is.

*

Bécsi tudósitónk a következőket jelenti telefonon: *Krieghammer* lemondása befejezett tény, noha hivatalos részről még nem erősitették meg. Krieghammer már régebben átnyujtotta az uralkodónak lemondási kérvényét. Kétségtelen, hogy ő felsége el fogja fogadni a lemondást.

Beavatott körökben már jó ideje tudták, hogy a hadügyminiszter állása megrendült, de egyenesen lehetetlen volt maradása a legutóbbi delegációk ülésszaka óta, amikor Krieghammert mindenfelől hevesen megtámadták. Az utóbbi időben Krieghammernek még azokkal a delegátusokkal is meggyült a baja, akik a hadügyi követelések iránt mindig engedékenységet mutattak és a hadügyi kormány irányában barátságos magatartást követtek. Krieghammer sorsát aztán megpecsételte a legutób előterjesztett véderőjavaslatok sorsa. Lemondása éppen azért még katonai körökben sem keltett meglepetést.

Krieghammer utódja minden valószinüség szerint *Pitreich* Henrik altábornagy, a vezérkari főnök eddigi helyettese lesz, de komoly jelöltként emlegetik báró *Waldstätten* táborszernagyot, a hadsereg egyik főfelügyelőjét is.

Ugy katonai, mint politikai körökben is Pietreich altábornagynak hadügyminiszterségétől várják a hadügyi kormányzatnak a vezérkarral való teljes összhangbahozatalát és ugyanazon elvek és irányzatok érvényesülését a hadügyi kormányzatban, amelyek a vezérkarban olyan kitünően beváltak.

Bécs december 18.

A kormányhoz közel álló körökben, ugyszintén a miniszteriumokban és a pártklubokban egyaránt megerősitik, hogy *Krieghammer* lemondása tényleg megtörtént, de autentikus megerősités eddigelé nem érkezett. Krieghammer utódja gyanánt a legsürübben emlegetik *Pitreich* altábornagyot, a vezérkari főnök helyettesét, de *Schönaich* altábornagyot is komoly jelöltnek tartják. Politikai körökben beszélik, hogy ő felsége már a legközelebbi napokban fog dönteni a hadügyminiszteri tárca betöltése tárgyában.

KÜLFÖLD

A transvaali államkincs. Az egész világon föltünést fog kelteni az a southamptoni jelentés, hogy *Chamberlain* törvényszék elé akarja idézni *Krügert* és dr. *Leydst*. *Botha* tábornok, mielőtt Londonból visszatért volna Délafrikába, a bucsuzásnál tudatta barátaival, hogy Chamberlain levélben közölte vele, miszerint Krügert és Leydst törvény által fogja kényszeriteni azon 2,500.000 dollár állampénz visszaadására, melyet Krüger Transvaalból menekülése alkalmával magával vitt, s melynek kiadását dr. Leyds azzal az érvvel tagadta meg, hogy azt a pénzt a boer nemzetiség jövendő fönntartására fogják forditani.

Egy amsterdami lap erről a dologról beszélt egy előkelő délafrikai emberrel. E délafrikai ember szerint Schalk-Burger és Botha nem tudnak arról semmit, hogy Krüger Európába magával vitte volna a transvaali köztársaság államkincseit, de a dolog lehetőségét nem tagadják. A pénzt állitólag dr. Leyds nevére tették be egy brüsszeli bankba, hogy Anglia rá ne tehesse a kezét. Ez az összeg elsősorban arra szolgált, hogy a délafrikai köztársaság kincstári utalványait (melyeket a szállitóknak adtak) a háboru alatt beváltsák, azután, hogy a hollandi-délafrikai vasut követeléseit fedezzék, végre, hogy a diplomáciai képviselet költségeit abból viseljék. Transvaal követsége a békekötés után még hat hónapig fönnállt, de a hitelezők ez idő alatt semmitsem kaptak.

Az osztrák helyzet.

— A *Budapesti Napló* táviratai. —

Bécs, december 18.

Az osztrák Reichsrath ma tartottau tolsó ülését a karácsonyi szünet előtt. A beérkezett irományok közt van *Wohlmayer*nek interpellációja. Kifogásolja *Dreher* és *Nothnagel* kinevezését az urakháza tagjává.

Dreherről a pénzvilágban elfoglalt pozicióján kivül csak azt tudják, hogy kiméletlenül konkurrál a többi gyárosokkal, hogy kizsákmányolja a kocsmárosokat és hogy Schwechatban fia választása alkalmával nagy terrorizmust fejtett ki, mig Nothnagel tanárnak inkább csaknem egészen önzetlen indokokból származó küzdelmét az antisemitismus ellen, mint tudományos tevékenységét ismerik különösen amióta olyan kiterjedt praksszisa van.

Koerber miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány mindakét kifogásolt kinevezésnél szem előtt tartotta az állami alaptörvényben előirt feltételt. A nevezettek egyike disze a tudománynak és az orvosi karnak, mig a másik egyike Ausztria legkiválóbb gyárosainak. A *kiegyezés* felől hozzá intézett különféle kérdésekre a következőket válaszolja az osztrák miniszterelnök:

A két kormány kevés pont kivételével megállapodott az uj vámtarifára és a kereskedelmi szövetségre nézve. Egyes pontok még nincsenek megállapitva, de a döntés a legrövidebb idő alatt meg fog történni. Addig a kormány nem teheti közzé a vámtarifát, amely alkotó része a kiegyezésnek, mert a magyar kormánynyal folytatott tárgyalások eredménye döntő befolyást fog gyakorolni Ausztria jövendőbeli kereskedelmi politikájára. Ami különösen a borvámzáradékot illeti, utal a miniszter ismételten tett nyilatkozatára, amelyben az itt tekintetbe jövő fontos érdekek teljes megóvását helyezte kilátásba.

A miniszterelnök azután több interpellációra válaszolt, többi közt *Iro* és társainak ama interpellációjára, amelyet ezek a *Staudinger-Wallburg* ügyében *Ernő* főherceg leveleinek végtárgyaláson történt felolvasása miatt hozzá, mint az igazságügyi tárca jelenlegi vezetőjéhez intéztek. A miniszterelnök mély sajnálatának adott kifejezést a levelek felolvasása miatt és hozzátette, hogy ez a mostani perrendtartás következtében volt csak lehetséges. A bajt némileg csökkentette az a körülmény, hogy a tárgyalás titkos volt. Sajnálja az esetet annál is inkább, mert *Rainer* főherceg személyét támadták meg, aki pedig minden tekintetben mintatérfiu, kijelentheti hogy a tárgyalás bebizonyitotta azt, hogy Ernő főherceg *nem lépett házasságra Wallburg báró anyjával.*

Miután még *Wittek* miniszter felelt több interpellációra s miután a *határidőüzlet szabályozásáról* szóló törvényjavaslatot is letárgyalták, az elnök a Reichsrathot a karácsonyi szünetre elnapolta.

Bécs, december 18.

Ma megjelent a *németek válasza* a csehek ellenelaborátumára. A válasz hangsulyozza, hogy a csehek ismét visszatértek eredeti rideg álláspontjukhoz és az elaborátum visszautasitja a németek összes javaslatait, sőt még az egyezkedés módját is lehetetlenné akarja tenni a csehek válasza. A németek figyelmeztetik a cseheket, hogy a tárgyalások lehetségét is kizárják reájuk nézve, amikor a nyelvkérdést Csehországon tul áthárithják Morvaországra és Sziléziára is. A németek válasza azzal végződik, hogy ők annak a felelősségnek tudatában, amelyet választóiknak, az államnak és a monárkiának tartoznak, csak a részükről előterjesztett javaslatok alapján bocsájtkozhatnak tárgyalásokba.

Bécs, december 18.

A haladópárt, a néppárt, az alkotmánybü nagybirtokosság és az agrárpárt csehországi német reichsratni képviselői ma délelőtt Nietsche elnöklete alatt a cseh ellenjavaslatokról tanácskoztak. Miután *Pergelt* referált, hosszabb tanácskozás után az albizottságot megbizták, hogy szerkesszen egy nyilatkozatot. A teljes ülés ujból való megnyitása után ezt a tervezetet tárgyalás alá vették és a következő határozatot hozták:

A németek javaslataik által nagy előzékenységet tanusitottak. A cseh válasz az összes német javaslatok visszautasitását foglalja magában. A megegyezés lehetőségének reménye abban állott, hogy az utóbbi években a csehek vezető férfiai a nyelvkérdésben helyeselték a kölcsönösség elvét a két rész nyelvterületein. (Egyenlő elvü egyenjogusitás.) A csehek válaszukban ismét visszatérnek a feltétlen kétnyelvüség azelőtti merev álláspontjára. A csehországi németek javaslatainak nemcsak tartalmát, hanem az általuk javasolt módszert is visszautasitják. A csehek nem is engedik szóhozjutni a szükségletet és a célszerüséget és azáltal, hogy a morva és sziléziai viszonyok egyidejü tárgyalását feltételül tüzik ki, még annak a jogosultságát is megtagadják, hogy a csehországi német képviselőkkel tárgyalásokba bocsátkozzanak. Mi javaslataink által számot vetettünk az állam s a monárkia iránti felelősségünkkel és ezért csak az általunk tett javaslatok alapján bocsátkozhatunk tárgyalásba.

Bécs, december 18.

Politikai körökben általános az a vélemény, hogy a *csehek ellen-elaborátuma* még nem hiusitotta meg végleg az egyezkedést és hogy ujév után ismét össze fog ülni az egyeztető-bizottság.

Venezuela.

Budapest, december 18.

Venezuela puhul, ha ugyan igaz a newyorki *Evening Journal*nak az a hire, hogy Venezuela kész a hatalmasságok minden követelését teljesiteni, kivéve az esetleges területi kárpótlást. Az egyezkedés esetére *Bowen* amerikai követet ajánlotta választott biróul. Ami a blokádot illeti, Németország legközelebb tudatni fogja a hatalmakkal, tehát az Egyesült-Államokkal is, hogy mily módon akarja az ostromzárt foganatositani. Az Unionak ez ellen nem is lenne kifogása, ha a blokád csak a kereskedelmi hajók ellen irányul.

Venezuela belállapotát e táviratok nem képesek eléggé tisztázni. A *Daily Mail* szerint a venezuelai fölkelők (kiket a multkor ugrasztottak szét a kormány csapatai) Valenciához közeled-

nek, Caracas lakossága pedig *Castro* lemondását követeli. Ez a lap azt is tudni véli, hogy Castro félelmében már el is rejtőzött. Viszont amerikai lapok (melyeknek magatartása mind gyanusabb, az Unio kormányának magatartásával együtt) azt mondják, hogy Venezuelában teljes a nemzeti egyetértés a szövetségesek ellen. Annyira teljes, hogy *Fernander* és *Harende* felkelővezérek Caracasba érkeztek és Castronak fölajánlották a szolgálataikat. A nép második Bolivárként dicsőíti Castrot, mondják az amerikai lapok, aki el van tökélve, hogy végsőig folytatja a nemzeti harcot.

Az Egyesült-Államok tengerészetügyi minisztériuma utasította *Wey* tengernagyot, hogy egy torpedónaszád-zuzót küldjön Venezuelába alkalmas tiszttel, aki ott az amerikai követ segédjeként működjék.

Az *Indefatigable* és *Vineta* angol hadihajók Willemstadba érkeztek, hogy szenet vegyenek fel. E két hajó mindegyike 600 lövést tett Puerto Cabello bombázásakor. Néhány zsákmányul ejtett venezuelai ágyut idehoztak. Puerto Cabello bombázásakor két venezuelai ember esett el. A *Falke* német cirkálóhajó felfegyverzett naszádokat küldött a marakaibói lagunára, amelyek a *Miranda venezuelai ágyunaszádot elkobozták.*

London, december 18.

A *Standard* sajnálja, hogy Anglia kénytelen olyan utat követni, amely a saját kereskedelmének árt, de azt hiszi, hogy ez még elviselhetőbb, mint az a csaló- és rablórendszer, amelyet Angliának Venezuela részéről elviselnie kellett. Nem valószínütlen, hogy a venezuelai tisztességtelenség és rendetlenség hosszu története azzal fog végződni, hogy az egész müvelt világ követelni fogja: tanulja meg Venezuela, hogy tisztességesen viselkedjék. A *Morningpost* azt mondja, hogy az eddigi venezuelai események már azonosak a hadiállapottal. Ha a semlegesek semlegesek is maradnak és megengedik hogy a Venezuelával való kereskedelem bizonytalan időre felfüggesztessék, akkor a blokád idővel megteszi hatását. A *Daily Chronicle* azt irja: Nem áll érdekünkben, hogy szembeszálljunk a Monroe-elmélettel, de az Egyesült-Államoknak fel kellene ismerniök a Monroe-elmélet célszerütlenségét, ha ez az elmélet arra vezet, hogy amerikai nemzetek büntetlenül dacolhatnak a nemzetközi szokásokkal és lehetnek ellenségei a közjónak. Választott bíróság döntése volna legjobb megoldása a válságnak, de biztos garanciákat kellene nyujtani. Ha az Egyesült-Államok betolyásukat ilyen garanciák biztosítása érdekében érvényesitik, valóságos jótevői lesznek a világnak.

Caracas, december 18.

Háromszáz tekintélyes venezuelai kereskedő és tőkepénzes ma feliratot adott át az elnöknek, amelyben tiltakoznak Németország és Anglia erőszakos eljárása ellen, de annak a nézetnek adnak kifejezést, hogy az elnöknek, mivelhogy Venezulának nincs többé flottája s igy erőszakkal semmit sem lehet elérni, arra kellene törekednie, hogy *minél praktikusabb eszközöket találjon a hatalmasságokkal való megegyezésre*, továbbá módot keresse arra, hogy az Egyesült Államok követe vállalja el a tárgyalások vezetését, mert egyaránt kedvelt személy a németeknél, angoloknál, olaszoknál és venezuelaiaknál.

Washington, december 18.

Castro elnök felhatalmazta *Bowen* amerikai követet, hogy intézze el a Németországgal, Angliával és Olaszországgal felmerült viszályt. Bowen csak a külügyi hivatal és az érdekelt hatalmak hozzájárulását várja. Itt azt tartják, hogy a kritikus stádium immár elmult.

New-York, december 18.

La-Guayrából jelentik, hogy a *város blokádja ma megkezdődött* és csakis venezuelai hadihajók ellen irányul.

La Guayra, december 18.

Az *Ossun* venezuelai szállitóhajót, amelyet a német hajók elkoboztak, ma visszaadták francia tulajdonosának.

Curaçao, december 18.

A venezuelai hajókat a *Miranda* kivételével, amely az Orinoko-folyóra menekült, elkobozták.

— BUDAPESTI NAPLO. December 15-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK

Négyszáz szegény diák.

Négyszáz egyetemi hallgatónak nincs tandija. Ez a faktum. A december huszadiki szomoru terminus előtt a négyszáz fiatalember, kinek jövendője, élete reménye függ a tandijtól, a magyar társadalomhoz fordult, hogy négy nap alatt koronákból adja össze a hiányzó összeget s mentse meg tanulmányainak az egyetem szegényeit.

A panaszos, elszomoritó felhivás óta két nap mult el minden eredmény nélkül. Tél van, nagy a szegénység mindenfelé, adományokra nem igen telik. S az emberek érzik, hogy az idő rövid, 16.000 korona nem igen kerül össze. A társadalom tehát nem segit, e fölött napirendre kell térni.

De az országban vannak magánosok is, kik ősöktől milliókat érő vagyonokat, latifundiumokat örököltek, kik nagy, országra szóló alkalmakkor dicső és lelkes szavakkal hangoztatják a magyarsághoz való vérségi erős, és felbonthatatlan tartozásukat, kik beszédekkel lelkesitik az ifjuságot s politikai akciókra buzditják őket.

Hol vannak az ifjuság e Maecenásai most, midőn most négyszáz szegény *magyar* ifjun segithetnének egy nobilis elhatározással?

Egy ország tapsolna a nagy cselekedetnek s a magyar kultura hajolna meg az adományozó előtt.

De hiába, — nem jelentkezik.

Szelid lelkü, dusgazdag főpapjaink vannak, birtokuknak, jószáguknak se szeri, se száma s szeretetre, istenfélelemre buzditják a a népet s szent szózattal tanitják, hogy ha egymáson segitünk, az Isten is megsegit.

Oh, volna-e dicsőbb példa, mintha az egyházfejedelmek közül gondolna valaki a szegény, nyomorgó egyetemi ifjakra s a világot megváltó szent szeretet nevében fölsegitené a minden felekezetü szegény diákokat.

De itt lenn a földön csak a szavak hatnak, — lehet, hogy a tettek odafönn az égben válnak malasztá!

Prédikálunk, de nem adományozunk! Vagy talán a hit nem fér meg a tudománynyal?

S társadalmunk harmadik nagyhatalma, a *haute finance* is bebizonyithatná, hogy érzéseiben, elhatározásaiban egy az ország érdekeivel s talán az ő sorukból állhatna elő az önkéntes megmentő.

Közülök nem egy szintén nyomorgott, küzdött fiatalságában s ezer megpróbáltatás után ért el a pénz hatalmas trónusához.

Ők talán érzik és nem csak értik, hogy mi az, elhagyatva küzdeni s várni olyan segitséget, ami nem akar jelentkezni.

Ha a nép nem adhatja össze a hiányzó pénzt, álljon hát elő egy a hatalmasok, a gazdagok, a vallásosak közül s az ország siró szemeből törülje ki ezt a könnycseppet s milliók fogják áldani érte s neve az ujkor szomoru háboruinak történetébe vésődik bele soha el nem homályosuló fénynyel.

De ugy látszik, az idő mulik és elvégre, ha a négyszáz diákon nem is segitenek, — ez a vak csillag csak épp ugy forog tovább keserü levében, mint annakelőtte.

P.

Budapest, december 18.

— **Személyi hirek.** *Tallián* Béla v. b. t. t., a képviselőház alelnöke, törökkanizsai birtokáról ma a fővárosba érkezett. — *Csávossy* Béla udvari tanácsos, a képviselőház háznagya, aki néhány nap óta gyengélkedett, ma ismét elfoglalta hivatalát.

— **Királyi kitüntetés.** A király *Hofstätter* Rezső báni táblai tanácsosnak saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmával, sok évi hü és buzgó szolgálata elismeréséül a harmadosztályu vaskorona-rendet díjmentesen adományozta.

— **Uj müegyetemi tanár.** A király dr. *Szarvasy* Imre budapesti József-müegyetemi magántanárnak a müegyetemi nyilvános rendkivüli tanári címet és jelleget adományozta.

— **Wlassics miniszter a szegény egyetemi hallgatókért.** A budapesti tudományegyetemi hallgatók tandijmentességére vonatkozólag illetékes helyről kijelentik, hogy *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1902/3-ik iskolai év I. felére a rendes javadalmon felül 15.000 korona tandij elengedésére hatalmazta föl az egyetem tanácsát azzal a kikötéssel, hogy ezen összeg erejéig a *szegénysorsu, de egyszersmind jó előmenetelü egyetemi hallgatók* tandijmentességben részesüljenek. Amennyiben a jelzett összeget meghaladólag is szegénysorsu, de egyuttal jó előmenetelü egyetemi hallgatók részére további tandijelengedésnek szüksége fog fennforogni, ugy a közoktatásügyi miniszter ezeket is további tandijmentességben fogja részesiteni.

— **Sulyos vád Waldersee tábornagy ellen.** Egy müncheni tudósitás jelenti, hogy a *Münchener Post* cimü lap szenzációs hirt közöl Normann-Schumannak, az ismert kémnek *Waldersee* tábornagygyal való összeköttetéséről. Az idézett lap azt irja, hogy a 90-es évek elején a Saale Zeitungban jól informált cikkek jelentek meg *Caprivi* kancellár kereskedelmi és szociális politikája ellen, amely cikkek *Stöcker* és *Waldersee* érdekében sulyos felségsértéseket tartalmaztak. A cikkek szerzőjeként *Normannt* nyomozták ki, ez azonban most azt állitja, hogy a cikk tulajdonképpeni szerzője Waldersee tábornagy volt.

— **Ünnepség Ó-Budán.** Szép polgári ünnep volt ma Ó-Budán. A kerület egyik legderekabb társadalmi tényezője, a *Fővárosi III. Kerületi Nemzeti Asztaltársaság*, amely évenkint ötven árva gyermeket ruház fel, s az emberszeretet, a társadalmi egység és a nemzeti eszme ápolása körül fejt ki áldásos működést, ülte meg tizéves jubileumát. Az ünnepségben résztvett a kerület társadalmának színe-java. Ott volt a kerület képviselője, *Vészi* József, *Benedek* Sándor közigazgatási biró, *Bencze* Benő előljáró, dr. *Stern* József, *Kugler* József városbiró, dr. *Botzenhardt* János és ott volt dr. *Nagy* Dezső is, aki az utolsó választási harcban *Vészi* József ellenfele volt.

A felruházás után *Benedek* Sándor mondott ünnepi beszédet, lendületesen emlékezve meg az asztaltársaságnak háromtelé ágazó működéséről, az emberbaráti érzés, a társadalmi összetartás és a nemzeti eszme ápolása körül kifejtett tevékenységéről. *Skrinár* János, az asztaltársaság derék elnöke mondott pohárköszöntőt a kerület képviselőjére, Vészi Józsefre és dr. Nagy Dezsőre. *Vészi* József hangsulyozta felszólalásában, hogy az asztaltársaság müködésének három irányzata az erők összefoglalásának a nagy célját szolgálja. A társadalmi összetartás, a felebaráti irgalom és a nemzeti eszme ápolása egyaránt előmozditja a polgári békét, mint a nemzeti erők koncentrációját. Az asztaltársaság müködésének egyik legszebb sikere az hogy a mai ünnepen a fehér asztalnál összehozta az utolsó választási harc két ellenfelét. Régi barátsággal dr. Nagy Dezsőre mond áldomást. Nagy lelkesedéssel és zugó tapsal fogadták a beszédet, mely után *Nagy* Dezső szólalt fel. Kijelentette, hogy bár heves volt a választási küzdelem, keserüség nélkül vonult el a csatatérről, mert tudta hogy Vészi Józsefben olyan képviselőt kapott a kerület, aki a nagy emberi céloknak és magasztos nemzeti eszméknek mindig buzgó előharcosa. Baráti szeretettel Vészi Józsefre üriti poharát. Pohárköszöntőt többen mondtak még, köztük *Bencze* Bene előljáró és Totovics. Az ünnepséget jótékonycélu tombola fejezte be.

— **A Rákóczy-kiállitás.** Gróf *Csáky* Albin mint a jövő évben Kassán rendezendő Rákóczy-kiállitás védnöke azon kérelemmel fordult *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszterhez, hogy az ezen kiállitásra küldendő tárgyak oda- és visszaszállitásra vonatkozólag 50%-nyi szállitási dijkedvezményt engedélyezzen. A kereskedelemügyi miniszter teljesitette gróf *Csáky* Albin kérelmét és egyszersmind utasitotta a m. kir. államvasutak igazgatóságát, hogy a kérdésben lévő helyiérdekü vasutakra nézve is megfelelően intézkedjék, az önálló üzemben lévő hazai vasutakat pedig szintén hivja fel, hogy a szóban forgó szállitási dijkedvezmény engedélyezéséhez saját vonalaikat illetőleg hozzájáruljanak.

— **A tél.** Hirtelen, minden átmenet nélkül egyszerre megváltozott az idő s mig tegnapelőtt még husfokos hideg volt, ma már sürün hulló eső olvasztja a keményre fagyott havat. Magyarország nyugati részeiben itt-ott 7 fok meleget mutat a hőmérő, amely nálunk is három-négy fokkal emelkedett a zérus fölé. Az ország északkeleti felében zérus és 15 fok hideg között váltakozik a hőmérséklet. A Duna Budapestnél tegnap óta 19 centiméterrel emelkedett.

— **Humberték nyomában.** A Londoni *Central News*nak táviratozzák, hogy francia detektivek Madeira egyik fogadójában felismerték és letartóztatták *Humbertné* fivérét, *Daurignacot*, akit gyilkossággal is vádolnak.

A megfagyott testrészek gyors és biztos gyógyitására az egyedüli szer a „Halifax Fagybalzsam“ ára 1 kor. Kapható: Schubert Arnold gyógyszertárában, VII., Csengery- és Dob-utca sarkán.

— **Tábornok a rendőrség börtönében.** A madridi prefektus szigoru rendeletet adott ki a hazardjáték ellen s a rendőrség elkövette azt a baklövést, hogy komolyan vette a rendeletet s elsőnek letartóztatta Bourbon de Castellois tábornokot, a király unokatestvérét. A tábornok tudniillik elnöke a Cerclenek, ahol pedig körülbelől annyiba vették a játék-tiltó rendeletet, mint ahogy a mi Nemzeti Kaszinónk engedelmeskedik a törvénynek, amely tiltja a hazardjátékot. A rendelet kiadása után is tovább folyt a játék s a tábornok a rendőrség fogházába került. Nem maradt ott sokáig. A rendőrkapitány kihallgatta s elbocsátotta. S mit tehetne ezek után egy gavallér tábornok? Provokálta a prefektust.

— **Kállay Béni anyjáról.** Özvegy *Kállay* Istvánné elhunyta alkalmából Máramarosszigetről, ahol *Kállay* István a 40-es években hivataloskodott s a hol még ma is kegyelettel gondolnak a közös pénzügyminiszter szüleire, a következő érdekes reminiszcenciákat irja *Szépfaludy* J. Ferenc, az ismert iró és Máramaros-vármegye tb. főlevéltárosa:

Özvegy *Kállay* Istvánné Blaskovics Amália özvegységének egész idejét, amely 1846-tól tartott, majdnem kezdettől fogva fiánál, *Kállay* Béni közös pénzügyminiszternél töltötte. Nagy müveltségü, kegyes szivü urnő volt s a legigazabb honleány, ki gyermekeinek a leghazafiasabb nevelést adta. *Kállay* István udvari tanácsos 1840-től 1846-ig volt a máramarossziget nagy igazgatóság főnöke és köztiszteletben álló férfiu volt, neje, *Blaskovics* Amália a legáldottabb urasszony, kinek jótékonysága oly nagy volt a szegény végvidéki vármegyében, hogy bár 56 esztendeje távozott Máramarosból, hire után még ma sem feledték el. Ahol a szegény hivatalnokoknál szükség mutatkozott, ott volt segélvével Kállay Istvánné, kit mindenki csak áldott és mikor Kállayék 1846-ban Pestre költöztek és onnan 1847-ben Kállay István halálhire Máramarosba érkezett sokan megsiratták az érdemes férfiut. Özvegy *Kállay* Istvánné Béni, Melisz és Gemma gyermekeivel maradt hátra. Márk fia már Máramaros-Szigeten elhunyt. A nagyasszony a leggondosabb nevelést adta gyermekeinek. Béninek egy időben *Tancsics* Mihály is tanitója volt. *Gemma* később egyik erdélyi grófi Teleki neje lett. A páratlan urasszony gyermekei iránt való gyöngédsége és szeretete közmondásossá vált de épp ugy ragaszkodtak az agg urnőhöz gyermekei. Kálllay Béni közös pénzügyminiszter Bécsben nála lakó édes anyját valósággal bálványozta és boldognak nevezte magát azért, hogy az Isten édesanyjának ily hosszu életet engedett. Özvegy *Kállay* Istvánné még tavaly, nyolcvannyolc éves korában is elég friss és jó erőben volt csak az idén kezdett észereje rohamosan gyöngülni, mely ellen sem gyógyszernek, sem a leggyöngédebb ápolásnak nem volt foganatja. Az agg urnő halála mély gyászba boritotta a közös pénzügyminiszter és egész családját. Az anyának utolsó kivánsága volt, hogy gyászjelentést ne adjanak ki róla és hogy Magyarországba, édes hazája fővárosába hozzák haza holttestét. A család a boldogult mindkét óhajtását teljesitette.

— **Ünnepelt alispán.** *Lócsé*ről táviratozzák: *Szepesvármegye* mai közgyülésén kiváló ünnepeltetés tárgya volt *Raisz* Aladár alispán, aki 25 év óta áll a megye szolgálatában. Huszonötéves szolgálati jubileuma alkalmából a megye minden részéből tömegesen sereglettek össze. A tisztviselői kar nevében dr *Neogrády* Lajos a megye főjegyző, a rendezett tanáczu városok nevében *Folgens* Kornél iglói polgármester üdvözölte a jubilánst. *Ó-Lubló* város küldöttsége ez alkalommal nyujtotta át a diszpolgári oklevelet gyönyörü kivitelü serleggel. A tisztviselői kar fényképeinek albumával, a városok értékes és cimereikkel diszitett ezüst tálcával kedveskedtek. A megyei képviselők nevében dr. *Münnich* Aurél üdvözölte az alispánt. Tisztelegtek még nála a római katholikus lelkészség, a szepesi tanitó-egylet és a jegyző-egylet. Délben 400 teritékü ebéd volt, amelyen számos felköszöntőben magasztalták a köztiszteletben álló alispán érdemeit.

— **Szabad Egyetem.** A *Szabad Egyetem* tegnapi előadásán dr. *Kmety* Károly egyetemi tanár az országgyülés költségvető-jogáról értekezett. Kifejtette hogy e jognál fogva a magyar birodalom országgyülése az államelmélet egész körére, összes mükődésére, a közös és a horvát autonom ügyekre is a leghathathatósabb befolyást van hivatva gyakorolni. E jog tehát birodalmi jelentőségü, melylyel a delegációt illetőleg a horvát-szlavon autonom országgyülést megillető költségvető-jog nem mérhető össze amennyiben sem egyik, sem másik nem igazi, vagyis nem teljes budgetjog. A budgetmegtagadás jogi hatása igen sulyos, mert ez esetre a kormányzat minden mükődése meghiusul, a kormány az állam semmiféle jövedelméről, a határvámokról sem rendelkezhetik: adókivetésnek és beszedésnek nincs helye, sőt következetes az a fölfogás, hogy költségvetés hiányában az állampolgárok alkotmányszerü kötelessége az adózás megtagadása. Közjogunk szerint e határai a budgettörvény hiányának akkor is beállanak, ha obstrukció által a kisebbség akadályozta meg a budgettörvény létrejövetelét.

— **Szélhámos álszabadkőmüves.** Griesben, mint Bozenből táviratozzák, a rendőrség ma letartóztatott egy szélhámost, aki báró *Brandis*nak mondja magát. A szélhámos sok papot megszarolt oly módon, hogy szabadkőmüvesnek adta ki magát és megigérte, hogy meg fog térni és buzgó hive lesz ismét a katholikus egyháznak.

— **Krupp végrendelete.** *Essen*ből táviratozzák: Az elhunyt *Krupp* titkos tanácsos az altenhofi telep minden háztartásának és özvegy férfi tagjának 1000, minden özvegy nőnek 500 márkát hagyott végrendeletileg és a Hügel-villa személyzetéről is bőségesen gondoskodott.

— **A budapesti gyógyszerészsegédek mozgalma.** Ma este mintegy százötven budapesti gyógyszerészsegéd összejövetelt tartott egy Andrássy-uti vendéglő nagytermében, hogy számos sérelmét szóvá tegye. Az értekezlet *Mohr* Gyula elnöklete alatt kimondta, hogy a gyógyszerészsegédek mostani állapota tarthatatlan és sürgős reformokat igényel. Követelik a gyógyszerészsegédek a fizetési minimumnak havi 160 koronában való megállapitását, évi kétheti szabadságot, 40 korona lakáspénzt, több szabadnapot. Követelik, hogy a gyógyszertárak ne, mint eddig, reggel 7-től este 9-ig, hanem reggel 8-tól este 8-ig legyenek nyitva. Szigoruan kikeltek a főnök és segédje közt való viszony elfajulása ellen is. — A mozgalom iránt az összes gyógyszerészsegédek a legnagyobb érdeklődéssel viseltetnek, s valószinünek tartják, hogy a közegészségügy e derék munkásai mozgalmukkal elérik rég óhajtott céljukat. Mozgalmukban bizonyára pártjukra áll a közvélemény is, lévén az ő érdekeik szoros viszonyban a nagyközönség érdekeivel.

— **Vivómesterek párbaja.** *Nizzá*ból jelentik: A francia és olasz vivómesterek Nizzában mesterpárbajt akartak rendezni. A hatóság azonban a párbajokat betiltotta. A felek tanuinak találkozása után *Veillon* titkár megjelent az olaszok szállásán és értésükre adta, hogy kötelessége a párbajt megakadályozni, szükség esetén pedig ki is kell őket utasitania. Az olasz és francia vivómesterek erre tegnap este *Monte-Carloba* utaztak, hogy ott vivják meg párbajaikat. Egy délutáni táviratot azt jelenti, hogy a francia és olasz vivók *Monte-Carló*ból visszatértek Nizzába és a város környékén összemérték kardjukat. Miután a párbajok megtörténtek, a rendőrség behatolt abba a magánhelyiségbe, ahol a párbajok lefolytak és *Vegát* és *Passinát*, valamint tanuikat a rendőrségre kisérte, ahol a kiutasitó rendeletet kézbesitették nekik. A tömeg óvációkban részesitette a francia és olasz vivókat. A francia tanuk az olaszokat elkisérték a pályaudvarra, ahol a legszivesebben elbucsuztak tőlük. Az olaszok elutazásuk alkalmával Franciaországot élitették. A párbajoknál történt sebesülések nem sulyos jellegüek.

— **Halálozás.** *Ostermann* Mária, dr. *Ostermann* Szilárd volt fővárosi orvos özvegye, néhai *Ostermann* Károlynak, az Athenaeum volt igazgatójának leánya, 42 éves korában, hosszas szenvedés után Budapesten elhunyt. A nemesleikü nőt nagy részvét kisérte sirjába.

— **Házasság.** Dr. *Szende* Sándor fővárosi ügyvéd december 23-án délután 3 órakor esküszik a nagykárolyi izraelita templomban *Czukor* Irén kisasszonynyal, dr. *Czukor* Lajos szatmárvármegyei járásorvos leányával.

A Népszinház szépléhetségü fiatal müvésznőjét, *Kápolnay* Irént holnap, pénteken délelőtt ½12 órakor vezeti oltár elé *Geguss* Dániel rendőrfogalmazó.

Pick Mór budapesti kereskedő eljegyezte *Rehberger* Mór budapesti kereskedő nővérét, Herminát.

Brünauer Gyula Aszódról jegyet váltott *Reich* Józsa kisasszonynyal.

Steinberger Armin Tisza-Ujlakról eljegyezte *Brünn* Zsigmond debreczeni lakereskedő leányát, Bertát.

Burger Izidor, a máramarosi sóvasut főkönyvelője folyó hó 28-án esküszik örök hüséget *Mandl* Anna kisasszonynak, özvegy *Mandl* Manóné leányának Pozsonyban.

— **Lázadás a háremben.** Kalandos szerelmi regényről érkezik hir Konstantinápolyból. Egy Isabele Dunn nevü leányt az idén májusban elvett titokban egy emir, aki Mohamed egyenes leszármazottjának mondja magát s a mekkai emirségre tart jusst. Miss Dunn nevelőnőnek került az arab ember házába, de néhány hét mulva áttért a mohamed vallásra s arra az emir felesége lett. Egy ideig sikerült a dolgot a hárem előtt titokban tartani, de mikor a többi asszony rájött a dologra, akkor lehetetlenné akarták tenni az angol hölgyet. Sőt lázadást is szitottak az asszonyok, ugy hogy az emirnek menekülnie kellett, az angol hölgyet pedig a kioszkba zárták el vetélytársnői. Ott naponkint megjelenik egyszer a szolgálónője, aki kevés ennivalót visz neki.

— **Oroszország — Szerbia barátja.** A berlini *Localanzeiger* állitólag belgrádi félhivatalos forrásból meritve a hiret, ezt ujságolja: Ugy diplomáciai, mint más politikai körökben a legközelebb jelentős orosz rokonszenv-nyilvánitást várnak Szerbia és annak uralkodóháza mellett. A dolgot holnap hozzák állitólag nyilvánosságra, amikor görög naptár szerint Szent Miklós napja lesz, amely nemcsak az Obrenovics-ház védőszentjének napja, hanem egyuttal a cárnak névünnepe is. Sokan azt hiszik, hogy a szerb királyi pár oroszországi fogadtatásának véglegesen még mindig el nem intézett kérdése is megoldást nyer e napon.

— **Pichler Győző nyilatkozata.** *Pichler* Győző orsz. képviselő felkért bennünket a következő sorok közlésére;

Tekintetes szerkesztőség!

A mai bécsi napilapok egynémelyikében, igy a *Neues Wiener Tagblatt* és *Zeit*-ban egy közlemény jelent meg, mely szerint Vogl bécsi kocsmáros Wallburgnak 2500 koronát adott kölcsön, nekem pedig 5000 koronát, majd 2000 koronát választási költségre adott kölcsön. Legyen kegyes a t. szerkesztőség tudomásul venni, hogy a reám vonatkozó része a közleménynek teljesen valótlan. Tény, hogy Vogl vendéglős 1889 óta Wallburg Ernőnek és sógorának, Simits testőrszázadosnak és nejének kisebb-nagyobb részletekben kölcsönt adott és midőn Wallburg 1901-ben, tehát 12 év mulva ügyében közbenjárásomat kérte, akkor Voglnak ő és nővére tudomásommal 30—40.000 koronával tartozott. Tény továbbá az, hogy Vogl 1901-ben itt Budapesten is, miatt a Wallburg-ügyben eljártam, Wallburgot több izben kisegitette, sőt egyizben negyedévi lakbérét is kifizette. A reám vonatkozók egyáltalában nem felelnek meg a tényeknek.

Budapest, 1902. december hó 18-án.

Dr. *Pichler Győző*,
orsz. képviselő.

— **Jótékony adományok.** Kiadóhivatalunkba ma a következő adományok folytak be: *Győri* Dániel (Győr) 5 koronát küldött felerészben Mizger Pauluska, felerészben a Madách-utcai nyomorgó családnak; egy nevét titokban tartó keszthelyi emberbarát 10 K. küldött ebből 4 K a Gyermekbarát Egyesületnek, 2 koronát Mizger Pauluskának s 4 koronát a Madách-utcai családnak szánt: *Stein* Katalin urnő Budapestről 5 koronát küldött Mizger Pauluskának; egy Bécsben élő magyar, aki nevét titokban tartja 2 koronát küldött, ebből 1 koronát a Gyermekbarát-Egyesületnek s 1 koronát a Madách-utcai családnak szánt; dr. *K. L.*-né urnő Szegedről 5 koronát küldött, ebből 2 koronát „az éhező és didergő fiatalembernek," 2 koronát a szegény H. G. családnak s 1 koronát a Gyermekbarát-Egyesületnek szánt; *Décsey* M. Budapestről 2 koronát küldött a Madách-utcai családnak; *Jakobovits* Rózsika urnő Nyiregyházáról 2 koronát küldött az éhező gyermekeknek. — A nemesszivü adakozók adományait rendeltetési helyükre juttatjuk.

— **Rablás egy kávémérésben.** Megirtuk, hogy *Baumgarten* Mártonné született *Kohn* Jankának Ujpesten, a Bercsényi-utca 2. számu kávémérésében tegnap rablótámadást követett el egy fiatalember. Az asszony egyedül volt a kávémérésben s az ismeretlen fiatalember rárohant, kötéllel megkötözte s azután késsel fenyegetőzve pénzt követelt majd 20 koronát kivett a fiókból. A rendőrség azt hiszi, hogy a rablást egy szélhámos fiatalember követte el, aki több helyen kávé helyett kukoricát adott el hiszékeny embereknek. Személyleirása a következő: 25—26 éves, haja szőke, bajusza nagy, erős gesztenyeszinü, alacsony, testes termetü, arca gömbölyü. Magyarul és németül beszél zsidó jargonban. Rövid barna kabátot prémgallérral s barna prémes sapkát visel. A rendőrség nyomozza.

— **Ingyenes kiállitás.** Az Iparmüvészeti Társulat választmánya *Morelli* Gusztáv tanár inditványára elhatározta, hogy karácsonyi kiállitását mától fogva ingyen nézheti meg bárki reggel kilenc órától esti nyolc óráig.

— **A Rigó Jancsi kertjében kutya jár.** A kutya ezuttal egy spanyol nemes ur, aki miatt a Jancsi cigány idehaza járt Pákozdon az atyafiságnál, sürün fölkereste párisi lakásán a gyönyörüséges Chimay hercegnét. Vigasztalta is talán, ha ugyan hitelt lehet adni annak a feketebőrü és feketelelkü fiunak, aki Jancsi előtt föltárta a helyzetet. A fekete fiu inasi minőségben szolgálta Jancsit s ebben a minőségben egy kis tolvajságra vetemedett. A mosásra kiadott fehérnemü között két gyémánt gombot talált és zsebrevágta. Azt moudja, hogy csak arra várt, hogy megjöjjön Pákozdról a gazdája. Mindjárt vissza akarta adni. Erre azonban nem került a sor, mert Rigó rémséges dühbe borult, amikor hazaérkezve megtudta, hogy a spanyol helyettesitette távollétében a hercegnő körüli szolgálataiban. Rárohant Mungóra s miközben alaposan elagyabugyálta, szemére vetette a szerecsennek, hogy miért nem vigyázott a boldogságára jobban. Azután pedig galléron ragadta a fekete embert s kidobta. Elfelejtette azonban kifizetni a hátrálékos bérét s a szerecsen, mi telhetett tőle, eladta a gyémánt gombokat. — Ezért került a biróság elé s ez az oka annak, hogy most már ország világ tudja, amit eddig csak mi magyarok dudorásztunk, hogy mindenféle szerelemnek vége muszáj lenni.

— **Letartóztatott csalók.** *Eszék*ről jelentik, hogy *Gayer* főkapitány ott az éjszaka letartóztatta *Celic* Ferencet és nejét, akiket azzal gyanusitanak,

Arcbőr és kezek ápolására ne használjon mást, mint a **Fortuna-crémet!** Egy tégely **1 kor.** Hozzávaló szappan **80 fillér.** Teljesen ártalmatlan! Kapható: **Schubert Arnold** „Fortuna" gyógyszertárában **Budapest, VII. Csengery- és Dob-u. sarok.**

hogy egy bécsi pénzintézettől 12.000 koronát csaltak ki. Mikor a csalást meg akarták ismételni, észrevették a dolgot és ezért kérték letartóztatásukat. Celic azelőtt községi hivatalnok volt. Felesége még csak 18 éves. A vizsgálat folyamatban van.

— **Ingyen-szén.** Nemes akciót szervez a Lipótvárosi Demokrata Kör. Kérő szóval fordul az egyesület az emberbarátokhoz, hogy adakozzanak a szegények ingyen szénköltségére. A felhivás, amelynek bizonyára meglesz a foganatja, igy hangzik:

Hol a boldogság mostanában? Barátságos, meleg szobában. A szeretet nevében szólunk hozzátok, nemesszivü emberekhez! Kiált az inség, a nyomor. Dermesztő hidegben, fütetlen szobában dideregnek szegénysorsu embertársaink. Az emberszeretet parancsolja mindnyájunknak, hogy segitsünk rajtuk. Lássuk el őket ingyen-szénnel! Ti nemes férfiak, kik családapák vagytok: mentsétek meg az inséges családapákat a kétségbeeséstől! Ti jószivü anyák, kik ismeritek a gyermek életéért való aggódást: szánjátok meg a didergő csecsemőt, a gyermekét tápláló anyát! Istennek jár kedvében, a maga lelkét tölti meg örömmel, aki a nyomorgók sivár hajlékát embert megillető otthonná változtatja. Küszöbön áll a szeretet ünnepe! Gondoljatok azokra, kik a szeretet oltalmára szorultak! Adakozások este 6—8 óra közt fogadtatnak el a Lipótvárosi Demokrata-körben; ugyanitt kaphatók gyüjtő-ivek is. — Az ingyen-szén szétosztása az V. kerületi elöljáróság közbenjöttével történik.

— **Harc egy koporsó körül.** A Rottenbiller-utca 5-ik számu házban lakott egy *Gazdik* János nevü ember a feleségével, *Csoplyák* Irmával és öt gyermekével. Gazdikné erős hitü baptista családból való, testvére *Csoplyák* Attila, a baptista vallásnak egyik előharcosa nálunk. Gazdik, aki katholikus volt, szintén át akart térni a baptista hitre, de ebben a halál megakadályozta. Halála előtt azonban — hozzátartozói állitása szerint — azt az óhaját nyilvánitotta, hogy a baptista hit szertartása szerint temessék el. Mikor Gazdik lehunyta szemeit, gyermekeinek keresztapja, *Melczer* István háztulajdonos, aki viszont buzgó katholikus ember, azt kivánta, hogy Gazdiket a katholikus egyház szertartásai szerint temessék el és elment *Tóthfalussy* Béla VII-ik kerületi plébánoshoz, hogy a gyászszertartás elvégzésére felkérje. Időközben odaérkezett a gyászoló család küldötte is, aki meg arra kérte a plébánost, hogy ne végezze a szertartást, mert Gazdiknak utolsó kivánsága volt, hogy a baptista hit szertartásai szerint temessék. Mivel azonban az elhunyt Gazdiknak legnagyobb fia a katholikus vallás szerint való temetést kivánta, Tóthfalussy plébános ma délután két órakor megjelent a gyászházban. Itt a kapu be volt csukva s a ház előtt négy baptista állott, akik visszatérésre akarták birni a plébánost, ez azonban rendőröket hivatott s ezeknek asszisztenciája mellett szentelte be a halottat. Alig távozott el a plébános, visszatértek a baptista prédikátorok, imádkoztak a koporsó mellett s a halottat kivitték a baptista temetőbe s ott hantolták el.

— **Tüz egy járásbirósági iktatóban.** Ma reggel tüz pusztitott az V. kerületi járásbiróság iktató-hivatalában. A kályha feneke átégett és leszakadt. A kihulló parázstól a szoba padlója tüzet fogott és nagy lánggal égett. A veszedelmet azonban hamarosan észrevették és a tüzoltókat hivták segitségül. Az V. kerületi tüzőrség eloltotta a tüzet. A hivatalban többezer peres akta volt elhelyezve, amely a tüz martalékául esik, ha idejében nem fedezték volna fel a veszedelmet.

— **Széngázmérgezés.** Az Akácfa-utca 37. számu házban szénmérgezés történt ma délután. Özvegy *Rozenzweig* Regina 50 éves házalónő 20 éves Fanny nevü leányával délután elszunnyadt. Valaki a házbeliek közül látogatóba ment hozzájuk s amint benyitott, erős széngáz- szagot érzett. A házbeliekkel együtt behatolt a szobába, ahol az öregasszonyt leányával együtt eszméletlenül találta. Az előhivott mentők vették gondozásukba őket. Az öregasszony már haldoklott, s csak félórai mesterséges lélegzés alkalmazásával tudták életre kelteni. A leány hamarosan magához tért, de mindakettő oly sulyos beteg, hogy a Rókusba kellett őket szállitani.

— **Az osztálysorsjáték huzása.** Az osztálysorsjáték mai huzásán *hatvanezer koronát* nyert 72072, *tizezer koronát* 77972, *ötezer koronát* 28893, *háromezer koronát* 80383 98405, *kétezer koronát* 14476, *ezer koronát* 101445 19189 39805 51282, *ötszáz koronát* 82269 62745 103819 47213 27957 49746, *háromszáz koronát* 5678 18361 64611 78955 98747 84477 62135 38881 18037 85312 105264 68080 81881 54534 62510 109747 32974 26125 73662 1446 46952 14721 105813 2694 102246 9160 102104 79405 12954 97575 102457 32467 22813 51961 28631 41236 69177 59982 49641 82137 88281 100314 63734 65020 20131 14420 40443 89008 35787 43456.

Az osztálysorsjáték tegnapi huzása alkalmával 70.000 koronás jónyereménynyel kisorsolt 72072. sz. sorsjegy *Kóváry Armin* bank- és váltó üzlete, osztálysorsjáték ideárusitó helye (*Budapest, IV. Ferenciek-tere 9.*) által $^4/_4$ részben adatott el.

— **Rendőri hirek.** A rendőrség tegnap két csavargót tartóztatott le, akik a kocsmákból és kávéházakból télikabátokat lopkodtak. *Hermann* Miksának és *Ojnern* Samunak hivják a két jómadarat. — *Heimisch* Miksa gyári müvezető Visegrádi-utca 15. számu lakását tolvajkulcsal felnyitották s 1200 koronát érő ékszert és ruhát elloptak. — *Berger* Manó napszámos felesége az este a Szerecsen-utcában elcsuszott a sikos járdán és a lábát törte. Az István-kórházban ápolják. — *Fuchs* Tamás fuvaros tegnap a Krisztina-körúton egy villamoskocsinak hajtott. A kocsis leesett a kocsijáról és a lábán megsebesült. A mentők az Irgalmasok kórházába szállitották. — *Bleier* Izsó kereskedő Nagymező-utca 12. számu üzletének kirakatát három ember feltörte. A kirakatból lopott holmit átadták *Szabó* Imréné 28 éves mosónőnek, azután futásnak eredtek. A menekülő asszonyt azonban sikerült elfogni.

FŐVÁROS

(*) **Napközi otthon.** A székesfőváros közgyülésének a fölhivására a tanács, a községi elemi iskolákban és kisdedóvókban létesitendő napközi otthonok szervezése és felügyelete céljából központi bizottságot alakitott, amelynek elnökéül *Halmos* János polgármestert kérte föl, helyettes elnökül *Matuska* Alajos alpolgármestert, alelnökül *Bárczy* István tanácsost, *Glück* Frigyest és *Neuschloss* Marcellt. A központi bizottságnak ezenkivül tiz tagja van, a kerületi elöljárókon és iskolaszéki elnökökön kivül. A gyermekek napközi otthonának az eszméje különben már a mult iskolaévben megvalósult s szép sikerrel végezték a föladatukat. Bebizonyult, hogy a gyermekek ilyen módon való gondozására nagy szükség van s hogy a napközi otthonokat a társadalom segélyével meg lehet valósitani.

A tanács részéről megalakitott *központi-bizottságot* ma délutánra ülésre hivta össze *Halmos* János polgármester, aki jelezte a megindult mozgalom célját, hogy a szegényeb sorsu apró iskolásgyermekeket napközben az iskola épületében lassák el élelemmel, nehogy az esetleg távollevő lakásukra legyenek kénytelenek naponta két izben gyalogolni a zord téli időben.

Többen szóltak a kérdéshez, mire *Halmos* János polgármester is hangsulyozza, hogy a napközi otthonokkal való segélynyujtást azonnal meg kell tenni: De a társadalom közreműködését nem szabad mellőzni, annál kevésbbé, mert ha minden terhet, amely az iskoláztatással jár, a hatóság vesz magára, az a szülőket is korumpálja. Sok jómódu szülő megteszi már is, hogy ruhát nem akar venni a gyermekének, hanem a jótékonyságra utalja, annál inkább akad sok olyan, aki örömmel bizza a gyermek élelmezését a hatóságra. Tehát a gyüjtést mellőzni nem lehet s eredménynyel is fog az járni, ha minden egyes kerület helyesen szervezkedik erre a célra. Abból a 200.000 koronából, amelyet a közgyülés meg fog szavazni, alig lehet nagyobb összeget a napközi otthonokra forditani. Kéri tehát a kerületeket, hogy sürgősen tegyék meg az előmunkálatokat s szerezzék be a megbizható, pontos statisztikai adatokat a szükségelt összegekre nézve s a tekintetben, hogy milyen nagy az az összeg, amelyet gyüjtés utján reméljenek. A számitást különben ugy kell megtenni, hogy a segélyezés március végén tul ne terjedjen.

A polgármester megjegyzéseit általános helyesléssel fogadták s ezzel az értekezlet véget ért.

(*) **A női kereskedelmi tanfolyamok.** A közgyülés junius 25-ikén elhatározta, hogy a községi polgári leányiskoláknál jelenleg meglevő s az igazgatók részéről kezelt női kereskedelmi tanfolyamokat a jelenlegi szervezetében az 1902—1903., illetőleg nehézségek esetén az 1903—1904. tanév kezdetétől a főváros vegye anyagi kezelésébe. A közoktatásügyi miniszter ma leiratot intézett a főváros hatóságához, amelyben kijelenti, hogy ezt a határozatot megnyugvással veszi tudomásul, kijelenti azonban, hogy a fővárosnak az iskolák szervezetére, fönntartására, igazgatására nézve hozott intézkedései nem térhetnek el az összes női kereskedelmi tanfolyamokról alkotott szervezeti szabályoktól.

Nevezetesen, ezek a tanfolyamok a kereskedelmi miniszter hozzájárulásával mindig csak a kultuszminiszter engedélyével nyithatók meg, illetőleg szüntethetők meg. Kivánatosnak mondja a miniszter, hogy, ezeknek a tanfolyamoknak a száma a közszükséglettel egészséges és természetes arányban álljon, mert a tultermelés nemcsak a kereskedelmi pályára igyekvő nők nagyrészét szoritaná le a megfelelő alkalmazás teréről, hanem másrészt más közgazdasági ágak, például ipar, kereskedés stb. kizárása volna. Az, hogy a polgári iskoláknál csak kereskedelmi tanfolyamok vannak és csak egynél van a praktikus életpályákon való nevelés, egyoldalusága mutat. Ezért helyesebb volna, ha lehetőleg minden polgári leányiskolának meg volna a maga speciális iránya: egyik üzleti, irodai, a másik nőipari, a harmadik háztartási, a negyedik müipari stb. Egyeb tiszteséges foglalkozásra is elő kellene készíteni a nők egyéni és a speciális viszonyokhoz való tehetségeit. Az ismétlő leányiskolák berendezése, valamint a leányiskoláknak V. és VI. osztálylyal való kiegészitése is nagyon kivánatos, mert ezek a polgári leányiskolákat megkimélik az oda nem való elemektől.

(*) **Amerikai mérnök Budapesten.** *Hooker* Ellsworth György mérnök, Chicago város megbizásából a fővárosban időzik a városfejlesztő-, középitő- és közlekedő-ügyek tanulmányozása végett. *Halmos* János polgármester intézkedett, hogy a vendéget kellőleg kalauzolják és a kivánt adatokat a szakelőadóktól megkapja.

SZINHÁZ, ZENE

** **Berlichingeni Götz második előadása.** *Berlichingeni Götz*, Goldmark uj müremeke, amelynek előadásával megelőztük a világ valamennyi szinpadát, ma este másodszor került szinre, — ha lehet — még intenzivebb hatással. Az Operaház nézőterét zsufolásig töltötte meg zenekedvelőink elitje, amely minden alkalmat megragadott, hogy a mestert ünnepelje. A tapsvihar már a nyitány elhangzása után oly elemi erővel tört ki és minddaddig zugott, mig Goldmark az igazgató-páholy homályából vagy ötször a közönség elé nem lépett. Minden egyes kép után zajos ünneplésben volt része Goldmarknak, akinek az est folyamán vagy harmincszor kellett megjelennie a iámpák előtt. Az összes szereplők teljes tudásukat érvényesitették és szintén sok tapsban részesültek, különösen *Takács* Mihály, W. *Krammer* Teréz, *Ambrusné*, *Szoyer*, *Beck* Vilmos, *Hegedüs* stb. A premierről szóló cikkünkből tévedésből kimaradt *Bochmcsek* neve, aki Franz szerepében ismét tanujelét adtak szorgalmának és hasznavehetőségének. A dalmü harmadik előadása vasárnap lesz.

** **Vigszinház.** (*Bemutató előadás.*) A francia és a német bohózat közt való különbséget annyiszor fejtegettük már ezen a helyen, hogy e sorok olvasói minden további szó nélkül is el fogják hinni nekünk, hogy *Bisson* mulatságosabb legény *Schönthan* urnál, *Feydeau Schlicht* urnál és Pierre *Veber* mindakét most nevezett német urnál együttvéve. A *Hapták!* (In buntem Rock) semmivel sem rosszabb és semmivel sem jobb a német bohózatok átlagánál s itt legfeljebb azt a kérdést vethetjük fel: hogy van az, hogy ez a *Schönthan* és *Schlicht*-darab, mely a legzajosabb sikerrel járta be az összes német szinpadokat, nálunk nem tud hasonló hatásra vergődni? A mi közönségünk gondolkodásánál, izlésénél, temperamentumánál fogva a francia bohózathoz hajlik, (amit a *Vigszinház* zajos francia sikerei eléggé bizonyitanak) és eredeti bohózati irodalmunk is francia nyomokon indul és fejlődik — hála istennek.

A *Hapták!*, mint a legtöbb német bohózat, egy szentimentális szerelmi történet körülteremtettézve néhány mulatságos epizódfiguráival. A szerelmi történet Missis Clarokson, egy Amerikából idecsöppent, dusgazdag fiatal özvegy és egy főhadnagy közt szövődik, akit feleségül is vesz. A mulatságos epizódfigurák: egy bakaönkéntes, akit rettenetesen megszekiroz a strázsamestere, mert nem jól bánnak az önkéntes édesapjának a házában a szakácsné-szeretőjével, maga a mérges strázsamester és egy nyugalmazott sótiszt, aki csak azért lábatlankodik a darabban, hogy *mulatságos* legyen.

A *Hapták!*-ot különben *magyarositotta* a nem *virtuli*, hanem *titulár* szerzője: (igy nevezte magát a *Budapesti Napló* mai számában megjelent cikkében) *Hazai* Hugó. Csak félmunkát végzett azonban. Jani önkéntes és Söveges őrmester csakugyan tősgyökeres magyar bakákká vedlettek át a keze alatt, de a darab igazi hőséről, *Homonnay* huszáriőhadnagyról megfeledkezett. Ez csak annyiban lett magyar huszártiszt, hogy aranyzsinóros, kék dolmányt visel, de alapjában megmaradt pickelhaubés porosz katonának. Magyar huszártiszt, ha csakugyan nekivág annak, hogy meghóditson magának egy milliomos operenciántuli menyecskét, nem ugy cselekszi ám ezt, mint a *Schönthan* és *Schlicht* urék limonádés tisztje cselekszi.

Nekivág huszárosan és magamagával együtt kivágja minden bajból a — darabot is!

A *Hapták!* első és harmadik felvonásán mulatott a közönség, a darab zömét alkotó második felvonás azonban a huszáriőhadnagy éppen nem huszáros szerelmi történetével erősen ránehezedett a mai est hangulatára.

Egészen jóizü a harmadik felvonás exercirozó jelenete, melyben Söveges őrmester agyonsanyargatja Jani önkéntest. Ez a jelenet pompás humorral festi meg a katonai gyöngyéletet s nem lehet kacagás nélkül végignézni. A közönség jóizüen mulatott is rajta. A látványosságnak szánt szakaszgyakorlat, a katonabandával egyetemben, tarkává teszi a harmadik felvonást s ez a felvonás jó vasárnapi darabbá teheti a *Hapták!*-ot.

Az előadásról szinte fölösleges mondani is, hogy elsőrangu volt. A *Vigszinház* gárdája meghal, de magát meg nem adja. *Csillag* Teréz Missis Clarkson szerepében előkelő volt és organumának csodás zenéje megbüvöli az embert. Jól esik hallgatni, bármit mondjon is. A férfiszereplők közül ma *Tapolczai* járt az élén, aki Vida Jani önkéntest játszotta a legerőteljesebb humorral. Azokat az arcokat, amelyeket Söveges őrmest szekaturáira vág, nem lehet kacagás nélkül

megállani. Mióta csak tagja a *Vigszinház*nak, nem volt olyan sikere, mint ma este. Pompásan gorombáskodott *Balassa* az őrmester szerepében. *Hegedüs*, *Szerémi*, *Vendrey* és *Góth*, aki a pickelhaubés huszárfőhadnagyot játszotta, ma is tudásuk legjavát kölcsönözték oda a darabnak. Egy zsidó baka epizódszerepében *Győző*nek sikerült megnevettetni a közönséget. *Kész* Rózsi egy francia komorna kis szerepében nagyon észrevehetővé tette magát. Végül hagytuk *Főti* Fridát, aki ma este először mutatkozott be nagyobb szerepben. Kedves, megnyerő kis színésznő, akinek azonban sokkal filigránsabb az egyénisége, semhogy olyan pattogó, katonás kisasszonykát meg tudna játszani, mint amilyet ma este megjátszania kellett volna. A maga helyén, azt hiszszük, használható tagja lenne a színháznak.

A szereplők a felvonások végén sok tapsot kaptak. *(M—s.)*

** **A zeneakadémia hangversenye.** Az országos magyar zeneakadémia ma este tartotta második nyilvános hangversenyét az intézet dísztermében. A gazdag és érdekes programmot *Bartók* Béla, Thománnak ez a kitünő tanitványa nyitotta meg Schumann fismoll szonátájával. A zongoraosztályban *Dohnányi* óta nem volt növendék, aki annyi reményre jogositana, mint Bartók Béla. Komolyság, tudás és virtuózkészség predesztinálják ezt a fiatal embert arra, hogy nemsokára előkelő helyet foglaljon el a legjobb magyar zongorajátszók sorában. A kis Lukács Mária feltünő tehetségének ujabb bizonyságát adta Popper Nocturnejének és spanyol szerenádjának a jeles bemutatásával. Ez a gyermek-kéz máris erős, szép tónusokat varázsol ki a gordonkából. *Haris* Ervin (Hubay tanitványa) nagyon csinosan hegedülte Wieniawsky Faust-fantáziáját és *Rengei* Iván (Kemény Rezső tanitványa) Paganini hegedüversenyében mutatta ki ügyességét. Az énekes növendékek közül fényes sikere volt *Kiss* Klárának (Abrányiné tanitványa), aki *Mihalovich* Ödönből egy lendületes *Kurucdalt* és *Hubay* Cremónai hegedüsből a *Madárdalt* adta elő. Rendkivül hajlékony, gyönyörü csengésü hangja játszi könnyüséggel csapong a legmagasabb regiszterben és finom, gyöngyöző trillával, brilliáns koloraturával lepi meg a hallgatót. Előadásának a bája és diskrét izlése nagyban fokozza énekének a hatását. Elénk tetszésben részesültek Maleczkyné és Sik József tanitványai, *Sternheim* Malvina és *Bondi* Nelli kisasszonyok is. Az előbbi széles drámai tónusban Beethoventől az Ah perfido áriát énekelte; a másik tanitvány Franztól és Schumanntól adott elő dalokat, halásos szinezéssel. *Braun* Paulina és *Térei* Emma (Szendy és Chován tanitványai) bravuros zongora-számokkal tüntették ki magukat.

** **Hangverseny.** Érdekes hangverseny volt ma este a Royal-teremben, amelynek koncert-dobogóján *Kordy* Dezső, fiatal gordonkamüvész mutatta be elismerésre méltó művészetét. *Kordy*, aki zsenge gyermekkorában jutott ki Londonba, előkelő angol mestereknél nyerte kiképeztetését és tehetségével csakhamar feltünést keltett. Ez idő szerint a huszonkétéves ifju máris ösmert alakja az angol főváros zeneéletének, azontelül pedig Anglia több városában is sikerrel hangversenyzett. Nagyon örvendünk az ösmeretségnek, amelyet ma este fiatal hazánkfiának müvészetével kötöttünk. A müsor első száma *Strauss* Richard F-dur szonátája volt, amelynek zongora-szólamát *Dienzl* Oszkár játszotta, akit mint izléses és rutinos kisérőt szivesen lát a közönség a pódiumon. Mai nagyobb vállalkozása is becsületére vált. Ebben az egyáltalában főlöttébb nehezen hozzáférhető szonátában *Kordy* bő alkalmat talált, hogy törekvéseinek komolyságáról meggyőzzön. Gordonkájának tónusa fényes és meleg, technikája a bevégzettség szinvonalán áll, bensőséges felfogása és mélyreható inteligenciája igazi müvészre vall. *Popper:* E-moll hangversenyét és magyar rapszodiáját még nagyobb sikerrel játszotta. A virtuoz két saját szerzeményét is játszotta, amelynek dallomossága és ötletessége kedvesen tünt föl. A közönség igen melegen fogadta a nagy tehetségü gordonkamüvészt. — *Roemer* Karola kisasszony, az Operaház volt stipendistája néhány énekszámmal tarkitotta a müsort. Közreműködését rokonszenvessé tette ifjusága és mindenképpen megérdemli, hogy tanulmányainak folytatására serkentsük. *(G.)*

** **Estély a Fészekben.** A *Fészek* müvészek köre ma este ismét megkezdte müvészestélyeinek sorozatát. Az estélyt hangverseny nyitotta meg; a közreműködő müvészek nem szinpadról adták elő számaikat, hanem a közönség közölt, amely mint egy szalonban, fesztelen csoportokba verődve foglalt helyet. A hangversenyen közreműködtek: *Maróthy* Margit, aki egy prologot adott elő, majd *Hubay* Jenő hegedült, *Thoman* István zongorázott, H. *Srilágyi* Arabella és *Bachnicsek* énekeltek, *Kovács* Mihály és *Németh* József, *Rózsa* Miklósnak ez alkalomra irt bohóságát adták elő, *Rózsahegyi* Kálmán pedig egy vidám monológgal szerepelt. Az estélyen irodalmi és müvészvilágunk számos kitünősége vett részt. A hangversenyt tánemulatság követte.

** **Az Operaházban** holnap, pénteken *Tannhäuser* kerül szinre a következő szereposztással: Erzsébet — *Diósyné*, Venus — *Kaczér* M., pásztorfiu — *Payer* M., az őrgróf — *Ney* D., Tannhäuser — *Broulik*, Wolfram — *Beck*, Walter — *Kertész*, Biterolf — *Várady*, Heinrich — *Kiss* B., Reimar — *Kornai*. Az előadást bérletolyamban (évi bérlet 143. szám, havi bérlet 9. szám.) tartják.

** **Uj zenemükiadó társaság.** Erkel Ferenc magyar zenemükiadó-szövetkezet cim alatt Kolozsvárt szövetkezet alakult, mely kizárólag hazai zeneszerzők müvészi becsü müveinek kiadását célozza. A kolozsvári zenekonzervatorium erkölcsi és anyagi támogatásával szintén segitségére van a szövetkezetnek, mely elnökéül gróf *Béldi* Ákos főispánt a müvészeti mozgalmak e lelkes pártfogóját kérte fel. A törvényszerüen bejegyzett szövetkezet három-négy hetenkint megjelenő füzeteket ad ki igen csekély árért, melyben partiturák, magyar operakivonatok, vonósnégyes-, zongora- és énekdarabok lesznek.

** **Nemzeti Szinház.** A Nemzeti Szinházban holnap, pénteken, Goethe *Faust*ja kerül szinre *Dóczi* Lajos forditásában, a cimszerepben Páfival, Margit szerepében Márkus Emiliával. Szombaton az *Attaché*, Meilhac vigjátékát adják elő, Prass gróf szerepében Császárral és Palmer bárónéében Láncz Ilkával; vasárnap este Gárdonyi Géza betlehemesjátéka, a *Karácsonyi álom* kerül szinre. Vasárnap délután az *Ibolyafalót* adják elő. Gárdonyi Géza *Annuska* cimü 3 felvonásos vigjátékából egyidejüleg folynak a próbák a *Monna Vanna* próbáival, mely utóbbi már a jövő héten kerül bemutatóra. Utána a legközelebbi ujdonság az *Annuska* lesz.

** **Géczy István mint színész.** *Székesfehérvárott* — mint tudósitónk irja — *Kunhegyi* Miklós társulatánál szerdán este *Géczy* István saját darabjában, *Az ördög mátkája* cimü népszinmüben nagy sikerrel eljátszotta Firtös Estván szerepét. Géczy István megmutatta, hogy nemcsak jeles szinmüiró, hanem jó színész is. A kikapós, örökifju székelyt olyan élethüen, eredetien és annyi jóizü humorral mutatta be, hogy a közönség ki sem fogyott a kacagásból s nyilt szinen is zugó tapssal jutalmazta Géczy István játékát. Felvonások végén is meg-megujult a lelkes ovació, mely nemcsak a szinésznek, hanem a szerzőnek is szólt. Az est zajos sikerében osztoztak még: *Harkányi* Gizella (Judith), *Szarvassy* Ilona (Anna), *Molnár* Bella (Barica), *Margittay* (Andor), *Szalóki* (Miklós), *Tóth* (Botár.)

** **Az anyós.** Paul Feriér énekes bohózalát holnap ujból szinrehozza a Népszinház személyzete az erre az estére kitüzött *Casanova* helyett, amely *Küry* Klára gyöngélkedése következtében elmarad.

** **Hangversenykörut.** *Jászai* Mari asszony, a Nemzeti Szinház nagy müvésznője, *Somogyi* B. Carola, a kitünő operaénekesnő és *Somogyi* Mór zongoramüvész társaságában legközelebb több nagyobb vidéki városban hangversenyt rendez.

** **A megváltás.** Szombaton este mutatják be az Urániában *Hock* Jánosnak *A megváltás* cimü darabját. A biblikus darab első felvonása a föld alakulásának geologiai változásaiból indul ki. A második felvonás kimutatja, hogy a nemzetek erkölcsi haladásában a zsidók valásának jut a vezető szerep. A harmadik felvonás azzal kezdődik, amikor elérkezik a müvelt nemzetek általános romlottságában az idők teljessége, vagyis a megváltó születése. Jegyeket elővételi ár nélkül az Uránia pénztáránál lehet váltani.

** **Színésznövendékek vizsgálata.** A mai lapok egy részében tévedés folyik az volt, hogy a *Pogány Gábor*, Ferenczy Ferenc szinmüve a Rákosi-iskola vizsgálati előadása, szombaton kerül szinre az Uránia Szinházban. Az iskola igazgatósága azt a hirt oda helyesbiti, hogy az előadás holnap, pénteken este lesz.

** **A magrendszabályozott osztrák müvész.** Bécsi táviratnyomán már adtunk hirt arról, hogy a Burg-szinház igazgatósága rövid uton elbocsájtotta *Heine* színészt, mert egy bécsi lapban megjelent interviewban indiskréciókat követett el az igazgatóság és kollégái ellen. A Burg-szinház igazgatója ma ismét visszafogadta a társaság kötelékébe *Heinét*, aki ugyanabban a lapban ma nyilatkozatot tett közzé és kijelentette, hogy a neki tulajdonitott közlések helytelenek.

MÜVÉSZET

☐ **A Nemzeti Szalon** helyiségeiben immár csak *két napig* lesz nyitva a Paál László-kiállitás, mert vasárnap este letelik a kiállitás határideje. E hó 22-én, hétfőn már összeül a téli tárlat szürije, hogy a beérkezett anyagot elbirálja. Még aznap megkezdődnek a téli tárlat rendezési munkálatai, ugy hogy a téli kiállitás még ujév előtt, december hó 28-án megnyitható lesz. Az eddig beérkezett anyagból itélve, a téli kiállitás ugy kvalitásban, mint számban igen érdekesnek igérkezik, minthogy több müvész külön kollektiv kiállitás keretében fog bemutatkozni.

Nyilttér.

L. FRANÇOIS & Co.

A közelgő ünnepek alkalmával ajánljuk az elismert kitünő minőségü:

TRANSYLVANIA és VIN BRUT

pezsgőboraiinkat

LOUIS FRANCOIS és CO.

cs. és kir. udvari szállitók, pezsgőgyárosok

BUDAFOK.

AZ UJ ANGOL

FÉRFIRUHA-BÉRLET

LEGJOBB RUHÁZKODÁSI RENDSZER

DEUTSCH F. KÁROLY

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYESÜLETEK

(A Belvárosi Szabadelvü Demokrata-Kör ünnepsége.) A Belvárosi Szabadelvü Demokrata-Kör uj helyiségeinek átvétele alkalmából ma esto leleplezte egyuttal diszelnökének, dr. *Wekerle* Sándornak arcképét. Ez alkalomból a kör helyiségeit zsufolásig megtöltötték a tagok, azonkivül jelen volt közéletünk számos kitünősége is. Az ünnepi beszédet *Fejérváry* Frigyes, a kör titkára mondotta. Kiemelte *Wekerle* Sándor érdemeit, a demokracia és liberalizmus szolgálatában, azok közt az egyházpolitikai reformokat. Lelkes éljenzés és taps zugott föl e beszéd után, amely még fokozódott, amikor a diszelnök arcképéről lehullott a lepel. Az éljenzés lecsillapultával számosan üdvözölték *Tolnay* Ákos festőmüvészt, a kitünően sikerült arckép festőjét. Később megjelent a körben Wekerle Sándor is, hogy a tiszteletére rendezett lakomán résztvegyen. Frenetikus ovációkkal fogadták.

A felköszöntők során dr. *Wekerle* Sándor köszönetet mondott sok meg nem érdemelt dicséretért és azért, hogy arcképét elhelyezte a kör helyiségében. Majd igy folytatta:

Azért irtuk a liberális demokrata eszméket zászlónkra, nem mintha azt hinnők, hogy ezek a haladó kornak legnagyobb vivmányai, s hogy minden rétegben egyformán lehetnének megvitathatók, hanem zászlónkra irtuk azon jelentőségben, hogy a haza minden polgárának a közintézményeket egyformán hozzáférhetővé tegyük. A másik cél az, hogy mi szorosan nemzeti alapon állunk és nem ignorálhatjuk az ezeréves hagyományokat; ezeket össze kell egyeztetnünk az ujkor el nem odázható feladataival. A harmadik cél, hogy elérjük azt, hogy a polgárok egyik főtörekvése az legyen, hogy ne csak azért álljanak a közügyek szolgálatában, hogy a maguk baján segitsenek, hanem hogy törekedjenek a nagyközönség bajainak orvoslására is. Örvendek, hogy e kör kebelében csupa oly emberek vannak, akik ezt meg is teszik, s hogy a siker nem fog elmaradni, már abból is kitünik, hogy egy kört, melynek 800 ilyen tagja van, ignorálni nem lehet. A kör felvirágzására üritem poharamat,

Agoston József elnök *Benitzky* alispánt és *Fazekas* főjegyzőt éltette. *Benitzky* Lajos kijelenti tósztjában, hogy mivel e körben az igazi demokráciát és liberalizmust látja, kéri, vegye fel a kör a tagok sorába őt is, mert mindvégig küzdeni fog a demokracia és szabadelvüség eszméiért. — Beszéltek még *Sacellárу* Mihály, *Agoston* József, *Fazekas* pestmegyei főjegyző és *Elfer* Dániel stb.

(A Szent László-társulat) központi választmánya a központi papnevelő dísztermében dr. *Szmrecsányi* Pál szepesi püspök elnöklésével tegnap ülést tartott, melyen a tagok nagy számban vettek részt. Az ülés folyamán az elnöklő püspök a Romániában lakó katholikus magyarhonosok gondozásának legujabb mozzanatait adván elő, örömét fejezte ki, hogy mig eddig a társulat negyvenkét éven át szerény eszközeivel csak fenntartani igyekezett az idegenbe szakadt magyarokban a jobb jövő reményét, most a jelejük irányuló áldozatkész érdeklődés a remény megvalósitására nyujt alapos kilátást. Részletesen felsorolta ezután a saját közreműködésével már eddig is foganatositott hatályos intézkedéseket, valamint a jövőre vonatkozólag megállapitott terveket, amelyek előterjesztését a választmány nagy megnyugvással és lelkes helyesléssel fogadta. *Krizsán* Mihály pénztáros jelentése után dr. *Purt* Iván titkár terjesztette elő az időközben beérkezett kérvényeket, mire a választmány karácsonyi segélyek cimén 1300 korona, szegény templomok és iskolák épitésére pedig 1600 korona, összesen tehát 2900 korona segélyt szavazott meg és utalványozott ki.

(**Felolvasás.**) A Magyar Közgazdasági Társaság ma este ülést tartott, melyen *Mattyasovszky* Miklós a gazdasági munkások és cselédek biztosításáról értekezett. A közérdekü alapos tanulmányt a közönség tetszéssel fogadta s az elnök a társaság nevében köszönetét fejezte ki a felolvasónak.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Az anyakönyvvezető előtt.** *Faksay* Sándorról, az ujpesti anyakönyvvezetőről azt irta az *Alkotmány*, hogy özvegy *Gramm* báróné, született Kovács Mária Klotildtól száz forintot követelt azzal, hogy ha ezt az összeget megkapja az özvegynek Jakus András berlini földbirtokossal kötendő házasságát hamarosan keresztülviszi. A közlésért a hozzá füzött megjegyzésekért Baksay sajtópört inditott az *Alkotmány* ellen. A felelősséget a cikkért *Bonitz* Ferenc szerkesztő vállalta el. A ma megtartott esküdtszéki tárgyaláson a vádat *Hodászy* Antal ügyész képviselte, Bonitz Ferencet dr. *Kovács* Pál védte. A szerkesztő vallomásában kijelentette, hogy magát bünösnek nem érzi, bár a cikket nem ő maga irta, a felelősséget elvállalja, az adatokat lapjához Kovács Mária Klotild vitte és mert akiről szólanak, közhivatalnok, teljes bizonyitást kér. Ezt a biróság el is rendelte. Kovács Mária Klotild, bár megidézték, nem jelent meg, mert időközben Kolozsvárra utazott. *Baksay* Sándort hallgatták ki erre, aki előadta, hogy tavaly egy nő jelent meg a hivatalában, aki magát özvegy Gramm báróné, született alsó-csernátonyi Kovács Mária Klotildnak nevezte. Előadta, hogy Jakus András berlini földbirtokossal akar házasságra lépni és föl is mutatott egy berlini közjegyző által kiállitott okiratot, amelyben a vőlegény fölhatalmazta menyasszonyát, hogy ez a házassághoz szükséges lépéseket Ujpesten az ő nevében is megtegye. A törvény értelmében azonban ez az irás nem volt elegendő, mert a vőlegény külföldi illetőségü, ezért figyelmeztette az anyakönyvvezető a menyasszonyt, hogy Berlinből, a férj tartózkodási helyéről egy olyan hiteles okiratot szerezzen, amelyben igazolják, hogy Jakus András nősülése semmiféle akadályba nem ütközik. Szivességből még azt is megtette, hogy megfogalmazta a bárónénak a beszerzendő okirat szövegét. Pénzt azonban nem kért, nem is kapott az asszonytól, akiről közben kiderült, hogy soha se volt Gramm báróné és névbitorlásért el is itélete az ujpesti rendőrkapitány 20 korona pénzbüntetésre. *Zsitvay* elnök az iratokból konstatálta, hogy Kovács Mária Klotild a pénzügyminisztériumban is panaszt tett Baksay ellen, fegyelmit is inditottak, de mert az anyakönyvvezető a vádat tagadta, az aszszony pedig bizonyitani semmivel se tudta, a vizsgálat eredménytelen maradt, az eljárást Baksay ellen megszüntették. Ezzel a bizonyitó eljárás befejeződött. Az esküdtek konstatálták, hogy *Bonitz* Ferenc nem bünös, a mire a biróság *fölmentő* itéletet hozott. Az itéletben a panaszos is megnyugodott.

§§ **A főposta tolvaja.** Számtalan panasz merült fel a mult év elején a közönség köréből a budapesti főpostán a miatt, hogy egyes bérmentve küldött leveleknek nyoma vész. A megindított vizsgálat nem tudta a tolvajt kideriteni. Végre is egyszer *Debreczeni Nagy* Lajos postaszolga észrvette, hogy egyik kollegája, *Gasparovszky* János posta- és távirdaszolga expediálás közben egy bérmentett küldeményt zsebrevágva észrevétlenül kiosont. Debreczeni Nagy Lajos jelentésére nyomban megmotozták Gasparovszkyt, akinél meg is találták a zsebrevágott mustraküldemény tartalmát: a gyermekhintó-port. A főpostaigazgatóság feljelentésére a rendőrség is házkutatást tartott *Gasparovszky* lakásán. Ennek a kutatásnak nagy eredménye volt. Egész raktárra való gyüsszü, ruhaszövetet, tüket, üvegeket találtak. Ezeken kivül sok orvosságot, amelyeket orvosok közönséges levélben adtak postára. *Gáspárovszkyt* lopás büntette miatt helyezte a törvényszék vád alá. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszék Bakonyi biró elnöklete alatt. A vádlott beismerte tettét s azzal védekezett, hogy ellenállhatatlan kényszer hatása alatt követte el a lopásokat. A törvényszék az enyhitő körülményekre való tekintettel háromhavi fogházra itélte a tolvaj postaszolgát. Az itélet jogerős.

§§ **Gróf Potocky elitélése.** Bécsből táviratozza tudósitónk, hogy gróf *Potocky* Ödönt kéthavi egyszerü börtönre itélték. Az esküdtek a Budapesten állitólag elkövetett cselekményekre vonatkozólag egyhangulag nem vétkesnek mondották a vádlottat. Gróf *Potocky* nem veszti el rangját, minthogy büntetése csak egyszerü börtönre szól.

SPORT

*** **Az országos tornaszövetség** tegnap Berzeviczy Albert elnöklésével tartott ülésében tagokul fölvette a zólyomi sportegyletet és a salgótarjáni vivó- és sport-klubot. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszternek köszönetet szavazott a 2000 korona évi állami segélyért. Elhatározta, hogy a jövő évi kerületi ünnepély Budapesten tartassék, hogy szövetségi zászlót szerez be s ennek fölavatása az ünnepséggel összekapcsoltassék. Elhatározta, hogy az 1904 augusztus 14—18-ikán Antverpenben tartandó nemzetközi tornaversenyen résztvesz, a füleslabda-játék emelésére örökös vándordijat alapitott s végül az 1904. évi országos ünnepély rendezését az aradi tornaegyletre ruházta át.

TÁVIRATOK

Gráo, december 18, *Nassenpurban* ma délután erős földrengést éreztek.

A szász király állapota.

Drezda, december 18. A király ma már teljesen lázmentes. A hurutos jelenségek azonban még ma nem csökkentek és a király éjjeli álmát is gyakran megzavarja a köhögés.

Gróf Lambsdorff utja.

Berlin, december 18. A *Vossische Zeitung* közleménye szerint gróf *Lambsdorff Belgrádon* át e hó 26-án érkezik *Szófiába* és innét kétnapi tartózkodás után *Bécsbe* utazik. A lap ehhez hozzáteszi: Ha gróf *Lambsdorff*, mielőtt Bécsbe megy, előbb *Belgrádban* és *Szófiában* időzik, ebből két dolog világlik ki. Első sorban kitünik az, hogy jelenleg Oroszország és Ausztria-Magyarország közt az összes Balkán-kérdésekben összhang uralkodik. Csak ha a két hatalom teljesen tisztában van egymással, vállalkozhatik Lambsdorff balkáni utazásra, anélkül, hogy kitegye magát annak a veszedelemnek, hogy az osztrák-magyar diplomáciában a legkellemetlenebb érzelmeket keltse fel. Másodsorban az utazás azonban arra is mutat, hogy Oroszország, és eszerint nyilván Ausztria-Magyarország vezetőköreiben is igen komolyan tartanak attól, hogy a macedon mozgalom a jövő tavaszszal erősebben fellángol, ugy hogy már most dolgoznak azon, hogy a biztonsági fék a kellő pillanatban megfelelőleg müködjék.

A pétervári szerb követ.

Belgrád, december 18. *Vuics* volt miniszterelnököt hir szerint pétervári követté szemelték ki.

Az angol trónbeszéd.

London, december 18. A parlament ülésszakát ma *trónbeszéddel* rekeszteték be, amelyet *Halsbury* earl lord nagykancellár olvasott fel.

A trónbeszéd mindenekelőtt hangsulyozza, hogy a parlamentnek januárban történt megnyitása óta lefolyt idő gazdag volt az államra nézve nagyjelentőségü eseményekben. A trónbeszéd azután utal a déli afrikai háboru sikeres és dicsőségteljes befejezésére és a transvaali és oranjei gyarmatok bekebelezésére. Igy most remény van arra, hogy az elkerülhetetlen nehézségek dacára, amelyeket a pusztulásokkal egybekötött hosszu háboru maga után vont, nagyobb jólét fog beköszönteni ezekbe az országokba, mint amilyen ott valaha volt és hogy a lakosság minden része egymásközt barátságba fog élni és az angol kormánynyal szemben lojálisnak fog bizonyulni. A trónbeszéd továbbá megemliti, hogy a koronázást a király megbetegedése miatt el kellett halasztani, mely betegségből a király isten kegyelméből teljesen felgyógyult és kifejezi a király köszönetét a lakosság összes osztályai által a koronázás alkalmával iránta tanusitott szeretetért és részvétért. A koronázási ünnepség jelentőségét és nagyszerüségét méltatva, érinti Chamberlain utazását is. Megemliti a trónbeszéd a cukorkonvenció megkötését, aztán a venezuelai konfliktusról beszél. Sajnálatos, hogy az angol kormány folytonos panaszait az angol alattvalók és azoknak tulajdona ellen elkövetett indokolhatatlan önkénykedések tekintetében a legutóbbi két évben makacsul figyelmen kivül hagyták. A trónbeszéd igy folytatja: Kormányomra nézve, mely ebben egyetértésben járt el a német császár ő felsége kormányával, melynek szintén komoly okai vannak panaszra a venezuelai köztársaság ellen, felmerült annak szüksége, hogy e panaszok orvoslására rendszabályokat vegyen foganatba. Ezután a trónbeszéd felemliti az Anglia és Japán közt kötött egyezményt, a khinai kereskedelmi szerződést és végül visszapillantást vet a lefolyt év belső törvényhozására, különösen felemlitvén a közoktatásügyi törvényt.

Megrendszabályozott püspök.

Páris, december 18. *Combes* miniszterelnök letiltotta a nizzai püspök fizetését, mert több lapban nyilvánosan kijelentette, hogy ő is egyik szerzője a kongregációk ügyében a parlamenthez intézett peticiónak s azért csodálkozik rajta, hogy nem tiltották le az ő fizetését is, mint a többi püspökét.

Franciaország követelése Perutól.

New-York, december 18. Limából érkezett távirat szerint Franciaország november 18-án a perui kormánytól 16,071.940 frankot követelt, amely összeg a *Dreyfus* Testvérek párisi céget a lausannei választott biróság döntése értelmében megilleti. Minthogy a perui kormány eddig nem válaszolt, a francia követség csütörtökön valószinüleg erélyesebb alakban fogja ismételni követelését.

Sturdza beszéde.

Bukarest, december 18. A szenátus ma tárgyalta a trónbeszédre adandó válaszfeliratot. *Sturdza* miniszterelnök ez alkalommal hosszabb beszédet mondott, melyet ismételten tetszéssel szakitottak félbe. A miniszterelnök kijelentette, hogy a legfontosabb kérdés jelenleg a pénzügyi kérdés, melylyel összefügg az ország hitele. Szemére hányja a konzervativ pártnak demagóg üzelmeit. Demagóg lépés volt Lahovári tábornok heves támadása is Károly király bulgáriai utazása ellen, mely alkalommal a tábornok megfeledkezett katonai állásáról. Lahovári tábornok jónak látta ezt a látogatást megalázkodásnak nevezni. Románia szomszédaival a legjobb egyetértésben és a legszivesebb viszonyban akar élni és minden kormány kötelessége, hogy kis incidensek által ne nyugtalanittassa magát, amelyeket mindig igyekezni kell elsimitani.

Elpusztult város.

Taskend, december 18. *Audisan* orosz és bennszülött város földrengés folytán romokban hever. Vagy 150 ember, többnyire gyermekek, elpusztultak és 300 megsebesült. A kormányépületeken és a bennszülöttek 9000 házán kivül 150 orosznak magánháza is összedült. *Asszak* község és négy, Audiasan közelében fekvő bennszülött-telep jelentékeny kárt szenvedett.

A német vámtarifa.

Berlin, december 18. A szövetségtanács mai ülésén hozzájárult a vámtarifa-törvény tervezetének a birodalomgyülésen a harmadik olvasás alkalmával elfogadott szövegezéséhez.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 18. Az *Osztrák-Magyar Bank* főtanácsa holnap ülést tart, amelyen az ez évi üzleti eredményről szóló jelentés lesz napirenden és meg fogják határozni az osztalékot is, amely valószinüleg 4% lesz.

Bécs, december 18. Egy vasutügyi szaklap jelentése szerint a kormány és a Dunagőzhajózási-Társaság között legközelebb ismét megkezdődnek a tárgyalások a szubvencióról szóló szerződés megujitását illetőleg s ez alkalommal a kormány dönteni fog az idei költségvetésbe felvett s a hajózás fejlesztésére szánt egy millió koronányi összeg hovafordítása tárgyában.

New-York, december 18. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 8.65 (8.70). Decemberre 8.43 (8.49). Márciusra 8.24 (8.31). New-Orleansban helyben 8.$^{9}/_{16}$ (8.$^{9}/_{16}$). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20). Stand white Philadelphiában 8.15 (8.15). Rafined in Cases 9.50 (9.50). Credit Balances at Oil City 151.— (151.—). — *Zsir:* Western steam 10.75 (10.75). Rohe és Brothers 11.— (11.—). — *Tengeri* irányzata engedő. Decemberre 58.$^{1}/_{2}$ (59.$^{1}/_{4}$). Januárra 53.$^{3}/_{4}$ (54.$^{1}/_{2}$). — Májusra 48.$^{1}/_{8}$ (48.$^{1}/_{2}$). *Buza* irányzata engedő. — Piros őszi helyben 78.$^{3}/_{4}$ (79.$^{3}/_{8}$). Decemberre 82.$^{1}/_{4}$ (83.$^{3}/_{8}$). Januárra —.— (—.—). Májusra 80.$^{5}/_{8}$ (81.—). Jul.-ra 78.$^{1}/_{2}$ (78.$^{5}/_{8}$). Gabona szállitási dija Liverpoolba 1.$^{1}/_{2}$ (1.$^{1}/_{2}$). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5.$^{1}/_{4}$ (5.$^{1}/_{4}$). — Dec.-re 4.45 (4.45). Márc.-ra 4.75 (4.70). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.05—3.10 (3.05—3.10). *Cukor:* 3.$^{7}/_{16}$ (3.$^{7}/_{16}$). *Ón:* 25.$^{5}/_{8}$—25.$^{3}/_{4}$ (25.75—25.87). — *Réz:* 11.65—.— (11.65—.—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, december 18. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata engedő. — Dec.-re 73.— (74.$^{3}/_{8}$). — Jan.-ra —.— (—.—). — *Tengeri* irányzata engedő. — Dec.-re 46.$^{3}/_{8}$ (—.—). — *Zsir:* Jan.-ra 10.25 (9.70). Máj.-ra 9.70 (9.12). — *Szalonna* short clear 8.87 (8.75—9.—). — *Sertéshus:* Jan.-ra 16.40 (16.57). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

\+ **Bacillus a növényekben.** A mai kor a bacillusoktól való félelem jegyében él. Mindenhol ezeket a láthatatlanul kicsiny koboldokat féljük; a levegőben, a vizben, a földön. Nincs a földön szerves lény, amely biztos lenne tőlük. Még a növényeket is megtámadja a bacillus. Németországban érdekes kisérleteket folytattak ebben a tekintetben. Ez a kérdés azért is fontos, mert nincs kizárva, hogy a betegségcsirák, amelyek a növényekben vannak, az emberekre és állatokra is veszélyesek, ha nyers állapotban élvezik őket. Eddig még nem állapitották meg egész határozottan, hogy a baktériumok hogyan nyomulnak a növényekbe: természetes módon-e, vagy a növény megsebesülése következtében? Ujabb tudományos kisérletek bebizonyitották, hogy ép gyökérbe nem jut bacillus; ha azonban sérült, nagyon könnyen belekerülhet. Minthogy a természetben nagyon gyakran előfordul a növényzet megsérülése, tehát például a nedvos talajból nagyon könnyen jut a növényzetbe bacillus.

+ **Régi magyar táncok.** Az ősi magyar táncoknak ma már hire-hamva sincs. Az *egeres*, a *süveges* és a *gyertyás* táncot senki sem ismeri, pedig ezek gyönyörü táncok, tele pajzánsággal, temperamentummal és bájjal. Báró Apor Péter *Metamorphosis* cimü öreg munkájában igy irja le ezeket a régi táncokat: Asztaltól felkelvén, vagy még asztalnál ülvén is, készen volt az hegedü és duda ottan-ottan az furulya és cimbalom is, azután táncolni kezdettek, nem ugrándoztak kecskemódon, mint most, hanem szép halkkal járván, gyakran kiáltván: három a tánc.

Azután volt az a lengyel változó, holott hol az férfi hagyta el az leányt, holott hol az leány az legényt, hármat fordulván, ugy választott az legény magának leányt, vagy az leány legényt, az kit akartanak.

Azután volt az lapockás tánc. Ezeken kivül a régi magyaroknál, nem a köz-, hanem az uri és főrendeknél, nemcsak az lakodalmakban, hanem vendégségekben is kedves táncuk volt az egeres tánc és gyertyás tánc, mindenik tánchoz szokott nóta, melyet az akkori muzsikások jól tudtanak.

Az egeres tánc ilyen volt: egy sorjában állott kileno vagy tiz férfi, kivált ifju legény, ellenben más sorban annyi leány, közöttük olyan spatium (tér) volt, hogy pár táncoló tágasan eljárhatott, egyik legény elvitte a más sorban álló egyik leányt, vagy kétszer táncczal megkerülte mind közben, mind kivül az két sorban állókat, aztán elbocsátotta kezeit a leánynak, külön kezdettek táncolni, de csak abban az lineában, akkor kezdették mondani: „Macska, fogd el az egeret."

Ha jól táncoló leány volt, ugy elárasztotta a legényt, mig minden egyet-mása a festitől megizzadott mert elől a leány, utána a legény ugy kerülték kivül-belül az két sorban állókat, mikor az legény szembe érkezett az leánynyal s meg akarta fogni az kezit az leány akkor visszafordult, erővel pedig nem szabad volt megfogni az kezit, hanem ha szép mesterséggel kezire vehette. Mikor osztán megfogta, akkor utolag kétszer-háromszor az leánynyal együtt táncolva az sorban állókat megkerülte, ugy osztán az legény az maga helyére, az leány is az magáéra állott, mindjárt az mellette álló legény az más sorban álló leányt elvitte, azok is ugy járták és az tánc mindaddig tartott, mig valahány legény s leány volt az két sorban, azok is táncolva egymást megpróbálták.

A gyertyás táncot igy járták. Két ifju legény két égő gyertyát vettek kezekben, egymással ugy táncoltak sokáig, rávigyázván, mikor egymást megforgatták, az gyertya tüzivel egymásnak az baját, vagy köntösit fel ne gyujtsák, azután oda mentenek, hol az asszonyok és leányok vesztég ültenek, vagy állottak, mind az két legény szépen térdet hajtottanak, az két égő gyertyát két asszonynak vagy leánynak adták, azok egymás kezeit fogván, a gyertya más kezekben levén, ugy táncoltanak, térdet hajtván, az két égő gyertyát azoknak adták kezekben, azok is még ugy táncolván, ujabban két leánynak adták.

Volt süveges tánc is, az kit annak hittak. Ott a férfi egy szép süveget a kezében vett s feltartotta, egyedül kettőt, hármat táncolva fordult, azután az melyik asszonyt vagy leányt akarta, táncba elvitte, kettőt, hármat fordultak; azomban a süveggel az leányt vagy asszonyt mindaddig csalogatta, az mig az süveget elkaphatta, elkapván az asszony vagy leány, még kettőt, hármat fordult véle, mig az legényt az süveggel kezdette csalogatni mindaddig, mig az férfi el is kapta; elkapván szintén táncolt a férfivel. (Oda fel kell vala irnom, hogy ott is ketten táncoltak.) Mint oda fel leirnám, itt is, mikor jó mesteri voltak, mind az legény, az leányt, mind az leány az legényt alkalmasint megjárasztotta.

*

+ **Különös végrendelet.** Egy pétervári lap irja le ezt a különös örökösödési esetet, amely már eddig sok zsidó bölcsnek okozott fejtörést Oroszországban. Borissov orosz városban meghalt nemrég egy zsidóasszony, aki végrendeletében egyetlen leányának kétezerötszáz rubelt hagyott. A végrendeletben a következő furcsa megjegyzés van: „Leányom százhusz év mulva a kétezerötszáz rubelt kapja meg.' Az örökösnek e szerint százhusz esztendeig kellene élnie, hogy a kétezerötszáz rubel birtokába jusson. A végrendelet természetesen sok rabbinak okozott fejtörést, de egyik sem tudott elfogadható magyarázatot adni. A különös örökösödési ügy végre a minszki kormányzónál alkalmazott zsidó bölcs, *Gurwits* elé került, aki a következőképpen fejtette meg a rejtélyt: „A héberek ősidők óta olyan kifejezéseket használnak az irásnál és a közönséges beszédben, amelyek a rájuk nézve kellemetlen dolgokat körülirva, vagy képletesen fejezik ki, hogy a kellemetlenség egyenes megnevezésével ki ne hivják maguk ellen a sors szeszélyességét. Igy használják a zsidók a *halálom után* kifejezés helyett a *Száz év mulva* meghatározást, mint megjelölését annak az életkornak, amelyet isten a szentirás szava szerint az emberek számára lönntartott." Az egész ügy egyébként Pétervárra került, ahol nagy érdeklődéssel várják az illetékes hatóság döntését.

*

+ **Ellentét.** A *Revue Musicale* figyelemreméltó adatokat közöl arról, hogy az pperaénekesek és zenészek fizetése között milyen nagy a különbség. A párisi operában százöt zenész van, akinek havifizetése összesen huszonegyezertizennyolc frank; ezzel szemben csak a kileno első énekesnek és énekesnőnek a havifizetése negyvenezerkilencszáztizenhat frank. Ezek közül *Delmas*nak és *Bréval* asszonynak hét-hétezer, *Offren*nek hatezerkétszázötven és *Ackté* asszonynak ötezer frank a fizetése hónaponkint.

———

KÖZGAZDASÁG

Neumann Ármin felolvasása.

Budapest, december 18.

Nagyérdekü felolvasást tartott ma a *Magyar Kereskedelmi Csarnok*ban dr. *Neumann* Ármin országgyülési képviselő. A felolvasás cime *az üzletek átruházásáról* szólt, célja pedig azoknak a módoknak a megállapitása, amelyekkel a családi üzletátruházások ellen a tisztességes, jóhiszemü kereskedelemnek oltalmat lehetne nyujtani. Ezt a feladatot *Neumann* Ármin, a magyar kereskedelmi jognak egyik legelső tudója, előkelő jogászi okfejtéssel s emellett lebilincselő elmésséggel oldotta meg. Egy aránylag rövid felolvasás keretében feltárta azt az egész jogterületeletet, amelyet a kérdés érint és biztos kézzel mutatott reá arra az irányra, amelyben a felburjánzott visszaélések orvoslása keresendő. Fejtegetéseivel, amelyek az egész kérdést a kellő világitásba helyezték és konkluzióival, amelyek a biztos diagnózisból biztosan vezették le a racionális orvoslás eszközeit, a hallgatóság zajos tetszését váltotta ki és az egész közvélemény hálás elismerésére váltott jogot.

Tudósitásunk a következő:

Dr. *Neumann* Armin udvari tanácsos, országgyülési képviselő *az üzletek átruházásáról* ma nagyérdekü felolvasást tartott a Magyar Kereskedelmi Csarnok helyiségeiben, ahol számos jogászi előkelőségen kivül az egyesület tagjai igen nagy számban jelentek meg. Többek közt ott voltak: *Mohay* Sándor államtitkár, *Lányi* Bertalan, *Tolnay* Lajos miniszteri tanácsosok. *Ballay* Lajos a szabadalmi hivatal elnöke, *Lánczy* Leó udvari tanácsos kamarai elnök, *Imling* Konrád tanácselnök, *Weisz* Berthold, *Heinz* Hugó, *Sándor* Pál országgyülési képviselők, *Gelléri* Mór kir. tanácsos és a kereskedelem és ipar számos kitünősége.

A nagyszámu közönség által mindvégig feszült figyelemmel meghallgatott felolvasás mindenekelőtt abból indult ki, hogy e tárgy akut érdekkel bir, mert kilátás van arra, hogy a szóban forgó kérdés a kereskedelmi törvény revíziójától függetlenül mielőbb novellaris uton fog megoldást nyerni. Felolvasó az üzletek átruházásával üzütt visszaélések konstatálása után mindenekelőtt sorba veszi az azok ellen a törvénykezés mostani állapota által nyujtott óvóeszközöket és kimutatja, hogy a jóhiszemü hitelező az ilyen átruházások ellenében sem a kereskedelmi törvény 20-ik §-ával, amely az átvállalási álláspontot all, sem a magánjog általános elvei alapján mint amely csak az ajándékozás után történt vagyonátruházásnál adja meg a gazdagodási keresetet, hatályosan nem védekezhetik, csődön kivüli támadó jog pedig nincs és a büntető törvény intézkedései nem elég hatályosak. Ez után ismerteti a külföld hasonló tárgyu törvényhozását és arra a konkluzióra jut, hogy üzletátruházás esetében a hitelezőnek egyenes civiliskeresetet kell adni az átvevő ellen, amellett meg kell alkotni a csődön kivüli támadó jogra vonatkozó törvényt, a büntetőtörvényben pedig a *csalárd*

REGÉNY

A sötét titok.

— Bünügyi regény. —

(29)

Hogy elhalnyult, hogy fénylettek szemei haragosan, amikor csak futólag érintette Wittig erdőtisztet, Schönborn századost, vagy Borowieczki nevét. Szépnek találta őt ily pillanatban, de félt tőle, megtéveszteték atyjának megdöbbentő feljegyzései.

Sem Konicki, sem Artur nem sejtették azt az örvényt, mely a leány ártatlan szivében megnyilott.

A leány tartózkodó viselkedése Sellinnel szemben lobogó lángra gyujtotta a fiatalember szenvedélyét. Kinozta az a gondolat, hogy két nap mulva, Pfeil letartóztatása után, el kell hagynia Staroeint, vissza kell mennie D.-be, hogy ujra a rendőrség elnökének rendelkezésére bocsássa magát.

Szombaton este minden készen volt Staroeinban a nyári ünnepély számára, Artur néhány óráig maga is segitett a rendezésben s ez a munka néhány pillanatra feledtette vele szenvedéseit.

Egy órakor levelet kapott a postán a d.-i rendőrség elnökétől, akit a nyomozás minden stádiumáról hiven értesitett. Abban az elnök csodálkozását fejezte ki azon, hogy még most sem tartóztatta le Pfeil grófot, amikor napnál világosabb, hogy az a bünös. Kéri végül Sellint, hogy bármi történik, kedden reggel jelenjen meg hivatalában, egy sokkal fontosabb ügyet, egy hazaárulás bünténvét kell kideritenie. Ezt pedig csak egy megbizható, ügyes tisztviselőre bizhatja.

Tehát semmi sem segithet már, két nap alatt el kell dőlnie sorsának. Holnapután? Ekkor házkutatást kell tartania Pfeil grótnál és vele együtt talán le kell tartóztatnia Krause Metát is... Holnap az ünnepély zürzavarában? Alig lehet alkalma szerelmével zavartalanul beszélnie, különben sem rokonszenvezett ezzel a gondolattal. Tehát ma! Még ma nyilatkoznia kell; jöjjön aztán bármi.

Mindjárt ebéd után felkerekedett és elindult Rosenthalba.

Wegener doktorral falusi látogatásai alatt egészen összebarátkoztak. Az öreg oly vonzón és érdekesen tudott beszélni utazásairól, társadalmi, bölcseleti és természettudományi kérdésekről, hogy öröm volt őt hallgatni. Az öreg viselkedésében ilyenkor gyakran megnyilvánult a fiatalember iránt érzett rokonszenve és csak ritkán mutatkoztak rajta a lelki szenvedések tünetei.

Ujabban az öreg gyakrabban szóba hozta Merten Ralph meggyilkolását, aki már két hete pihent a falusi temetőben.

— En tudom, — szólt egyszer fájdalmas hangon, — hogy a hatóság sohasem fogja kideriteni az igazi tettest, ezt a bünténvt sohasem fogja megtorolni a földi igazságszolgáltatás.

Artur hallgatott. Nem árulhatta el, hogy a nyomozás a helyes uton jár. De mégis kérdezősködött a görög templomban levő titokzatos mélyedésnek célja felől.

— Azt hiszem, hogy azelőtt gyümölcs megőrzésére és italok hüsitésére szolgált.

Arturnak feltünt, hogy Wegener dr. sohasem beszélt még najéről és annak arcképe egy szoba falát sem diszitette.

Ezen való csodálkozásának egyszer kifejezést is adott Frida előtt, aki igy válaszolt:

— Csak az én szobámban van meg anyám arcképe, édesatyám szigoruan megtiltotta, hogy bármely külső jellel felidézzék előtte emlékét. A multra való minden figyelmeztetés rendkivül felizgatja és akkor napokon át nem tud belenőrődni, hogy a sors elragadta tőle legdrágább kincsét.

Frida is, Sellin is ismételten rá akarták birni, hogy a d—i kerületi orvossal, aki kitünő idegorvos hirében állt, vizsgáltassa meg magát, de az öreg igy válaszolt:

— Jobban ismerem én magamat, mint a világ összes professzorai valakit megismerhetnek és én tudom, hogy az én szenvedéseim ellen nincs orvosság.

Azóta Artur jelenlétében soha sem került szóba dr. Wegener egészségi állapota.

Midőn Sellin azon a szombati délután Rosenthalba érkezett, azzal a szilárd szándékkal, hogy okvetlen nyilatkozni fog, Borowiecki éppen leszállt a kocsiról, amely őt Dombrowkenből idehozta. Már egyszer ebben a kastélyban találta a lengyelt és néznie kellett, mint csapja az a szelet a legvakmerőbb módon Fridának. Eddig csak ellenszenvvel viseltetett vetélytársa iránt, de most már gyülölte, mert ily alkalmatlan időben keresztezte szándékait.

Borowiecki azonban oly édeskés barátságot mutatott iránta, hogy Arturnak is barátságosan kellett kezelnie őt.

Wegener, aki nem igen rokonszenvezett a jegyzővel, a kávé után csakhamar visszavonult dolgozószobájába, mert, mint mondta, fontos leveleket kell elintéznie.

Artur várt, várt, talán elmegy a lengyel és mennél izléstelenebbül hizelgett az a házi kisasszonynak, — annál szótlanabb volt ő. Végre egy szót sem szólt. Mélyen elkeseredve elhatározta, hogy minden körülmények közt csak a vetélytárs elvonulása után távozik innen. De Borowiecki ravaszabb volt, mint az erélyes rendőrfelügyelő. Mikor kint már sötétedni kezdett, felkelt a lengyel s igy szólt Sellin felé fordulva:

— Este van már. Egy darabig közös az utunk, hadnagy ur, szerencsémnek tartanám, ha Staroeinig megosztaná velem kocsimat.

Sellin vissza akarta utasitani ez ajánlatot. Frida azonban, aki aggódva nézte sötét arcvonásait, megelőzte:

— Ez igazán szép öntől, Borowiecki ur. Amióta ez a borzalmas gyilkosság nálunk történt, az egész vidék oly rémesnek tetszik előttem és

üzletátruházás delictumát kell megállapitani. Ezután az előadó az alkotandó törvény rövid vázlatát adja, abból indulván ki, hogy nálunk eltérően a franciaországi viszonyoktól az üzletátruházások lehetőségét törvényes eszközökkel elősegiteni nem közgazdasági szükséglet. Általános szabályként tehát megállapitandónak véli, hogy az átvevő az üzlet üzeméből eredő kötelezettségekért felelősséggel tartozzék annyiban, amennyiben azokat ismerte és a rendes kereskedő gondosságának alkalmazása mellett megtudhatta. Kiemeli, hogy ha ezen felelősségnél tovább akarunk menni, akkor módot kell adni arra is, hogy az átvevő az átadó kötelezettségeit megtudhassa. Feltétlen és korlátlan felelősséget tart kimondandónak rokonok és házastársak között és — tekintiettel éppen a kis üzleteknél gyakran előforduló átruházásokra — a törvény keretébe bevonandóknak tartja azokat a kiskereskedőket is, akik cégjegyzésre és kereskedelmi könyvek vezetésére nem kötelezettek. — Végre rámutat a kereskedelmi törvény azon hézagára, amely szerint, ha valaki egy egyéni cégbe lép be mint társtag és az egyéni cégből társaság alakul, a társaság az előbbeni egyéni cég kötelezettségeiért nem felelős és az ezen rendelkezéssel üzött visszaélések ellen is a felelősség feltétlen megállapitása által törvényhozási intézkedést javasol.

A nagy tetszéssel fogadott előadás után az egyesület külön éttermében társasvacsora volt, amelyen több, mint 150 tag vett részt. A társasvacsora folyamán elnök, baraszti *Jellinek* Henrik a vendégeket és felolvasót, *Szerb* Károly kereskedelmi tanácsos *Lánczy* Leó udvari tanácsos kereskedelmi kamarai elnököt köszöntötte fel, mint aki a kereskedelem és ipar érdekeiért egész tudását és tekintélye egész sulyát latba veti és erről az utolsó időben is élénk bizonyságot nyujtott. Ezeken kivül még számos felszólalás történt.

Ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása december 15-én a következő volt: Bankjegyforgalom 1.531,236.000 korona (— 22305.000 korona). Erckészlet 1.475,125.000 korona (+ 1,389.000 korona.) Váltótárca 253,781.000 korona (— 19,334.000 korona). Lombard-üzlet 45,236.000 korona (+ 15.000 korona.) Adómentes bankjegytartalék 338,959.000 korona (+ 23,794.000 korona.)

A román fabehozatal. A Pol. Ért. jelenti: Ország felől az utóbbi években mindinkább nagyobb famennyiségek jönnek át a határunkon teljesen vámmentesen, báró Feilitzsch Arthur országgyülési képviselő e káros körülményt szóvá tette az *Országos Erdészeti Egyesület* választmányi ülésén, kiemelvén, hogy mig a magyar fa Romániában vám alá esik, sőt annak átvételénél is magas biztositékot kell letenni, addig a potom áron összevásárolt román fa vámmentesen jön be s saját fatermésünk árát lenyomja. Ervvel szemben csekély jelentőségü dolog, hogy a román fa nyers állapotban jön be és belföldi fürészeken dolgoztatik fel, mert ezen fürészek nyersanyaggal hazai erdeinkből is el volnának láthatók. Indítványozza, hogy az Országos Erdészeti Egyesület irjon fel a kormányhoz, hogy ugy az autonom vámtarifa megállapításánál, mint a Romániával kötendő kereskedelmi szerződésben gondoskodjék arról, hogy a Romániából beözönlő fa ugyanoly elbánásban részesittessék, amilyenben a mi fatermésünk a Románia felé irányuló kivitelnél részesül. Indítványát elfogadták.

Áruforgalom. A Balkán-államok, nevezetesen Szerbia és Bulgária áruforgalma a kiviteli irányban már évek óta pang. Egészben véve Zimony-Belgrádon át november hónapban összesen 5550 tonna különböző árut szállitottak. 356 tonnával kevesebbet, mint a mult évi november hóban; ebből cukorra 1000 tonna esett amivel szemben a tavalyi november havi kivitel 1913 tonna volt.

A behozatal 16.235 tonnát tett ki, tehát majdnem kétszeresét a mult évi november havi behozatalnak. Ebből a szilva az egész behozatalnak 7%-át, tehát a tavalyi november havi bevételnek több mint négyszeresét képezi. E mellett 1520 tonna (— 480) friss gyümölcsöt és 10.0 tonna (+ 280) tojást hoztak be a mult hónapban; ez utóbbit leginkább bolgár és török állomásokról szállitották. Ezenkivül Zimonyon át 556 kocsirakomány szarvasmarhát (— 108) és 280 kocsirakomány sertést (+ 11) hoztak be. Az év elejétől november végéig a Zimonyon át való összkivitel 56.760 tonna (+ 4·5%) a behozatal pedig 69.930 tonna (+ 48%) volt. Ehhez járul még az élőállatok behozatala és 690 kocsirakomány szarvasmarha (+ 1532) és 2116 kocsirakomány sertés (+ 4·4); a sertésszállitás majdnem kizárólag a kőbányai piacra irányult.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Bruckner* és *Baron*-cég *Budapest*, *Vorobicz* Kálmán kereskedő *Nagy-Enyed*, *Molnár* Mihály kereskédő *Nagybánya*, *Zimánd* Mór órás és aranyműves *Győr*, *Klein* R.-cég *Nagy-Kálló*, *Fenyves* Izsó vaskereskedő *Ungvár*, *Falkenflug* és *Gottlieb*-cég *Budapest*, *Freytag* Manó kalapkereskedő *Budapest* (Váczi-körut 82.).

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 37.50 korona pénzben, 38.50 korona áruban. *Bécsben* az irányzat valamivel gyengébb. A kontingentált készáru 36.20 korona pénzben, 36.60 korona áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósitása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökör 935 darab, magyar tehén 593 darab, szerbiai ökör 691 darab, szerbiai tehén 53 darab, növendékmarha 24 drb, bivaly 24 drb, bika 155 darab, összesen 2475 drb. Gazdasági marhák: igás- és hizlalni való ökör — darab, fejőstehén 157 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósitás zártáig; vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségü 64.— K.-tól 70.— K.-ig, kivételesen 72.— K., 100 kilónként élő sulyban, középminőségü 56.— K.-tól 62.— K.-ig, silányabb minőség 50.— K.-tól 54.— K.-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségü 50 K.-tól 62.— K.-ig, kivételesen —.— K.-ig. Silányabb minőségü 40 K.-tól 48 K.-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségü 60.— K.-tól 72.— K.-ig, kivételesen — K.-ig, középminőség 56 K.-tól 64.— K.-ig, silányabb minőség 50 K.-tól 54 K.-ig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőség 50 K.-tól 60.— K.-ig, kivételesen — K.-ig, silányabb minőség 42.— K.-tól 48.— — K.-ig. Bika jobb minőségü 54 K.-tól 68.— K.-ig, kivételesen 72.— K.-ig, silányabb minőségü 44.— K.-tól 52.— K.-ig. Bivaly 32 K.-tól 43 K.-ig, kivételesen —.— K.-ig. Magyar tehén 40.— K.-tól 54.— K.-ig, kivételesen —.— K.-ig. Tarka tehén 44.— K.-tól 56.— K.-ig, kivételesen —.— K.-ig. Mind 100 kilónként élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökör elsőrendü —.— K.-tól —.— K.-ig kilogrammonkint, kivételesen —.— koronától —.— K.-ig páronkint, középminőségü —.— K.-tól —.— K.-ig 100 kilónként —— K.-t — K.-ig páronkint, silányabb minőség —— K.-tól — K.-ig 100 kilónként, — K.-tól —— K.-ig páronkint. Hizlalni való ökör fehér — kg.-kint —.— K.-tól —.— K.-ig. Fejőstehén keresztezett szines 160 K.-tól 240 K.-ig darabonkint, bonyhádi faj 220 K.-tól 335 K.-ig darabonkint, kivételesen — K.-tól — K.-ig. Igás bivaly —.— K.-tól —.— K.-ig páronkint.

Vágómarhából a fölhajtás kb. 500 drbbal nagyobb volt a multheti s mivel az előrehaladt idény miatt a szükséglet hétről-hétre csökken, az árak jó minőségeknél 1 K.-val, gyöngébb minőségeknél 2 K.-val mmkint csökkentek; a vásár később egy kissé javult s több csapat multheti változatlan árakon kelt el. A fejőstehén-üzlet változatlan. A jövő héten a vásár a karácsonyi ünnepek miatt szerdán tartatik meg.

Borjuvásár. 1902. évi december hó 18-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 218 drb, leölt borju — db, bécsi borju —— db, — db., növendékmarha 24 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Árjegyzések. — Belföldi élő borju I. rendü 80—88 f.-ig, kivételes 92 —, II. rendü élő borjukért 68—78 f.-ig, 1 kilónkint, leölt borju I. r. —— f.-ig, II. r. —— f.-tól —— f.-ig, kivét. 1 kilónkint levonás nélkül. Rugott borjukért 36—56 f.-ig. Növendékmarha — f.-tól — f.-ig, I. r. —— f.-ig, középminőségü —— f.-ig, alárendelt —— f.-ig, 1 kilónkint. Bárány élő —— k., leölt bárány —— K. kivételesen ár —— k.-ig páronkint. — Dacára a kis fölhajtásnak, az üzlet változatlan lefolyásu volt, árcsökkenés 3—4 fillér kilogrammonkint.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhidi intézősége.) December 18-án. Fölhajtás: Zsirsertés, ugymint öreg I. rendü 350 kilogrammon felül 185 darab, II. rendü 280—350 kilogrammig 96 darab, kanló — darab, silány 143 darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogrammig 143 darab, könnyü 220 kilogrammig — darab, süldő 30 darab, malac — kilogrammig 90 darab. Összesen — darab. Hussertés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyü 250—300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Fölhajtás összege 1127 darab. Előző napi maradvány 255 darab, összesen 1382 darab. Eladatott 851 db. Maradvány 531 db. A vásár irányzata közepes. Az árak hanyatlóban. — Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 84—85 fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 82—86 fillérig, selejtezett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 86—92 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 84—90 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 80—84 fillérig, süldő —— fillérig, malac —— fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felül —— fillérig, könnyü 140—300 kilogrammig —— fillérig, süldő —— fillérig, malac 40 kilogrammig —— fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonkint, élősulyban.

---

mindig aggódom ön miatt, hadnagy ur, ha a sötétben egyedül megy vissza Starocinba.

A belső felindulás fátyolán keresztül Artur a drága leány nyilatkozatában nem az életéért való aggodalom kifejezését látta, hanem csak annak jelét, hogy a leány nem akar vele egyedül maradni.

Artur ajkára egy gunyos megjegyzés tolult, de mégis uralkodott magán és meghajtva magát, azt mondta a lengyelnek:

— Szivesen elfogadom szeretetreméltóságát, Borowiecki.

Együtt mentek dr. Wegener szobájába, hogy attól is elbucsuzzanak.

Azt a néhány pillanatot, mialatt az öreg orvos a jegyző szülei és testvérei felől tudakozódott, használta ki Artur, hogy Fridának szenvedélyes izgalomban odasugja:

— Oly körülmények állottak be, nagyságos kisasszonyom, amelyek arra kényszeritenek, hogy alkalmasint már hétfőn este innen elutazzam. On tudja, mi nyomja szivemet, adja jelét holnap, amikor a kerti-ünnepélyen meg fog jelenni, vajjon szabad-e önnel nyiltan és becsületesen beszélnem, vagy sem.

Frida e szavaknál egészen elhalványodott. Egy székbe kapaszkodott, amely mellette állt. Aztán lesütve szempilláit, igenlő válaszul lassan meghajtotta fejét...

Az urak hazamentek.

Mikor már tulvoltak a rosenthali birtokon, Borowiecki, minden bevezetés nélkül, igy szólt Sellinhez:

— Az ön gyakori látogatásai Rosenthalban... szabad-e azokat összeköttetésbe hozni azzal a lakosság körében elterjedt hirrel, hogy dr. Wegener maga az öreg Merten Ralph gyilkosa.

Artur azonnal átlátott e cselvetésen és tisztában volt vele, hogy a lengyel gonoszat forral ellene. Utálta különben is ezt az embert, mégis türtőztette magát és igy válaszolt:

— A nép véleménye tisztára külsőségek által befolyásoltatta magát és nyilván téves uton jár.

— Ugy, — szólt a lengyel kissé gondolkozva, majd hozzátette: — Nyiltan mondva, én már aggódtam az öreg ur miatt.

Épp jókor érkezett a kocsi a starocini kastély elé. Az urak elváltak egymástól. Borowiecki csupa szeretetreméltóság volt megint.

Még sem tudott Artur egész éjjel szabadulni attól a kinzó gondolattól, hogy a lengyel részéről sejtett veszedelem fenyegeti, annál is inkább, mert nem ismervén a veszedelem lényegét, nem is védekezhetett ellene.

XXI.

A kerti ünnepélyre csaknem utolsónak érkezett Wegener Frida. Világoszöld selyemruha volt rajta, csipkés napernyője és nagy szalmakalapjának szalag- és csipkedisze hasonló szinü volt. Amint az alczredes karján belépett a terembe, egész sereg fiatalember rohant feléje civilben és egyenruhában. Még Wittig is, a kövér erdésztiszt hirtelen abbahagyta Sellinnel megkezdett beszédét és a körülrajongott leány közelébe iparkodott jutni.

Táncrendjét hamar teleirták imádói. Sellin félreállt. Kényelmetlenül érezte magát annak látára, hogy a mosolygó hizelgők oly sürü csapata ostromolja kedvesét, de nem tágitott helyéről. A leány körülnézett a teremben, hirtelen észrevette Artur, mindkettőjük tekintete találkozott és szemeik másodpercekig pihentek egymáson. Aztán egyszerre fölemelte kezét, amelyben esernyőjét tartotta és e szavakkal:

— Engedjenek, uraim! — maga egyengette magának az utat tolakodó imádóinak falanxán keresztül.

Odalépett Artur elé.

— Jó napot, hadnagy ur, szólt halkan és kezét nyujtotta Sellinnek, aki azt sokáig szorongatta.

— Az én nevem számára bizonyosan nincs már hely táncrendjében, — kérdé Artur félreismerhetlenül keserü hangon.

— Csakugyan nincs már hely... de én...

Hirtelen elhallgatott és bájos elfogódottsággal, reszkető kézzel felnyitotta táncrendjét és rámutatott egy helyre, ahol a nyomtatott „Lengyelke“ szó mellett nagy világos betükkel ez a név állott: Sanders Artur, Frida sajátkezü irásával.

Sellin szive egészen megtelt a boldogság melegével. Ez volt a jel, a kért jel! Egy csapásra elmult lelkének minden aggodalma; a leány, akit imádott, nem volt kacér... nem volt szemérmes... igazi, szerető asszony volt, aki képes volt természetes tartózkodásáról is letenni, csakhogy rokonszenvének nyilt jelét szolgáltassa annak a férfinak, akihez vonzódott.

Artur megragadta a leány karját:

— Köszönöm, ezerszer köszönöm!

Artur ezután karonfogva vezette Fridát az asztalhoz. Borovieczki egy pillanatra sem vette le szemét a párról és ökölbe szoritotta kezét, egy rut mosoly egy pillanatra eltorzitotta arcát.

Az ünnepély programmszerüen folyt le. Reggel öt órakor az utolsó polkát huzták a zenészek és nemsokára mint a vendégek utolsója Konicki hintaján Frida is eltávozott a starocini kastélyból Sellin társaságában.

A kocsis elaludt a bakon, de a lovak igy is megtalálják a megszokott utat.

Frida és Sellin az egész uton egy szót sem szóltak egymáshoz, pedig Arturnak annyi mondanivalója lett volna és elhatározta magában, hogy ha majd hazakiséri Fridát, ki fogja önteni előtte szivét. De nem tudta megzavarni ezt a szent csendet. De keze halkan odasimult Frida lágy, meleg kezéhez és ő csókolgatta szenvedélyesen...

XXII.

Frida hazaérkezése után le sem feküdt, de az álmatlanul töltött éjszaka meg sem látszott rajta, amikor délelőtt 11 órakor belépett atyja szobájába. Az öreg orvos arca még betegebbnek látszott, mint máskor.

(Folytatása következik.)

Bécsi juhvásár. December 18. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a following hajtás 2405 darab juh volt. Árak kigrkint kiviteli juh 48—54 fillér, kivételesen ——— fillér, anyajuh 40—46 korona páronkint. Az irányzat gyönge.

Bécsi szarvasmarhavásár. December 18. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3522 darab borjut, 1668 darab élő sertést. 2440 darab levágott sertést, 409 darab levágott juhot, 529 darab bárányt.

A vásár hangulata lanyha.

Eladási árak: Élő borju ——— fill., elsőrendű 96—104 fillér, legeleje 106—116 fillér, lev. borju 76—84 fillér, elsőrendü ——— fillér, sertészsir 96—108 fillér, fiatal sertés 70—86 fillér, kivételesen — f., levágott nehéz sertés 96—112 fillér, kivételesen — fillér, husra hizlalt ——— fillér, zsirra hizlalt sertés ——— f., könnyü sertés 112—120 fillér elsőrendü süldő 90—108 f., élő juh ——— f., levágott juh 56—80 fillér, bosnyák silányabb sertések ——— fillér, kilogrammonként. Bárány 12—24,— korona páronként.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, december 18.

Amerika ma változatlan árfolyamokat küldött. A mi piacunkon a beállott enyhe időjárás következtében az irányzat nagyon lanyha volt. A malmok a vételektől tartózkodtak és az árutulajdonosok, kiknek eladniok kellett, az árakból engedtek. Összesen 8000 métermázsa 5 fillérrel olcsóbb árakon kelt el.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm 80·2 k. 8 K. 66 f., 400 mm. 81 k. 8 K. 55 f.. 300 mm. 81 k. 8 K. 62½ f. 200 mm. 80 k. 8 K. 42½ f., 150 mm. 82 k. 8 K. 57½ f., 100 mm. 79·5 k. 8 K. 57½ f. hibás, 100 mm. 78·8 k. 8 K. 57½ f., 100 mm. 76 k. 7 K. 75 f. üszkös. *Fejérmegyei:* 100 mm. 78·4 k. 7 K. 90 f. üszkös, 150 mm. 78 k. 8 K. 35 f., 350 mm. 75 k. 8 K. 15 f. *Pestmegyeividéki:* 200 mm. 80 k. 8 K. 30 f. 200 mm. 78 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 78·5 k. 8 K. 35 f., 200 mm. 77 k. 8 K. 12½ f. kev., 600 mm. 76·5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 76·5 k. 8 K. — f. *Bánsági:* 800 mm. 78·2 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 76·8 k. 8 K. 80 f. *Bácskai:* 100 mm. 87·3 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 87·5 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 79·5 k. 8 K. 22½ f., 150 mm. 76 k. 8 K. 22½ f., 100 mm. 75·5 k. 8 K. 22½ f., 150 mm. 76 k. 8 K. 22½ fillér. *Bajai:* 1000 mm. 76 k. 8 K. 10½ f. *Felsőmagyarországi:* 500 mm. 79·5 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 15 f., malomba szállitva, 500 mm. 76·5 k. 8 K. 05 f.

Mind három hónapra.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde s okásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza			Kiló	Kilogramm ára		Kiló	Kilogramm ára	
				K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	uj		76	0,—	0,—	60	8.3	8.45
"	"		77	0,—	0,—	64	8.40	8.56
"	"		78	8.16	8.20	82	—.—	—.—
"	"		79	8.30	8.40	—	—.—	—.—
Fehérmegyei			76	0,—	0,—	80	8.20	8.35
"	"		77	8.05	8.16	81	8.30	8.45
"	"		78	8.12	8.23	82	—.—	—.—
"	"		79	8.30	8.30	—	—.—	—.—
Pestvidéki			76	7.98	8.—	80	8.20	8.40
"	"		77	0,00	8.16	81	8.25	8.5.
"	"		78	8.—	8.20	82	—.—	—.—
"	"		79	8.10	8.20	—	—.—	—.—
Bánsági			76	7.88	7.96	80	0,—	0,—
"	"		77	7.95	8.05	81	0,—	0,—
"	"		78	8.—	8.16	82	—.—	—.—
"	"		79	8.10	8.30	—	—.—	—.—
Bácskai			76	7.91	8.20	80	0,—	0,—
"	"		77	8.10	8.30	81	—.—	—.—
"	"		78	8.25	8.36	82	—.—	—.—
"	"		79	—.—	—.—	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemtek			Kiló	Kilogramm ára	
				K.-tól	K.-ig
Rozs	uj	elsőrendü ———	70—75	6,05	6.80
"	"	másodrendü ———	—	0,00	0,00
Árpa	"	takarmány ———	60—62	6.85	6.—
"	"	égetni való ———	62—64	6.15	6.75
"	"	sörfőzésre való ———	64—66	0,—	0,—
Zab	"	—	39—41	6.75	6.85
Tengeri	"	bánsági ———	—	0,—	0,—
"	"	mámenmi ———	—	0,—	0,—
Repce	uj	kápeszta ———	—	10,—	10.50
"	"	bánsági ———	—	0,—	0,—
Köles	"	—	—	5.70	6,—

A határidő-üzlet a tegnapi záró árfolyamokkal kezdődött és eleinte igen lanyha volt. Később, midőn a legalacsonyabb árfolyamokat jegyezték — áprilisi buza 7.72-ön 7.79 után állott — az irányzat barátságosabbá vált és az áprilisi buza délben à K. 7.74—7.75 zárult. — Napi hozatal 15.600 mm., lisztelvitel 15.176 mm., korpaelvitel 2481 mm.

Esti zárlat: nyugodt.

Buza októberre 1903.	7.86— 7.83
Áprilisi buza 1903.	7.74— 7.75
Májusi buza 1903.	0,— — 0,—
Áprilisi rozs 1903.	6.70— 6.71
Áprilisi zab 1903.	6.26— 6.27
Májusi tengeri 1903.	5.79— 5.80
Repce augusztusra 1903. . . .	11.95—12.05

A budapesti értéktőzsde.

A frankfurti esti tőzsde szilárd jegyzései folytán az *előtőzsde* elég szilárdan indult meg, s az összes nemzetközi, mint helyi papirok árfolyamemelkedést mutatnak fel; államvasuti részvényekben azonban ma is nagyobb kinálat mutatkozott. A *déli tőzsde* küllöldi jegyzésekre szilárd maradt, csak államvasuti részvények bécsi eladások folytán maradtak bágyadtak. A helyi piacon leszámitolóbank, jelzálogbank, közuti és városi vasut részvényei voltak előtérben, melyek árfolyamai ujabban emelkedtek. A valuták és devizek árfolyamai változatlanok. Az *utótőzsde* üzletlenül bár, de szilárd árfolyamok mellett zárult.

Az előtőzsdén előfordult kötések: Magyar hitelrészvény 707.—705.25. Magyar jelzálogbank részvény 471.50—472.50. Közuti vasut részvény 621.——623.50, Osztrák hitelrész-vény 671.—672.50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 672.50—673.—. Városi villamos vasut részvény 325.50—325.25 korona.

A déli tőzsdén forgalomban volt: Kereskedelmi bank részvény 2581.—, Nicholson-féle gépgyár részvény 160.—, Magyar Cukoripar részvény 1350.——1360 korona.

Délután 1 óra 30 perckor záródtak: 4%-os magyar koronajáradék 97.85—97.90. Magyar hitelrészvény 707.——708.—. Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank részvény 445.——445.50. Osztrák hitelrészvény 672.25—671.25. Közuti vasut részvény 624.——626.—. Városi villamos vasut részvény 325.25—327.—. Osztrák-Magyar államvasut 673.25—672.50 korona.

Az utótőzsdei zárlat: Osztrák hitelrészvény 671.75. Magyar hitelrészvény 708.50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 674 25. Közuti vasut 626.25 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a termény-üzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 52.—58.— korona, vörös aprószemü 54.—57.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.———.— korona. középszemü 59.——62.— korona. nagyszemü 65.——68.—. korona. Disznózsir: budapesti 70 ——70,50 korona. vidéki —.——.—— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— korona. városi 4 darabos 55.——55,50. korona, 3 darabos 56.50—57.— korona. füstölt —.———.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50—15.— korona 120 darabos —.———.— korona. 100 darabos 15.50—16.— korona. 85 darabos 19.——19.50 korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.——13,50 korona. 100 darabos 14.50—15.— korona. 85 darabos 18.50—19.— korona. Szilvai: slavóniai 17.——17.50 korona, szerbiai 15.50—16.— korona azonnal való szállitásra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, december 18. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A mai határidőtőzsdén az enyhe idő következtében és a budapesti árfolyamokra való tekintettel élénk lett az eladási hajandóság s az irányzat lanyha volt. Később javulás mutatkozott és az árfolyamok általában 2 filiért vesztettek.

Buza tavaszra 7.86—7.83—7,87, rozs tavaszra 6.98—6.96—6.98, zab tavaszra 6.55—6.57 K.

A bécsi értéktőzsde.

Bécs, 1902. december 18. (Saját tudósitónktól.)

A mai *előtőzsde* az államvasuti részvények kinálatával kezdődött, melyek árfolyamai azon hirre, hogy az államosítási akciót ujabban elhalasztották, nagyobb visszaesést szenvedtek; kereslet csakis hitel- és vasmürészvényekben mutatkozott. A lanyhább időjárás következtében dunagőzhajózási részvények árfolyamai javultak, mig a *déli zárlat* felé a vasmürészvények realizáció folytán gyegébben zárultak. Az irányzat az általános üzlettelenség dacára a kiegyezési tárgyalások jobb megitélése folytán szilárd maradt.

Bécs, december 18. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 120.10. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 156.50. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény —.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 444.—. Rimamurányi vasmürészvény 465.—. Magyar koronajáradék 97.90. 4%-os Magyar földtehern. kötvény 98.—. Magyar hitelbank részvény 707.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 201.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 376.60. Magyar keresk. bank —.—. Magyar cukoripar ——.

Bécs, december 18. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papirjáradék 101.35. 4%-os osztr. aranyjáradék 120.65. 1860-os sorsjegy 151.50. Osztrák hitelsorsjegy 434.—. Angol-osztrák bank —.—. Bécsi bankegyesület 448.—. Osztrák-magyar bank 1548. Déli vasut 61.25. Dunagőzhajózási részvény 871.—. Dohányrészvény 331.—. Császári és királyi arany 11.32. Német bankváltók 117.05. 4·2%-os ezüst járadék 101.20. Osztrák koronajáradék 100.45. 1864-iki sorsjegy 250.—. Osztrák hitelintézeti részvény 671.—. Unionbank 531.—. Osztrák Länderbank 384.—. Osztrák-magyar államvasut 673.25. Elbavölgyi vasut 451.—. Aipesi bányarészvény 368.25. 20 frank. arany 19.07—. Londoni váltóár 239.32 Bécsi Tramway Litt B. —.—. Bécsi Tramway Litt A. —.—. Lapót kohó 312.—. Az irányzat nyugodt.

Becs, december 18. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalomban* a záriatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 671.75. Magyar hitelrészvény 708.—. Angol-Osztrák bank 268 50. Bécsi bankegyesület 449.50. Union bank 531.50. Länderbank 384.50 Osztrák-magyar államvasut részvény 673.25. Déli vasut 62.—. Elbavölgyi vasut 451 50 Északnyugati vasut részvény 331.50 Dohányrészvény 465.—. Rimamurányi vasmü —.—. Alpesi bányarészvény 833.50. Májusi járadék 101.35. Magyar korona járadék 97.90. Török sorsjegyek 111.25. Német birodalmi márka —.———.—. Napoleond'or 19.07 Szilárdabb.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 18. *(Tőzsdei tudósitás.)* A tőzsde kezdetben határozottan csendes volt. A közeli ünnepek, valamint a gyér külső részvétel tartózkodást inézett elő. Bankok a tegnapi árfolyamon maradtak. Vasrészvények valamivel szilárdabbak voltak, később gyengébbek lettek. Készénrészvények változók, járadékok szilárdak, vasutak el voltak hanyagolva. Később igen csendes üzlet mellett helyi értékek, járadékok és vasutak változatlanok. Magánkamatláb 3½%.

Berlin, december 18. *(Záriat.)* 4·2%-os papirjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.—. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 98 50. Osztrák-magyar államvasut 144.90. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 85.35. Magyar vasuti beruházási kölcsön —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 188 75. Általános villamossági Edison 174.80. Gelsenkirchemi 175.30. Laura-kohó 205.30. 4·2%-os ezüstjáradék 101.60. 4%-os magyar arany járadék 101.25. Osztrák hitelrészvény 212.—. Déli vasut 16.75. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.15. 4%-os uj orosz kölcsön 97.40. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 103.50. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trus —.—. Harpeni 166.—. Az irányzat szilárdabb.

Berlin, december 18. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* 4%-os magyar aranyjáradék 101.40. Magyar koronajáradék 97.95. Osztrák hitelrészvény 111.25. Osztrák-magyar államvasut 117.10. Déli vasut 19.07. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Páris, december 18. *(Záriat.)* Osztrák-magyar államvasut —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.20. Osztrák Länderbank —.— 3%-os francia járadék 99.02. Ottomanbank 592.—. 3½%-os francia járadék 99.02. Alpesi bányarészvény —.—. Déli vasut 91.—. 4%-os magyar aranyjáradék 103 80. Párisi bankrészvény 1085. Olasz járadék 104.10. Francia törlesztb. járadék 99.95. Osztrák földhitelintézeti részvény ——. Török dohányrészvény 354.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, december 18. *(Záriat.)* 4·2%-os papirjáradék 101.80. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.80. Magyar koronajáradék 101.50. Osztrák-magyar bank 111.90. Déli vasut 16.70. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.15. Bécsi bankegyesület 113.—. Villamos részvény —.—. 3%-os magyar aranykölcsön 87.85. 4·2%-os ezüstjáradék 101.65. 4%-os magyar aranyjáradék 101.50. Osztrák hitelrészvény 212 10. Osztrák-magyar államvasut 144.60. Északnyugati vasut 111.—. Bécsi váltóár 853.33. Párisi váltóár 812.25. Unio bank —.—. Alpesi bányarészvény 186.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 18. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok januárra. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 211.50. Német bank —.—. Disconto 189 10. Berlini kereskedelmi bank 156.90. Gelsenkircheni —.—. Harpeni 168.—. Laura-kohó 205 75. Olasz járadék —.—. Az irányzat szilárd.

Hamburg, december 18. *(Záriat.)* 4·2%-os ezüstjáradék 101.50. 1860. sorsjegy 152.50. Déli vasut 16.60. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.30. Osztrák hitelrészvény 212.10. Osztrák-magyar államvasut 154.75. Olasz járadék 103.10. 4%-os magyar aranyjáradék 101.20. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 18. A sertésüzlet irányzata: szilárd.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) 110—112 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) ——— illérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 114—116 illérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 113—115 fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő suly-ban) ——— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) ——— illérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő suluban ——— illérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő suluban. ——— illérig. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő suluban) ——— illérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő suluban) ——— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli suluban) 110——112 illérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő suluban) 108——110 illérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő suluban) 106—108 illérig.

Értesítés száma 1902. dec. 16. napján volt készlet 26.301 darab. — 1902. dec. 17. napján felhajtatott 332 darab. — 1902. dec. 17. napján elszállittatott 798 darab, 1902. december 18. napjára maradt készletben 25.835 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 18. —

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Lutter Nándor budapesti büntető törvényszéki jegyzőt a budapesti törvényszékhez, Rózsa Lőrinc letenyei járásbirósági aljegyzőt a debreczeni törvényszékhez helyezte át.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter Benkó István szepesmegyei ó-lublói járási szolgabirót az ó-lublói járásbiróság mellett alkalmazott ügyészségi megbizottnak állandó helyettesétil rendelte ki.

Megerősítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Zelovich Kornél mérnöknek a budapesti József-müegyetemen a hidépitéstannak a hidak szerelése, megvizsgálása és átalakitása cimü részletéből mugántanárrá történt képesitését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezettet ezen minőségében megerősitette. Ugyancsak Both Béla beszterczebányai tankerületi főigazgatósági irnokot ezen minőségében véglegesen megerősitette.

Ügyvédi kamarából. Az eperjesi ügyvédi kamara közhirré teszi, hogy dr. Payer Géza ügyvédet a kamara ügyvédnévjegyzékébe felvette.

Napirend.

Naptár. Péntek, december 19. Római-katholikus: Nemesius. — Protestáns: Neméz. — Görög-orosz (december 6.) Miklós. — — Zsidó: Kislev 19. — Nap kél: 7 óra 39 perckor. — Nyugszik: 3 óra 53 perckor. — Hold kél: 9 óra 36 perckor este. — Nyugszik: 10 óra 19 perckor délelőtt.

A kereskedelmi miniszter lopad délután 4 órakor.

A képviselőház ülnöke fogad 9—10-ig.

Téli kiállítás a Műcsarnokban. Nyitva 9 órától 4 óráig. Belépődíj 1 korona.

Padl László-kiállítás a Nemzeti Szalonban. Látható délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Az iparművészeti társulat téli kiállítása nyitva 9 órától esti 5-ig. Belépődíj 50 fillér.

Nemzeti Museum. Régiségtár. Nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Technologiai iparmuzeum nyitva délelőtt 9—1-ig.

Mezőgazdasági Museum (Kerepesi-ut 72 sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A M. Nemzeti Muzeum történeti és irodalomtörténeti kiállítása. Nyitva d. e. 9 órától d. u. 1 óráig díjtalanul, 1—2 óra között 1 koronáért.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.

Museumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Statisztikai hivatal könyvtára és térképgyüjteménye délelőtt 10—1 óráig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Museum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váczi-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váczi-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, december 18.

A depresszió magva Nyugat-Oroszország fölé került és délnyugaton a magas nyomás erősödött. A levegőnyomás szélső értékei között jelentékeny különbség van.

Közép-Európában az idő enyhe és esős. Nálunk is nyugat felől erősen emelkedett a hőmérséklet és az ország délnyugati részeitől eltekintve, sok helyütt volt nagyobb mennyiségü csapadék. Az Alföldön pedig viharok is előfordultak.

Kilátás: Enyhe, szeles és csapadékos idő várható.

Vizállás.

		Dec. 17. méter	Dec. 18. méter
Inn	Schärding	0.72	1.30
Duna	Passau	0.57	1.53
„	Linz	1.87	1.87
„	Bécs	1.92	1.72
„	Pozsony	1.75	1.89
„	Komárom	1.20	1.30
„	Budapest	0.28	0.06
„	Paks	0.27	0.20
„	Mohács	0.09	0.12
„	Gombos	1.10	0.—
„	Ujvidék	0.84	0.80
„	Pancsova	0.56	0.37
„	Orsova	0.40	0.17
Morva	Magyarfalva	0.08	0.08
Vág	Zsolna	0.42	0.40
„	Trencsén	0.11	0.18
„	Szered	0.40	0.38
Rába	Sz.-Gotthárd	0.18	0.22
„	Sárvár	0.34	0.02
„	Győr	1.52	0.84
Dráva	Pettau	0.58	0.72
„	Zákány	0.90	0.56
„	Barcs	0.64	0.72
„	Eszék	0.50	0.40
Mura	M.-Szerdah.	0.20	0.70
Szávа	Zágráb	0.—	0.14
„	Szisszek	0.20	0.19
„	Mitrovica	1.70	1.74
Szamos	Deés	0.34	0.36
„	Szatmár	0.72	0.26
Kraszna	N.-Majtény	0.—	0.—
Latorca	Munkács	0.04	0.02
Laborca	Homonna	0.03	0.30
Ung	Ungvár	0.10	0.10
Tisza	M.-Sziget	0.15	0.06
„	Tokaháza	0.33	0.32
„	V.-Namény	0.07	0.05
„	Tokaj	0.15	0.18
„	Tisza-Füred	0.30	0.10
„	Szolnok	0.05	0.02
„	Csongrád	0.48	0.54
„	Szeged	0.53	0.28
„	Török-Becse	1.18	1.19
„	Titel	0.42	0.12
Ondova	Bártfa	0.34	0.36
Topolya	Hoór	0.94	0.94
Bodrog	Zemplén	0.44	0.44
Sajó	Zsolca	1.49	1.47
Hernád	H.-Németi	0.11	0.12
Berettyó	Margita	0.35	0.19
„	B.-Ujfalu	0.15	0.29
Körös	Csucsa	0.—	0.—
„	N.-Várad	0.01	.01
„	Belényes	0.40	0.40
„	Temke	0.21	0.19
„	Gurahonc	0.38	0.38
„	Borosjenő	0.28	0.28
„	Békés	0.06	0.10
„	Gyoma	0.40	0.44
Maros	Gy.-Fehérvár	0.04	0.10
„	Branyiczka	0.02	0.02
„	Soborsin	0.—	0.—
„	Arad	1.18	1.16
„	Makó	0.20	0.20
Temes	K.-Kostély	0.34	0.40
Béga	Klizető	0.53	0.52
„	Temesvár	0.86	0.96
„	Becskerek	0.54	0.54

Férfiak ingyen kapnak

egy legujabb találmányu gyógyszert, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki ezirányt ir, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezreket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E célból elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszert felvilágositó könyvvel együtt ingyen küldeni. E házi szerrel a baj odahaza gyógyitható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyithatja magát. Ezen gyógyszer közvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szükségelnek, és csodálatosan gyógyitja az évek óta tartó betegségeket. Öregek és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut"-nak alanti cimen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukat nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyitja, hogy mily könnyen lehet e veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki irhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul, mire neki diszkreció mellett egy gyógyszerküldemény küldetik felvilágositó könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanitja. A levelek következőleg cimzendők: State Medical Institute, 9, Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesitendő.

MEG CSAK NÉHÁNY NAPIG.

Huzás már 1902. december hó 30.

M. k. jótékonycélu államsorsjáték

Főnyeremény 150.000 K. Az összes nyeremények összege 365.000 K.

Sorsjegyek á 4 koronáért kaphatók: a m. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Csepelrakpart, Vámpalota), továbbá: valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytőzsdében és váltóüzletben.

Budapest, 1902. julius hó 1-én. **M. kir. lottójövedéki igazgatóság.**

Megjelent: **AZ ATHENAEUM NAGY KÉPES NAPTÁRA**

az 1903-ki közönséges évre.

Hivatalos adatok alapján dolgozott

Tiszti czimtárral.

44. ÉVFOLYAM.

Ára kemény kötésben 2 korona.

Tartalmazza a következőket:

Naptári rész. Az év történetéről. A közélet halottai. A külföldi események. Ismeretterjesztő rész. Szépirodalmi rész. Közhasználati rész. (Közhasznu tudnivalók.) Tiszti czimtár. (Hivatalos adatok nyomán.) — Országos vásárok jegyzéke.

A vastag, kemény kötésü kötet ára 2 korona.

KAPHATÓ AZ ATHENAEUM R.-TÁSULATNÁL ÉS MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

Zsedényi Aladár

A CSICSA.

(Bácskai históriák. III. kötet.)

Budapest, Athenaeum.

Ára 2 korona.

A sajtó összvéleménye szerint egyike a legérdekesebb ujdonságoknak. Zsedényi Aladár a Bácska krónikáiba az ő szükebb hazájának érdekességeit mutatja be, mesteri megfigyelésével, szokatlan, eredeti modorban. A hálás talajon összegyüjtött históriák néprajzi szempontból is igen becsesek az irodalomra, s igy nemcsak szórakoztatnak, de tanitanak is. Fiatalokat, öreget egyaránt mulattatnak Zsedényi históriái, melyeknek pointjei a Bácska specziálitásai: a bor, a szerelem és a kártya.

Ára 2 korona.

Megrendelhető az Athenaeum részv.-tára. Budapesten VII. Kerepesi-ut 54. sz. és minden könyvkereskedésben.

Uj gyógymód **Kataphorese** gyógymód

IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK.

radikális gyógyitására legjobban ajánlják

Dr. MITZGER

kiváló gyógyhatásairól elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

A szenvedő emberiség öröme!

Dr. Garai Antal a bőr- és nemibetegségek országos hirü szakorvosa, ki már 29 éve működik e téren, elhatározta, hogy a

Népszerü Utmutató

a nemi betegségek s ezek összerü gyógykezeléséhez cimü közel 200 oldalra terjedő munkája 50-ik kiadásának mielőbb megünneplésére a még készletben levő példányokat

teljesen ingyen

bocsátja a szenvedő emberiség rendelkezésére. A könyv tartalmazza az összes titkos betegségek (önfertőzés, éjjeli magömlés, hugycsőfolyás, hugycsőszükületek, elgyengült férfierő, bujafekély (syphilis, fehérfolyás stb.) alapos leirását és legujabb összerü gyógymódját. Tehát irjon érte mindenki minél előbb, hogy ezen becses munkát (volt ára 2 frt 50 kr.) **díjtalanul** megkaphassa. Portó fejében 20 filler bélyeg küldendő. Szétküldés zárt borítékban. Cim:

Dr. Garai Antal

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.,

hol egyszersmind a felsorolt betegségek ellen a munka szerzője naponta rendel d. e. 10—1-ig és 7—8-ig este. Levelekre azonnal válaszol a gyógyszerekről gondoskodik.

895. sorozat. 030. szám.

BON

POLGÁR SÁNDOR

m. kir. szab. nyert orvosi müés kötszerész

Budapest, VII. Erzsébet-körut 50.

köteles ezen utalvány beküldése mellett, minden megrendelőnek 15% azaz tizenöt százaléknyi árkedvezményt adni, az eredeti **F. Berguerand Fils** párisi különlegességek (övszerek) gyártmányaiból. Kimerítő képes árjegyzék díjmentesen zárt levélben küldetik. Kivágatott: a BUDAPESTI NAPLÓ-ból.

Folyó év végén jelenik meg a "PÁTRIA" nyomdai részvénytársaság kiadásában

A Magyar Földbirtok 1903-ra.

Magyarország 100 holdon felüli földbirtokosainak, gazdatisztjeinek és haszonbérlőinek

Czimtára

gazdasági és munkásviszonyainak a gazdasági kiállitások, versenyek és termésredményeknek ismertetésére.

Előfizetési ára:

füzve 15 kor., kötve 16 kor. Bolti ára füzve 25 kor., kötve 26 kor

Megrendelések

a "PÁTRIA" irod. vállalat- és nyomdai részv.-társasághoz, Budapest, IX. ker., Üllői-út 25. szám intézendők.

Egyedüli elárusitása a hirneves amerikai cipőknek **Hanna & Son, Brooklyn, New-York.**

„The Gresham"

életbiztositó-társaság Londonban

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.

a társaság házában.

A társaság vagyona 1901. december 31-én ... kor. 190,871.731.—

Évi bevétel biztositások kamatból 1901. évi december 31-én . 31,555.392.—

Kifizetések, biztositási és járadéki szerződések, valamint visszvásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) . 426,999.043.—

Az 1901. évben a társaság 5556 kötvényt állitott ki . 50,727.261.94

összeg értékekben. — Prospektusokkal és dijtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállit, továbbá ajánlatokkal, dijmentesen szolgál a magyarországi- és a élet fiókja Budapesten, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

Legrégibb, legelterjedtebb magyar élclap.

48-ik évfolyam.

Mutatvány számot bárki ingyen és bérmentve kap.

Lapunk magánelőfizetői (ide nem értve kaszinók, kávéházak, vendéglők stb.) negyedévre 4 kor. helyett 3 kor.-ért rendelhetik meg.

Czim egyszerüen: **Ustökös Budapest.**

Páratlan, rendkivüli kedvezményben részesíti előfizetőit.

Előfizetési ára negyedévre 4 korona.

Szinházak heti müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház
Szombat	Ördög Róbert	Az attaché	Hapták	Bob herceg	Niniss
d. u. Vasárnap este	Berlichingeni Götz	Ibolyafaló Karácsonyi álom	A doktor ur Hapták	A betyár kendője Bob herceg	Herkules munkái Niniss

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHAZ.

Péntek, 1902. december hó 19-én.

Tannhäuser

és a wartburgi dalnokverseny.

Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét irta Wagner Richard. Forditotta id. Ábrányi Kornél.

Személyek:

Hermann	Ney D.	Biterolf	Várady
Erzsébet	Diósyné	Heinrich	Kiss B.
Tannhäuser	Broulik	Reimar	Kornai
Wolfram	Beck	Vénus	Kaczér
Walter	Kertész	Pásztorfiu	Payer

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHAZ.

Péntek, 1902. december hó 19-én.

Faust.

Tragédia 6 szakaszban. Irta Goethe. Ford. Dóczi L.

Személyek:

Faust	Pálfi	Szomszéd	Iványi
Mefistofeles	Gyenes	Öreg paraszt	Abonyi
Wagner	Gabányi	Föld szelleme	Egressy
Tanitvány	Dezsö	Margit	Márkus
Bálint	Horváth	Mártha	Vizváriné

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHAZ.

Péntek, 1902. december hó 19-én.

Hapták!

Vigjáték 3 felvonásban. Irták Schönthan és Schlicht Magyarositotta Hazai Hugó.

Személyek:

Vida Márton	Hegedüs	Jeanette	Kész R.
Jani s fia	Tapolcai	Barnáné	Makrócyné
Mrs Anny	Csillag	Kati szakácsné	Rostagné
Homonnay	Góth	Huszár	Szerémy
Homonnay	Fóthi	Ferenc	Kassay
Timár Imre	Vendrei	Kertészfiu	Harmath
Tomorfalvi	Fenyvesi	Korodi	Dayka
Söveges	Balassa	Jaklics	Bárdi
Liseri	Kürti	Farkas	Győző

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Péntek, 1902. december hó 19-én.

Az anyós.

Enekes bohózat 5 felvonásban. Irta Ferrier Paul. Ford. Komor Gy. Zenéjét összeállitotta Barna Izsó.

Személyek:

Montmiral	Szirmai	Camaret	Németh
Georgette	Ledofszky	Victoire	Siposné
Boisramenéné	Láng Etel	Adele	Dóri M.
Flavacourt	Szerdahelyi	Putra Szaib	Kiss M.
poupardin	Kovács M.	Bernard	Solymosi
Vernaison	Pázmán	August	Nyárai

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Péntek, 1902. december hó 19-én.

Pálmay Ilka asszony vendégfelléptével.

Niniss.

Énekes bohóság 3 felvonásban. Irta Hennequin és Millaud. Forditotta Csepreghy Ferenc.

Személyek:

Korniszky	Faragó	Narcziss	Delly
Niniss	Pálmay	Pincér	Lenkeffy
Gregoire	Sziklai	Vadász	Szabó
Anatol	Ráthonyi	Amanda	Abelovszky
Desablette	Giréth	Silleryné	Sziklainé
Dupiton	Hidvéghy	Georgine	Almássy

Kezdete 7½ órakor.

URANIA SZINHAZ.

Péntek, 1902. december hó 19-én.

Rákosi Szidi színésziskolá ának vizsgai előadása.

Pogány Gábor.

Dráma 4 felvonásban. Irta Ferenczy Ferenc.

Kezdete 7½ órakor.

Karácsonyi zongora-kiállitás!

Éder Antal Gyula

zongora-termében

(Alapittatott 1846.)

IV., Váci-utca 28. sz.,

a Városház-tér mellett.

Magyarorsz. legjobb és legjutányosabb bevásárlási forrás a Árjegyzék díjmentes. Eladás részletfizetés mellett is. Ehrbar, Bechstein, Lyra, Bösendorfer, Kutschera, Oezer, Mikuli, Melkus és számos más jóhirnevü bel- és külföldi gyártmány raktára.

Legujabb! **Pneuma önmüködő pianinó** Legujabb!

a mai kornak legtökéletesebb hangszere, rendes kézi zongorajátéktól meg nem különböztethető, terjedelmes szép hanggal, elegáns külsővel. — A t. közönség b. látogatását kéri.

Kávé és tea közvetlenül a termelőtől a fogyasztónak.

Legfinomabb és legolcsóbb vásárlás — Kunz testvèrek

22 saját fiók. Számos raktár a vidéken.

— Budapest, Fürdő-utca 9. —

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató

Nagymező-utca 17.

Ma

uj betanulással:

Luna asszony

berlini burleszk-fantasztikus kiállitásos operett; irta Lincke Pál.

Személyek:

Pusebach	Wohlgemuth Róza
Marie	Bauer Róza
Steppka	Kaltan Gusztáv
Lämmermayer	Baumann Károly
Pannecke	Roland Otto
Luna	Door Jenny
Sternsnuppe herceg	Wilhelmi Károly
Teofil	Hanno Edmund
Stella	Linden Liseri

Továbbá:

Tarka Szinpad

és a nagy

különlegességi programm

Az előadás 8 órakor kezdődik.

A télikertben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

Kitüntetve ezüstéremmel Párisi világkiállitás 1900.

Kitüntetve az ezredéves orsz. kiállitáson.

Donáth Sándor

tajtpipa-metsző

BUDAPEST,

Kossuth Lajos-utca 3. sz.

Ajánlja dus raktárát saját készitményü tajtek- és borostyánkő-árukban, cimer, monogram, autogram, legfinomabb kivitelben.

Különlegességek spanyol tajtékban.

Régi kiszivott tajtékpipák vétele és eladása.

Nagy raktár divatos sétabotokban. Pipaárlapok ingyen és bérmentve.

Karácsonyi bevásárlás

előtt tekintsük meg

KERTÉSZ TÓDOR

megnagyobbitott müpáraru-raktárában a Kristóf-téren az elkülönitett osztályokban kiállitott

uj irányu bronz- és bőráru ajándéktárgyakat.

Art nouveau. Ebédlő-, dohányzó-, játék-, tea- és irodszatal-tőlszerelések. Lakberendezési disztárgyak. Mahagoni butorkák. Ujdivatu képkeretek, stb.

Ezerféle uj karácsonyfadisz.

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

Horváth Elemér és Dayka Balázs

Művészeti és hangverseny-rendezési irodája

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 37. sz.

Elvállalja egyesületeknek, kaszinóknak, hangversenyek, családoknak háziestélyek rendezését, ugy a fővárosban, mint a vidéken. Összeköttetésben áll a legelőkelőbb művésznőkkel, művészekkel és irókkal. Eljár mindenféle művészeti ügyben.

Ünnepi és alkalmi ajándékul legalkalmasabb DISZMÜVEK

A Magyar Nemzet Története Irta Szalay József és dr. Barótl Lajos. — A magyar nemzet ezer esztendejének története. A történeti igazságok hirdetője; nem szolgál felekezeti vagy politikai érdeket. Senki erényeit nem kisebbiti, senki hibáit nem szépiti. Előadása nem hosszadalmas, kerüli az aprólékos részletezést. De a hol elmondani valója akad, ott nem hallgat. Nem néz se jobbra, se balra. Pártatlan krónikása az országnak, őszinte birálója a nemzetnek. Nagyszabású történelmi képtár: 1093 a szöveg közé nyomott kép és 97 mümelléklet van benne. Négy nagy és vastag kötetből áll. Vászonkötésben, a magyar korona dombornyomásu képével ára ..... 60 korona. A Corvina-kötésekhez hasonló félbőrkötésben, ára ..... 64 korona.

Költők Albuma (Folio alak.) Szerkesztette: Radó Antal. A legnagyobb magyar diszmü. Alakjával is imponál. A legtartalmasabb magyar diszmü. A modern magyar költészet szinejavának foglalata. A legszebb magyar diszmü. Harminczöt kiváló magyar festőművész készitett hozzá szebbnél-szebb képeket. A legváltozatosabb tartalmú diszmü. Minden újabb, jobb magyar költőtől közöl néhány verset. A legmagyarabb diszmü. Tartalmában magyar szellem, kiállitásában magyar izlés. A legolcsóbb diszmü. Egész képtár van benne, tele a költői irodalom remekeivel, pazar kiállitás s az ára mégis csak ..... 56 korona.

RUDOLF trónörökös: Utazás a Keleten A felejthetetlen királyfi irodalmi emléke. Egyénisége, lelkét és müveltségét ismerjük meg belőle. Szingazdag, eleven és tartalmas leirása a Kelet világának. Alapos és részletes tárgyalása a történeti, föld- és néprajzi viszonyoknak. Megörökitése ezernyi aprólékos megfigyelésnek, finom impressziónak. Megbizható tanácsadó és utmutató Keletre utazóknak. Apró képek, alakok, tájak és hangulatok megörökitése. A magyar utazási irodalom egyik legbecsesebb alkotása. Diszkötésben, arany metszéssel, ára 20 korona.

A Magyar Szabadságharcz története Irta Gracza György. Az 1848—49-iki szabadságharcz legrészletesebb története. A kulturális és politikai események bőszavú krónikája. A tudós készültségével és kritikájával, de a hazafi lelkesedésével van megirva. Képei egész muzeumát teszik a szabadságharczi emléknek. Minden nevezetesebb hely, épület, jelenet és szereplő egyén meg van örökitve benne. A szabadságharcz idejében készült kiállitványok és egyéb nyomtatványok tára. Okiratok és levelek hasonmásának gyüjteménye. Az egész munka öt hatalmas kötetből áll. A budai honvédazobor dombornyomású másával diszitett remek táblában, ára ..... 70 korona.

Az Aradi Vértanúk Albuma (Albumalak.) Szerkesztette Varga Ottó Árad sz. kir. város és az aradi Kölcsey-egyesület megbizásából. Az aradi vértanúknak emelt diszes irodalmi emlék. Ötödik kiadás. Nyolczvanhét képpel és 6 mümelléklettel. Diszes kötésben, ára ..... 15 korona.

Röptében a Világ Körül Diszes kiállitású, értékes ajándékmü. Egyesíti a szépet a hasznossal. 256 remek képben bemutatja a világ szépségeit. A képek magyarázó szövegét irta Tímár Szaniszló. Diszes albumkötésben 20 korona.

Az Állatvilág pillanati fényképekben A képekhez magyarázatot irt: dr. Heckl L. a berlini állatkert igazgatója nyomán dr. Szterényi Hugó. Eredeti könyv a maga nemében. Egyaránt való az ifjúságnak és az iskolának. A szakembernek és a laikusnak. A tudósnak és a művésznek. Minden állatkép csupa élet; mind élő állatoknak fényképezés utján készült másai, még pedig művészieszu plasztikus reprodukczióban. Az egész munka ára diszkötésben ..... 20 korona.

Sárkányok országában. Cholnoki Jenőtől. Kina leirása. Ára füzve ..... K 13.— Diszkötésben ..... K 15.—

Megjelentek és megrendelhetők havi részletfizetésre:

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésében

Budapest, VI. ker. Andrássy-ut 21.

Magyar királyi államvasutak Igazgatósága.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőrönd ök táskák, kalapok, ruha- és fehérneműtek botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverezés alkalmával azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adatni.

Pest-nyugoti állomáson 1902. decz mber 19-én d. e. 9 órakor.

Miskolcz gőm. p. u. állomáson 1902. december 23-án d. u. órakor.

Budapest, 1902. december hava án.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

CIMBALMOK.

Legujabb acélszerkezettel, 5 évi jótállással, legszebb hanggal, részletfizetésre is kaphatók. Sajátgyártmányu hangszerek, u. m.: cimbalmok, hegedük, harmonikák, ocarinák, hegedük stb. Kitünő magyar hurok. Szakmos kitüntetés és ellismerés a jó munkáért. Nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök meg.

Mogyoróssy Gyula

magyar hangszergyár telepe.

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-ut 71. sz.

Az általunk készitett

Diesel-HŐ-ERŐGÉPEK

féle szab.

elsőrangu erőgépek. Összehasonlithatatlan csekély mennyiségü tüzelő-anyagot (nyers kőolajat) fogyasztanak, elannyira, hogy a

tényleges lóerő óránként csak 2—3 fillérbe kerül.

A nyersolaj tökéletesen és füst nélkül ég el. A Diesel-gépek mindenkor föltétlenül üzemre készek, rendkivül pontosan, az ellenállással arányosan szabályoznak, a miért is

villamos világitási telepek és váltakozó terheléssel járó üzemek

részére különösen alkalmasak. Részletes fölvilágositással, képes leirással, költségvetéssel szivesen szolgálunk.

Fegyver- és gépgyár részvénytársaság Budapesten.

Üzlethelyiség-változtatás miatt az összes raktáron levő **Kiváltságos olcsó árak!**

porcellán-, majolika- és üveg-disz- és használati tárgyakat

rendkivül mélyen leszállitott áron árusitom el.

Csak elsőrangu áru!

FISCHER EMIL cs. és kir. udvari szállitó Budapest, IV., Bécsi-utca 3. szám.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből 4 fill. Vastagabb betükből 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyegzet kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

A pró hirdetéseket központi irodánkban és eredeti ányuta melletti még a következő fiókokban lehet feladni:

Breuer nővérek
dohánytőzsdéje
Teréz-körut 54. szám alatt.

Deutsch Miksáné
Andrássy-ut 38.

Ekstein Bernát
hirdetési iroda
V. ker. Fürdő-utca 4. szám.

Engelmann Mór
gyorssajtónyomda
IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál
könyvkereskedése
IV., Gróf Cziráky-féle palota. Kossuth Lajos-utca. Kigyó-tér, (Koronaherceg-utca sarkán.)

Fischer J. D.
hirdetési iroda
IV. Gerlóczi-utca 1.

Goldberger A. V.
hirdetési iroda
V. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Józsefn
Andrássy-ut 50.

Goldgruber Mór
könyvkereskedő
II. ker., Fő-utca 17. szám.

Haasenstein és Vogler
hirdetési iroda
V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Jambrikovits
dohánytőzsdéje
Kerepesi-ut 50. (Takarékp.épül.)

Kernberg Rozália
dohányjövedéje
VIII. ker., Museum-körut 18.

Leopold Gyula
hirdetési iroda
VII., Erzsébet-körut 54. I. em.

Mosse Rudolf
hirdetési iroda
Ferenciek-tere 8

Mezei Antal
hirdetési iroda
IV. ker. Eskü-ut 9. szám.

Nemetsek A. J.
ujság-árudája
IV. ker. Pelöfi-tér 3. szám.

Ifj. Nagel Ottó
könyvkereskedő
Museum-körut 2. sz. (Nemzeti Színház bérháza.)

Rohonczi Ilona
dohányjövedéje
VI. Andrássy-ut 48. szám.

Sikray Samu
hirdetési iroda
VI. ker., V. / körut 38. szám.

Soproni V.
dohánynagyárus
VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Szántó Mór
dohánytőzsdéje
IV., Kecskeméti-utca 14. szám.

Schwarz József
hirdetési iroda
V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

Schönwald Ferencné
dohánytőzsdéje
Ferenc-körut 32. szám.

Schödl Gyula
dohánytőzsde és postagyüjtőhely V. Lipót-körut 8.

Tenczer Gyula
hirdetési iroda
IV. ker., Szervita-tér 8. szám,

Toldi Lajos
könyvkereskedése
II. ker., Fő-utca 2. szám,

Weitzenfeld Jakab
Király-utca 1.

Sváb Eliz
dohánytőzsde Nagymező-u. 12.
Minden apróhirdetés, melyet itt este 6 óráig föladnak, már másnap megjelenik a Budapesti Naplóban.

Káthe.
Édes Káthe! Mostanáig egész félnyolcig vártam magára fájó torokkal, fájó szemmel és fájó szívvel. Pedig ez mind magáért fáj, dehát mit törődik azzal maga? Semmit; 6742

Édes!
Hessun hallgatásod kétségbeejt! Nem tudom mire vélni?! Mi történt? Az istenért, csak nem haragszol? Nem is képzelhetem, hogyan miért teheted?! Hiszen borzasztó volna!! Drágám egyetlen szerelmem. Én minden gondolatommal, érzésemmel hozzád vagyok nőve és Te kétségbeejtő savar és bizonytalanságban hagysz?! Vagy gátol valami?! Az istenért, értesítsd sürgősen végtelenül nyugtalan imádó hűségesedet! Félreértettél volna?! Kérlek, ne kerese hibát, hol nincs. 14139

Joung man.
Levele ment e lapkiadóba. Probléma. 14142

KERESLET.

Intelligens
ember volt földbirtokos, ki a termény és gabona szakmában tökéletesen jártas, nagyon szerény feltételek mellett keres e szakmában állást vagy bármily foglalkozást.
Szives megkeresések „Gabona" jeligével a kiadóba kéretnek. 6439

Fehérneműt varrónő, Ki hiszemi is tud, munkát kér, hogy gyermekeit a nyomortól megmenthesse. Elvállal minden munkát olcsón és lelkiismeretesen, Cim özv. Fuchs Adolfné VI., Szondy-utca 48—50, ajtó 28. 6340

Fiatal,
leány papirragasztához fölvétetik. Szőrsz cimen vál-alatnál Ferenc-körut 28. Jelentkezés 8—10 óra közt. 14143

Egy volt
falusi gazda, ki a tővárosban már évek óta szolgált, keres magának munkafelügyelő, magtári, kastély felügyelő, erdőőri vagy bármely szolgát alkalmi helyben vagy vidéken a legcsekélyebb bérért vagy teljes ellátással. Cim: VII. ker., Garadutca 35. szám II. em. 21. 6787

Használt
férfiruhákat, fehérneműt, cipőket, szőnyeget veszek legmagasabb árban. Singer Manó Lujzautca 3. 14121

Veszek
február márciusra ávételre rózsaburgonyát 20 waggont. Frank Miksa, Szabadka. 14137

Délelőtti
foglalkozást keres, egy nagyobb részv. társaság könyvelőjén. Szives megkeresések „R. B." jelige alatt a kiadóba kér. 6367

Éhező, dideregő
fatalember, a ki érettségit tett és jogot hallgatott, bármilyen irodai munkát elvállal. Az éhenhalástól és megfagyástól menti meg, a ki valamely keresethez juttatja. Cime: F. H. Katona József-utca 4., földszint 20. 6478

Hirdetmény.
Egy idősebb francia nő, francia országi vagy Schweici születésü ki magyarul, vagy németül is beszél, nagyobb gyermekek mellé keresetük. Ajánlkozások fogadtatnak Erzsébet-körut 44-ik szám alatt II. emelet 16. ajtós lakáson. 4716

KINÁLAT.

Szoba,
elegánsan berendezve, külön bejárattal, 15 frtért kiadó. Goldstein, Csömöri-ut 11. II. 9. 6345

Figyelem!!!
Egy vendégló lakással, biztos ebédkosztosokkal és egy kisebb bor-, sör- és pálinkamérés állás elfoglalás végett tulajdonosától azonnal átvehető. Cim: Dombinszky-u. 21. vendégló és Wesselényi-u. 54. Hárafa-utca sarok. 6346

Fehérvarrónő,
ki szakmájában teljesen jártas, házakhoz ajánlkozik és utasán is elvállal munkát. Papp Gizella, Nyár-utca 6. I. 6. 6346

Igen alkalmas
lakás, mely áll egy lépcsőházi szobából, külön bejárattal, to vábbá egy szalon és egy kisebb a obából, szintén külön bejárattokkal, igen szépen és kényelmesen butorozott, garçon lakásnak, ügyvédnek vagy orvosnak rendkivül alkalmas, f. hó 15-re kiadó. Bővebbet Főherceg Sándor-utca 3. I/13.

Szabónő
kitünő gyakorlattal, ajánlja magát elegáns ruhák készítésére saját lakásán. Divatos façonok 5 frtól feljebb. Egy kiséret elegendő. Szentkirályi-utca 22. II. 26.

Hordókat
petroleumos, olajos és kátrányosaszat vidéken miuden állomáson megveszek, ugyszintén eladok és veszek boros és pálinkás hordókat. Szives ajánlatokat kér Kiss S. Dohány-u. 26. 6349

Játékony-egyesületek és asztaltársaságok figyelmébe. Egy jobbasorsa érdemes, családos, müvelt ember, ki legnagyobb igyekezete dacára sem képes alkalmazását kapni, Kérve-kéri a játékony egyesületeket, hogy segitsenek rajta. Kitüdemények e lap kiadóhivatalában „Játékonyság" cimen kéréseinek.

Singer-varrógépek
ket mélyen leszállitott árban heti 1 frtos részletre szállitunk 6 évi jótállással. Láng kerékpárüzlet, József-körut 41. 4678

Csomagszállító
ricikli kitünő állapotban olcsón eladó. Láng kerékpárüzlet, József-körut 41. 6478

Szegény tanuló
Nehány jószivü embert kér, hogy neki havonta egy csekély segélyt nyujtasanak, mivel csakis oly módon iakhorét fizetni. Szives ajánlatokat „Szegény tanuló" cimen a kiadó továbbit. 6346

Tanárjelölt,
r. kath. vallásu, állást keres szerény igényekkel mint korrepetitor vagy nevelő. Cim: „S. I." VI. Uj-utca 37. III. emelet, 17. ajtó. 4287

Az Orfeum
közelében egy csinosan butorozott féregmentes szoba azonnal olcsón kiadó. Bővebbet Nagymező-utca 10. I. 20. 4717

Hegedü-oktatás
felsőbb zeneakadémiai növendék jutányosan tanit hegedülni. Cim a kiadóban. 4725

Kevéset
használt szőnyeg-garnitura, egy nagy tükör várkatartóval és 2 matt szekrény eladó. VIII. József-körut 38. I. 6. 14141

Csemegeszőlőt!
postaskosarankint 6t koronáért **bermentesen** szállit: **Mertz Nándor, Nagyváradon.** 141 0

Telek
2266 négyszögöles terjedelmü, egy tagban. az erzsébetfalva határban, a Móricz Pál-féle tanyán, négyszögöle 4 frtjával eladó, melyen teherként maradhat 1600 frt. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adás vételi irodája Budapest, Rökk Szilárd-utca 22.

Egy kitünő
koresma afővárosi legnagyobb forgalmu helyen, ahol mindenidőszakban nagyon sok helybeli és vidéki munkások állandóan tartózkodnak és alkalmazva vannak, más vállalat miatt azonnal vagy január 1-ére **eladó,** cim a kiadóhivatalban. 60000

A legjobb fogak
kaphatók 1 forinttól feljebb Eckel Artur fogtechnikai müintézetében, **Király-utca 16. sz.** 10 évi jótállás, megbizható kiszolgálás. 4722

Intelligens
gyermeketlen izraelita családnál jó izletes ebéd-asztalnál egy helyen kapható. Cim: **Főherceg Sándor-u. 30b. földszint 7.** 6450

Kerékpárok
nehány darab beszerélt, de jókarban levő használt kerékpár, olcsón kapható. Láng kerékpárüzlet Budapesten, József-körut 41.

Szegény tanuló.
ki első kereskedelmi iskolába jár 20 krért leckeórákat ad. Cim: Kerepesi-ut 60. II em. 26. 4921

Kispesten
két ház eladó; mindkettő a fő-utcában, az egyik áll: négy szoba, négy konyha, két éléskamra, két fáskamra, két serpenyő; kétéves épitkezés. Az utczán tégláből épült, eladási ára 3200 forint, teherként maradhat fele rajta; a másik ház sarok, mely áll: két szoba, két konyha, egy üzlethelyiség, két éléskamra, pincze, kisálló óra, mosókonyha, fáskamra, szép kerttel, szintén kétéves és tiszta téglaépület, eladási ára 4500 forint, teherként maradhat 2000 forint. Továbbá egy szép 310 négyszögöles telek Kispesten, 100 lépésnyire a villamostól, eladó 2480 forintért. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adás-vételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Nől kalapüzlet
nagyobb vidéki városban, melyet tulajdonos 18 éve bir egyhuzamban, beláramlható évi jövedelme tiszta 3000 korona, csakis nyugalomba vonulás miatt eladó. Az átvételhez 4000 korona szükségeltetik. Bővebbet Niemetz Gyula ügyletek adás-vételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Soroksáron
ház eladó, 331 négyszögöles telken épült, mely áll 5 szobából, s konyhából, tisztán közből épült épület, magas földszint, a község legszebb helyén, árnyas, szép udvarral, szonnai 6000 forintért eladó, melyen teherként 3000 frt maradhat. Üzleti háznak, különösen fűszeres vagy kávéházi üzlet céljaira igen alkalmas. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Kerepesen
2 ház eladó, meyhez 6 hold szántó á 1200 négyszögöles és 1 hold akácos is tartozik, azonnal eladó. A házak 1400 négyszögöles telken fekeznek, s az egyik ház áll: 3 szoba, szép fillagoria és verandok, konyha kamra; a másik ház áll: 2 szoba, konyha, kamra, pince, 3 lóra istáló, kocsiszin stb., 10,000 koronáért eladó. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodája, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Szabóné
figyes, a legkomplikáltabb tolleteket is bámulatos olcsó árért elegánsan és izlésesel készisaját lakásán. Vidéki megrent delésekhez a pontos alj-mérték és egy derék bekülönbe után készitek mindennemü tollettekot. Átalakitásokat és gyermekruhák készitését elvállalja. Lederer Lipótné, VI. Szabolcs-u 30. II. 29. 427

Okleveles
tanitónő órák adására ajánlkozik, zongora kezdőket is tanit. Baross-tér 4. III. 15. 6345

Használjon
Kerpel-féle kézfinomító folyadékot, a kezet 3 nap alatt bársony simára és hófehérrészi. Egy üveg 90 fillér. Posta utánvéttel dés: Kerpel gyógytár Budapest, Lipót-körut 28. Négy üveg rendelésénél bérmentve.

Angol, francia
tapasztalt nyelvmester, ki tanulmányait külföldön végezte, még néhány szabad órával rendelkezik. Sikeres módszer. Kitünő referenciák. Cim: **Gáspár Bernát, Vörösmarty-utca 51/A, III. 21.**

Magánvizsgálatokra,
érettségire, vasuti altiszti vizsgálatra előkészit „Magántanulók oktatása" Wesselényi-utca 19. **Szakszerű correpititió.** 6349

Fodrászné,
rendkivül ügyes, ismeretség hiányában ezuton ajánlkozik. Özv. Waldné VI., Vörösmarty-utca 48. II. 21. 4247

Butor
legjobb minőségben, legolcsóbban, részletre és készpenzért kapható Weinberger Fülöpné VI., Nagymező-utca 37 4813

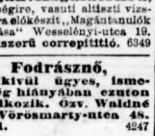

Elsőrendü
Singer varrógépeket
nagybani árban (első kézből)
30% árleszállitással
szállitunk havi 8 és 10 koronás részletre minden árfelemelés nélkül vidékre is bárhova.

Láng Jakab és fia
varrógép nagyraktára
Bpest, József-körut 41.
(Baross-kávéház melletti.)
Fiók-üzlet:
Rottenbiller-u tca 1
Képes árjegyzék ingyen!!
A cimre ügyelni tessék.

Sérvkötők
valódi angol rugóval **egy oldalra** 3, 4, 5 és 6 frt, **két oldalra** 6, 8, 10 és 12 frt. **Hasköték** 3, 4, 5, 8 és 10 frt. **Suspensor** 25, 50, 80, 1.—, és 1.20 frt. Nagy raktár **gummi-harisnyák,** irrigatorok és mindenféle kötszerekben és **gummiárukban.**
Megrendeléseket eszközöl:
Radványi L.
kezyfi- és kötszer-gyáros
Budapest, VI. Andrássy-ut 15. és VII., Erzsébet-körut 36.
Arjegyzék ingyen.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.
Meglátja,
hogy igazuk van. Olcsó arany és ezüsteladás; egyetlen forrás, ahol jutányosan lehet vásárolni. Mi alkalmi vételek utján szerezzük be árulnkat és ezért abban a helyzetben vagyunk, hogy igen olcsón eladhatjuk t. vevőinknek és pedig: **12 személyre való komplett evőkészlet 13 latos ezüstből 150 frt, 6 személyre való 65 frt és feljebb, 12 drb 13 latos erős ezüst evőeszköz 6 frt 25 kr.** Továbbá dus választékban **arany férfi és női órák, láncok, gyémánt, brilliánt ékszerek** és minden e szakmába vágó cikkek. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Ékszereket esetleg részletfizetésre is adunk el.
Grünberger Armin Béla örökösei,
IV., Váci-utca 30. I. em. 23.
(Haris-bazár).
Veszünk és beszerélünk arany ásékszereket.

Veszek
záloghási cédulát
régi arany ezüst árút brillánt és gyémánt árút a legmagasabb árak mellett
FRIED A.
éras és ékszerész
Kerepesi-ut 2. szám.

Téli kabát ... ... 5 frt
Téli nadrág ... 2 frt 50
Ferenc József kabát 3 frt
Jaquet ... ... 2 frt
Frack ... ... 4 frt
Rothberger Jakab Kristóf-tér 2 I. .

Mielőtt
férfi-, ifu- vagy gyermekruhát rendel vagy vesz, szíveskedjék saját érdekében **Koch testvérek Budapest, Károly-körut 26.** legnagyobb áruházából az ujonnan megjelent **nagy képes árjegyzéket kérni,** melyet rögtön bérmentve küldünk.

15000
szercsika-alma
kézzel szedve leghiresebb szlavoniai fajta, valamint
2000
téli asztali pogácsa-alma
kapható még a következő áraknak:
szercsika-alma sor szerint á 6 fillér;
pogácsa-alma sor szerint á 4 fillér,
drbonkint ab Pozsega.
A gyümölcs a hideg ellen gondosan van papirba és szénába csomagolva és ugy ládákba rakva, de 100 drbon alul nem adatik el.
Szétküldés utánvéttel.
J. Stipanic,
Pozsega, Szlavonia

Sok pénzt!
100 koronáig kereshetnek havonként, minden állásu egyének ímeiékkeresetnek. Közelebbit **Reeli 51.** alatt a **MERKUR** hirdetési osztályánál Stuttgart, Schickstrasse 6.

Kipróbált
legjobb reuma szesz a dr. Weisz-féle Kament, ára 1 korona. Főraktár: Szt.-Erzsébet-gyógyszertár, Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 21.

BUTOROK
ügy készpénzért, mint
részletfizetésre
legegyszerübbtől a legfinomabb kiviteligig
legjutányosabban
Ehrentreu és Fuchs
testvéreknél,
BUDAPEST,
VI., Teréz-körut 8.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

ÓRIÁSI
raktár
Angol divat.
Városi bundák, **30 frttól.**
Bőröskabátok, **15 frttól.**
Géza-kabátok, **10 frt 50 krtól**
Téli kabát, **10 frt 50 krtól**
Háló köntös, **5 frt 50 krtól**
Demokrata öltöny, **10 frt 50 krtól és feljebb**
Deutsch Mór és fiai
férfi-ruhagyár
Budapest, Károly-körut, Károly-kaszárnya 6., 7., 8. sz

Ünnepi és alkalmi ajándékul legalkalmasabb, diszesen kiállitott
Ifjusági iratok.
Az árak koronaértékben.

Történeti elbeszélések Képekkel . . . . . 3.—
Magyarországi szent Erzsébet életéto. Irta: Lázár Gyula. Ára kötve . . 2.40
Erdély Nagyasszonya. Az ifjuság számára irta Toth Sándor. Számos képpel. Ára vászonkötésben. 4.80
Fekete Kató. Elbeszélés leányok számára. Irta Payné Heimiller Mária. Számos képpel. Ára vászonba kötve . . 5.—
A Szentföldön. Irta Erődi Béla. Ára füzve 4 kor., diszkötésben 5.60
diszkiadás (nagyobb alak velinpapirra nyomva) . . . 8.—
A Fárák országában. Irta Erődi Béla, 65 képpel és Egyptom térképével. Ára füzve 4 kor. Diszkötésben 5 kor. 60 fill. Nagyobb és finomabb diszkiadás, pompás szinnyomásu vászonkötésben. Ára . . . 8.—
Utazásom Sicilia és Malta szigetén. Irta Erődi Béla. 50 képpel és 1 térképpel. Ára füzve 4 kor. Diszk. . . 5.60
Bőrharisnya. Ötelbeszélés az ifjuság számára. Cooper J. F. után fordította Füredi Ignác. Kis negyedrét 6 finom szinnyomatu képpel. Ára kötve 4.—
Don Quijote de la Mancha. Chervantes után átdolgozta Radó Antal. Doré Gusztáv rajzaival. Vászonkötésben. Ára 4 kor. 80 fill. Diszkötésben Ára 5.60
Elbeszélések a görög világból, Yonge után Hamppiné-Pulszky Polyxena. Képekkel. Képes boritékba kötve . . 3.20
Magyar népmondák. Az ifjuság számára feldolgozta Radó Vilmos, Ebner Lajos képeivel. (7 finom szines kép.) Szinnyomásos vászonkötésben. Ára 5.60
Történelmi életrajzok az ifjuság számára. Irta Vaszary Kolos. Vaszary János képeivel. Szines vászonkötésben. Ára 5.60
Ezeregy éjszaka regéi. A magyar ifjuság számára átdolgozta Radó Antal. Pompás szinnyomásos diszkötésben ára 6 korona. Ugyanaz finom kivitelü chromo nyomatu szines képekkel, diszkötésben . 9.—
Robinson Crusoe élete és kalandjai. Defoe után, átdolgozta Radó Antal. Nyolcadrét kiadás 1 szines és számos, a szöveg közé nyomatott képpel. Szines kötésben. Ára 4.80
Kolumbus Kristóf. Amerika felfedezése. Az ifjuság számára szerkesztette dr. Bródik Károly. Számos nyomásos képpel és számos szövegrajzzal. Diszkötésben. Ára . . . 4.80
Gráczia fia. S. Bisi Albini. Ford. Erődi Béla. Ára kötve 4.—
A munka öröme és dicsősége. Tanulmány Mantegazza után irta dr. Kenkegyártó Elek. Jeiképes vászonkötésben. Ára 4.80
Paralesia. Irta Kölcsey Ferenc. A Szépirod. arcképével. Ára füzve 80 fill. Diszkötésben 2.—
Rajzok Mátyás király korából. Irta Csánky Dezső. Ára kötve . . . . . —.80
A fekete király. Történeti elbeszélés. Az ifjuság számára. Irta Földes Géza. Tull Ödön rajzaival. Szinnyomásu kötésben. Ára . . . . . 4.—
Porból lettünk. Elbeszélések az ifjuság számára. Irta Földes Géza. Számos képpel rajzolta Nagy Lázár. Szinnyomásu vászonkötésben. Ára . . . 4.80
A burok magyar vitéze. Irta Földes Géza. Ára . 4.50
Utazás a természetben. Irta Platz Bonifác. Ára kötve 4.—
Utazás a föld körül 80 nap alatt. Irta Verne Gyula. Ára kötve . . . . . 2.—
A vadölő. Cooper J. F. után fordította Mikes Lajos, diszes kötésben . . . . . 4.—
Az utolsó Mohikán. Cooper J. F. után fordította Mikes Lajos . . . . . 4.—
Ezer év. Képek a magyar nemzet történetéből. Az ifjuság számára. Irta Dr. Bartól Lajos. Számos, a szövegbe nyomott képpel, Pompás szinnyomásu kötésben. Ára . . . . . 8.—
Szív. A gyermekek számára. Irta Edmondo de Amicis. Olaszból fordította Radó Antal. Szinnyomásu vászonkötésben. Ára 5.60
Többalnos királyfi. Irta: Benedek Elek. Képekkel. Ára 4.—
Természettudományi olvasmányok az ifjuság számára.
I. sorozat. Szerkesztette Hankó Vilmos és Szterényi Hugó. Művészi kiállitással Győrök Lajtól. Számos szövegképpel. Vászonkötésben. Ára 4.80
II. sorozat. Szerkesztí Szterényi Hugó. Cserép A., Holló K., Richter A. rajzaival és 75 szövegképpel. Vászonkötésben. Ára 4.40
Megrendelhetők a kiadóegnál
Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedésében
Bpest, VI. Andrássy-ut 21.

Magy. kir. államvasutak Igazgat. 190164/902. sz.

Tárgy:
(A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erős személyforgalom akadálytalan és csendes lebonyolitása, valamint az utazó közönség kényelmo érdekében a rendes személyszállító vonatokon kivül.

A Budapest k. p. u.-tól Nagy-Kátáig, Budapest k. p. u.-tól Szolnokig, Budapest k. p. u.-tól Uj-Dombovárig és vissza, Budapest k. p. u.-tól Püspök-Ladányig és vissza és Budapest k, p.u.-tól Aradig külön gyors, illetve személyvonatok fognak közlekedni.

A nagykátai külön személyvonat I., II. és III. oszt. kocsikkal december hó 22, 23 és 24-én fog közlekedni.

E vonat Budapest k. p. u.-ból d. u. 12 óra 10 perckor indul és Nagy-Kátára d. u. 2 óra 37 perckor érkezik.

A szolnoki külön gyorsvonat I. és II. osztályu kocsikkal december hó 23 és 24-én fog közlekedni. E vonat Budapest k. p. u.-ból d. u. 2 óra 15 perckor indul és Szolnokra d. u. 4 óra 15 perckor érkezik, a honnét folytatólag a 602. sz. rendes gyorsvonat menetrendjében Aradig közlekedik s igy Budapest k. p. u.-tól Aradig közvetlen vonatot fog képezni.

Az ujdombovári külön személyvonat I., II. és III. oszt. kocsikkal december ho 21-étől 22-ére, 22-étől 23-ára és 23-áról 24-ére hajló éjjelen fog közlekedni.

E vonat Budapest k. p. u.-ból este 8 óra 55 perckor indul és Uj-Dombovárra éjjel 2 óra 30 perckor érkezik.

Az ellenirányu külön személyvonat pedig december hó 22, 23 és 24-én fog közlekedni és Uj-Dombovárról éjjel 3 óra 22 perckor indul s Budapest k. pályaudvarra délelőtt 8 óra 30 perckor érkezik.

A püspökladányi külön személyvonat I., II. és III. oszt. kocsikkal december hó 20, 21, 22, 23 és 24-én fog közlekedni. E vonat Budapest k. p. u.-ból d. e. 8 óra 25 perckor indul és Püspök-Ladányba d. u. 1 óra 28 perckor érkezik.

Az ellenirányu külön személyvonat pedig december hó 21, 22, 23 és 24-én fog közlekedni és Püspök-Ladányból d. u. 2 óra 10 perckor indul s Budapest k. p. udvarra este 8 óra 10 perckor érkezik.

E vonatok Püspök-Ladányban, az onnan d. u. 2 óra 24 perckor Mármaros-Szigetre indulo, illetve a Mármaros-Szigetről oda d. u. 1 óra 25 perckor érkező rendes személyvonathoz csatlakoznak és Budapest k. p. u.-ból Mármaros-Szigetig, valamint viszont közvetlen vonato fognak képezni.

Az aradi külön személyvonat I., II., III. oszt. kocsikkal december hó 23-ról 24-ére hajló éjjelen fog közlekedni. E vonat Budapest k. p. u.-ból este 9 óra 30 perckor indul és Aradra reggel 5 óra 30 perckor érkezik.

Az emlitett vonatok állomásaira utazni szándékozó közönségnek saját érdekében fekszik, hogy a mondott napokban ezen külöz vonatokat vegye igénybe mert csak igy kerülheti e a rendes személyszállító vonatoknál beállani szokott telzsufoltsággal járó kényelmetlen utazást.

Budapest, 1902. december hó.

Az igazgatóság